

Onsdagen den 7 juni

Kl. 9.00–13.22
16.00–16.18

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 16 och 17 maj justerades.

§ 2 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Hans Linde* (V) av sagt sig uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 7 juni 2017.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Tredje vice talmannen meddelade att *Helen Engholm* (V) av sagt sig uppdraget som ersättare i riksdagen från och med den 7 juni 2017.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Tredje vice talmannen meddelade
att *Stefan Jakobsson* (SD) av sagt sig uppdraget som suppleant i justitie-
utskottet och
att *Runar Filper* (SD) av sagt sig uppdraget som suppleant i miljö- och
jordbruksutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 3 Anmälan om ny riksdagsledamot

Följande berättelse hade kommit in från Valprövningsnämnden:

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att *Heidi Karlsson* (SD) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 2 juni 2017 sedan *Anders Forsberg* (SD) av sagt sig uppdraget.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 2 juni 2017

Svante O. Johansson

ersättare för ordföranden

/Mattias Andersson

sekreterare

§ 4 Anmälan om ersättare

Tredje vice talmannen anmälde att Crister Spets (SD) inträtt som ersättare för Jeff Ahl (SD) under tiden för hans ledighet den 2–30 juni.

§ 5 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält Runar Filper som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet och Patrick Reslow som suppleant i justitieutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade valda till

ledamot i miljö- och jordbruksutskottet
Runar Filper (SD)

suppleant i justitieutskottet
Patrick Reslow (-)

§ 6 Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 8 juni kl. 14.00*.

§ 7 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2016/17:FPM91 Förordning om Digital Portal *KOM(2017) 256* till näringsutskottet

§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2016/17:199 och 201 till försvarsutskottet

2016/17:200 till miljö- och jordbruksutskottet

2016/17:202 till näringsutskottet

§ 9 Ärenden för bordläggning

Prot. 2016/17:120

7 juni

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Sammansetta utrikes- och försvarsutskottets betänkanden

2016/17:UFöU4 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak

2016/17:UFöU3 Svenskt deltagande i Förenta nationernas stabiliseringsinsats i Mali

2016/17:UFöU5 Svenskt deltagande i Europeiska unionens marina operation (Atalanta)

Kulturutskottets betänkande

2016/17:KrU12 Förstärkt skydd av kulturogendom vid väpnad konflikt och under ockupation

Försvarsutskottets betänkanden

2016/17:FöU13 Ökad kärnsäkerhet

2016/17:FöU11 Tillsyn och kontroll på hälso- och miljöområdet inom försvaret

§ 10 En skyldighet att erbjuda lovskola

En skyldighet att erbjuda lovskola

Utbildningsutskottets betänkande 2016/17:Ubu22

En skyldighet att erbjuda lovskola (prop. 2016/17:156) föredrogs.

Anf. 1 MARIA STOCKHAUS (M):

God morgon, fru talman! Kunskap är makt. Kunskap ger makt och möjligheter att skapa sig det liv man vill leva. Utan kunskaper är individens möjligheter begränsade och det nu mer än någonsin när vi lever i ett kunskapssamhälle.

Utan godkända betyg från grundskolan är uppförsbacken brant för unga människor när det gäller att klara sig i livet. Godkända betyg från grundskolan är en av de starkaste skyddsfaktorerna som finns mot det mesta elände som kan drabba en människa i livet. Det gäller långvarig arbetslöshet, kriminalitet, risken att hamna i fängelse och även risken för psykisk ohälsa.

Läsåret 2015/16 var det ca 20 procent av eleverna som gick ut grundskolan utan att ha godkända betyg i alla ämnen. Det innebär att grundskolan misslyckas med var femte elev. Det är ett stort svek, och vi behöver alla lägga vårt fokus på att säkerställa att alla elever åtminstone når behörighet till gymnasiet för att komma vidare i livet. Det kräver många olika insatser. Vi moderater och även Alliansen gemensamt har flera förslag på hur vi ska kunna förbättra resultaten i skolan.

Under alliansregeringen vändes fokus i skoldebatten till just kunskap. De omfattande reformer som alliansregeringen genomförde hade fokus på att just förbättra kunskapsresultaten och hur man kunde stärka elevernas möjligheter att utvecklas i skolan. Vi kunde också glädjande nog se att resultaten vände uppåt i den senaste PISA-mätningen. Det är naturligtvis

lärare och elever som har gjort ett stort arbete. Men det handlar också om att vi som politiker har skapat bättre förutsättningar för skolan.

Moderaterna har sedan länge drivit frågan om lovskola och en skyldighet för huvudmännen att erbjuda det. Det är med viss glädje vi noterar att regeringen nu genomför detta. I Sverige har vi förhållandevis få undervisningstimmar jämfört med övriga OECD-länder. Även om kvantitet i antal timmar inte säger allt måste det ändå vara rimligt att anta att om eleverna får fler undervisningstimmar med en behörig lärare ökar förutsättningarna och möjligheterna att nå kunskapsmålen. Det är bland annat därför som Alliansen driver frågan om fler undervisningstimmar i matematik.

Fru talman! Krav på lovskola är ett sätt att utöka undervisningstiden. Det är ett krav som i den här utformningen förhoppningsvis kommer att ge ett stöd för elever som riskerar att inte klara gymnasiebehörigheten. Det är naturligtvis en bra insats, men vi i Alliansen har förslag som skulle göra införandet av lovskola så mycket bättre.

All forskning pekar på att tidiga insatser gör störst skillnad. Ju tidigare man uppmärksammar en elevs svårigheter och utmaningar och kan sätta in stöd, desto bättre är det. Chansen är betydligt större att eleverna klarar skolan. Dessutom innebär det väldigt stora vinster för den enskilde eleven när det gäller självkänsla och självförtroende. Att inte halka efter utan kunna hänga med sina kompisar i utvecklingen betyder mycket för den enskilde eleven.

Vi är därför mycket kritiska till att regeringen begränsar skyldigheten att erbjuda lovskola till årskurs 8 och 9. Vi anser att skyldigheten måste gälla även årkurs 6 och 7.

Skolverket har i en utvärdering av betyg i årskurs 6 konstaterat att många av de elever som får F i betyg i flera ämnen i årskurs 6 även har F i betyg i årskurs 9. Av dem som saknar godkända betyg i årskurs 6 i ett eller flera ämnen är det 72 procent som fortfarande inte har godkänt betyg i något ämne när de går ut nian.

Lovskola är inte den enda lösningen. Men det är väldigt svårt att förstå att inte regeringen vill ställa krav på lovskola från årskurs 6. Det ter sig än märkligare om man läser Skolverkets remissvar. Det anser också att kravet på lovskola borde gälla från årskurs 6.

Fru talman! Regeringen och inte minst utbildningsministern själv har flera gånger uttryckt att vi politiker måste visa tilltro och tillit till professionen och inte detaljstyra skolan. Tyvärr är förslaget om lovskola väldigt detaljreglerat. Det innebär att politiker tappar i förtroende gentemot professionen när vi å ena sidan säger att vi ska ha tillit och å andra sidan detaljreglerar förslaget som kommer.

Förslaget innebär bland annat att man bara får erbjuda lovskola i juni. Vad händer om man på en skola bestämmer sig för att det skulle passa bättre att lägga lovskolan för årskurs 8 i augusti? Varför ska vi genom regleringar hindra den möjligheten?

Vi i Alliansen har även i vår följdmotion lyft fram frågan om möjligheter att utnyttja modern teknik i form av fjärrundervisning. Nyligen presenterades en utredning som öppnade för fler möjligheter att använda modern teknik när det gäller både fjärrundervisning och distansundervisning. Förslagen i utredningen är ett steg i rätt riktning, även om det fortfarande innebär en kraftig begränsning på vissa områden. Det finns anledning att återkomma till detta när förslagen dyker upp här i kammaren.

Vårt förslag när det gäller lovskola innebär att huvudmän redan nu skulle få möjlighet att använda fjärrundervisning för lovskola i högre utsträckning än vad som är möjligt i dag. Kravet på lovskola gäller alla huvudmän i hela Sverige. Ska alla huvudmän, och även mindre fristående huvudmän och inte minst mindre kommunala huvudmän och huvudmän med många glesbygdsskolor, kunna erbjuda lovskola i rätt omfattning och med hög kvalitet måste huvudmännen få möjlighet att använda den teknik som finns tillgänglig.

Fru talman! Därmed yrkar jag bifall till reservation nr 2.
(Applåder)

Anf. 2 STEFAN JAKOBSSON (SD):

Fru talman! Jag börjar med att för Sverigedemokraterna yrka bifall till reservation nr 1. Vi säger som enda parti nej till detta. Det är visserligen inget ovanligt för Sverigedemokraterna. Som i så många andra frågor kommer vi att få rätt även i detta.

De andra partierna kommer att vända kappan efter vinden när de inser att inte heller detta var ett bra beslut. Jag kan ta några exempel. Det gäller exempelvis migrationspolitiken, att förbjuda tiggeriet, karriärtjänster på riktigt i skolan, gränskontroll, och så vidare.

Fru talman! Om snart 450 dagar får väljarna säga sitt. Då är det dags att se ifall de döda fiskarna som ständigt flyter nedströms är de som kommer att få rösterna eller vi som simmar mot strömmen.

Vad är det vi diskuterar i dag? Jo, vi diskuterar huruvida elever ska erbjudas extrahjälp i årskurs 8 och 9 ifall de inte når betyg E, och det ska vara 50 timmar eller mer.

Fru talman! Det betyder att det som den ordinarie skolan inte lyckas uppnå på 194 dagar per år under åtta nio år ska man alltså klara av på åtta tio dagar på sommarlovet eller något annat lov.

Möjlighet till lovskola finns redan i dag. Varför har inte alla skolor det då om det är den stora lösningen på skolans problem? För att det är resurslöseri. Tid och pengar ska läggas under den ordinarie läsperioden, och framför allt ska det satsas mycket tidigare än under årskurs 6–9.

Varken elever eller lärare vill vidta denna åtgärd. Om de hade velat de skulle den redan ha vidtagits. Jag kan minnas några få elever som jag eller mina lärarkollegor har vidtagit denna åtgärd med. Nästan alla jag träffade senare i livet hade hoppat av sin gymnasieutbildning eftersom kunskap måste sitta djupare än med någon sorts quick fix på åtta tio dagar. Det gör ingen nytta. Det kanske får eleven att komma över en viss gräns ifall läraren är snäll eller rektorn kräver det, men kunskapen kommer inte att sitta djupt.

Fru talman! Det står också att detta ska lämnas på entreprenad. Det kan bli riktigt spännande. Det som ordinarie lärare inte har lyckats med på åtta nio år ska i bästa fall en utbildad lärare eller i sämsta fall en sommarjobbande gymnasieelev som knappt själv har gått ut skolan lyckas med på några dagar.

Hade satsningen i stället gjorts tidigare hade dessa barn inte behövt denna konstgjorda andning.

Lärarkåren är redan i dag en utarbetad grupp. Ska de ställa upp på sin lediga tid som de behöver för återhämtning? Alla som jobbar eller har jobbat som lärare vet att dessa perioder är utlagda för att man ska kunna återhämta sig.

Lärarna har under alla år med kommunal styrning bara fått det sämre. Vi har ett förslag om att förstatliga skolan, och exakt vad vi menar kommer vi att återkomma till många gånger.

Regeringens förslag kommer enligt mig och mitt parti att göra att ännu fler lärare slutar på skolan.

Fru talman! Plåsterlösningar är inte lösningen på skolans problem. Jag känner att de 450 dagarna tills vi äntligen kan byta regering inte kan gå fort nog, för detta är inte bra.

Anf. 3 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Jag delar Stefan Jakobssons syn på att vi behöver tidiga insatser. Vi behöver många olika insatser för att nå bättre resultat i skolan.

I dag når 20 procent av eleverna som går ut nian inte godkänt.

Det är också 20 procent av huvudmännen som inte erbjuder lovskola över huvud taget. Det kan bero på att man är en liten huvudman som inte har haft möjlighet att söka de statsbidrag som finns.

Det är märkligt och tråkigt att Sverigedemokraterna inte kan ställa sig bakom Alliansens reservation. Med vårt förslag skulle vi få in tidigare lovskola än vad regeringens förslag innebär. Vi vill att man ska införa krav på lovskola från årskurs 6 så att vi får tidigare insatser än med regeringens förslag.

Anf. 4 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Fru talman! Vi är överens om att det behövs tidiga insatser. Men tidiga insatser ska inte komma i årskurs 6. De ska komma i förskolan och i årskurs 1 och 2.

Tack vare kiwimetoden kan mer än 99 procent av eleverna som går ut årskurs 1 i Nya Zeeland läsa. Det är lösningen, inte en lovskola med elever som redan är skoltrötta.

Om lovskola var den perfekta lösningen skulle alla skolor redan ha infört det, vilket de inte har. En anledning är kanske att man är en liten skola. Om vi tvingar små skolenheter att införa detta kan de krascha ekonomiskt.

Anf. 5 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Menar Stefan Jakobsson att för de elever som går i en liten skola och riskerar att inte få gymnasiebehörighet ska skolan inte behöva sätta in extrainsatser på sommarlovet så att de kan bli godkända och få gymnasiebehörighet? Det är trist att dessa elever ska få sämre förutsättningar.

I vår reservation har vi en lösning på det, och den är att man skulle kunna utnyttja fjärrundervisning i högre utsträckning så att även en mindre skola kan få bra lovskola.

Det kan inte vara rimligt, Stefan Jakobsson, att elever som går i en mindre skola ska ha sämre chanser än elever i en större skola.

Anf. 6 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag vågar påstå att alla elever som går i en mindre skola har en bättre skolgång än de elever som går i en större skola. På en liten skola kan rektor och lärare namnen på alla elever, och de har en personlig relation till eleverna på ett helt annat sätt än på en stor skola.

Vi är det parti som hårdast driver frågan att de små skolorna inte ska läggas ned. Vi är de enda som ute i kommunerna röstar emot de nedläggningar som görs av både moderat och socialdemokratiskt styrda kommuner. Vi är garanter för att de små skolorna ska finnas kvar.

Om rektorer och lärare ges möjlighet att bedriva en bra undervisning och om lokalpolitiker låter bli att gå in och pilla politiskt hela tiden är jag övertygad om att vi skulle klara detta mycket bättre.

Jag tror inte att lovskolan är enda lösningen, och därför säger vi nej till bägge förslagen.

Anf. 7 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S):

Fru talman! I dag debatterar vi alltså proposition 156 och betänkande UbU22 *En skyldighet att erbjuda lovskola*. Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag.

Jag ska ärligt säga att det inte alltid har känts som en självklarhet att vi ska behöva ha sommar- eller lovskola för att barn ska klara sin skolgång. För mig är det naturligt att man under ordinarie undervisning ska kunna tillgodogöra sig så mycket kunskap och stöd att man inte ska behöva gå i skolan under loven.

Jag vet hur det känns att vara en av dem som ibland får sitta i ett annat klassrum och få lite extra stöd. Jag förstår dem som uppfattar det som ett straff och att ingen förstår. Det kan ibland handla om att man är i ett visst skede av livet, att känslor och tankar hindrar en eller att man inte har utrymme och ro att plugga hemma. Att då få en extra pålaga och stigmatiseras och pekas ut som den som inte klarar skolan kan kännas hårt.

Det är därför det är så viktigt att denna skyldighet blir en möjlighet för alla, att den erbjuds på ett så bra sätt som möjligt – ett sätt som känns inkluderande – och att skolan talar om den i positiv bemärkelse och lyfter fram denna möjlighet som just en möjlighet att få lite extra tid att klara sig i de ämnen som behövs för att kunna komma in på en gymnasieutbildning.

Fru talman! Vi vet att en gymnasieexamen är en förutsättning för etablering på svensk arbetsmarknad. De ungdomar som saknar en gymnasieexamen har mycket svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Att alla elever i Sverige får möjlighet att ta gymnasieexamen är högt prioriterat för regeringen och på sikt också en viktig tillgång för samhället.

Vår främsta uppgift är att se till att alla barn ges rätt förutsättningar att klara sin skolgång. För att det ska vara möjligt krävs en politik som ger lärare och elever bättre förutsättningar att lyckas. En skyldighet att erbjuda lovskola är ett sätt att verka för den ambitionen.

Fru talman! Många av oss har säkert besökt de oerhört uppskattade sommarskolor som finns runt om i landet, sommarskolor där det oftast är gymnasieelever som hjälper till med stöd i undervisningen till de elever som frivilligt söker denna extrahjälp. Jag har mött elever som är glada och förväntansfulla och som bekräftar att de verkligen har fått hjälp i olika ämnen. Sommarskolor och läxhjälp, i organiserad form eller byggd på frivillighet, är väldigt bra.

Skolverket har i en sammanställning av antalet ansökningar om statsbidrag för undervisning under lov visat att knappt 20 procent av landets kommuner inte ansöker om sådant bidrag.

Vi kan inte utifrån de uppgifterna veta hur många elever som har varit i behov av undervisning under skollov men inte erbjudits att delta i sådan verksamhet. Man kan däremot dra slutsatsen att alla elever i Sverige inte ges denna möjlighet.

Den nuvarande ordningen, där det är upp till huvudmännen att avgöra om det ska anordnas undervisning under skollov eller inte, gör att alla elever inte är garanterade en sådan möjlighet.

Vidare medför den nuvarande ordningen att det är upp till huvudmannen att avgöra i vilken omfattning som eleven ska ges möjlighet till undervisning och i vilka ämnen. Det kan innebära att alla elever inte ges möjligheter till kompletterande undervisning, som kan vara avgörande för att de ska nå behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan.

Det är just detta som bidrar till att likvärdigheten i svensk skola på detta område minskas. Avsaknad av regler för undervisning under skollov gör att det kan uppstå oklarheter om vilka rättigheter man har som elev. Det är därför som en reglering av innehåll och minsta omfattning är välkommet. Detta förväntas bidra till att skapa en mer jämlik skola.

Lovskolan ska erbjudas elever som har avslutat årskurs 8 och som i nästa årskurs riskerar att inte nå kunskapskraven för betyget E i ett eller flera ämnen och därigenom riskerar att inte bli behöriga till ett nationellt program, som jag nämnde. Den ska erbjudas elever som har avslutat årskurs 9 utan att ha uppnått en sådan behörighet. Lovskolan ska anordnas i juni samma år som eleven har avslutat årskurs 8 respektive 9 och uppgå till minst 50 timmar i båda fallen, precis som vi hörde här tidigare.

Förslaget avser inte att bidra till onödig styrning av verksamheten, utan de huvudmän som hellre vill anordna lovskolan under läslovet eller påsklovet kommer att kunna räkna av den tid som elever har deltagit i en sådan lovskola. Det är mycket viktigt att lyfta fram det.

Den föreslagna regleringen medför också en stor frihet för huvudmän att anordna lovskola när det passar bäst, och då också med hänsyn till lokala förhållanden.

När man debatterar ett sådant här betänkande är det mycket viktigt att även lyfta fram reservationer, eventuella frågetecken och den oro som kan finnas.

Vi har hört Sverigedemokraterna, som reserverar sig mot förslaget i propositionen med hänvisning till att de tror att införandet av en skyldighet kommer att medföra att man dränerar den vanliga undervisningen på resurser och stödinsatser. Men det är mycket viktigt att framhålla att man kan göra både och. Att nästan 80 procent av landets kommuner sökt statsbidrag för att bedriva lovskola talar för att det är en insats som man gärna gör. I det läget är det oerhört viktigt att man säkerställer likvärdigheten i svensk skola i hela landet. Det är positivt om det bidrar till att fler elever kan nå behörighetskraven för ett gymnasieprogram.

Allianspartierna anger i sin reservation att man bör sätta in resurserna och inkludera även årskurs 6 och årskurs 7. Jag tycker inte att tanken är fel. Däremot ser jag inga hinder för att redan i dag erbjuda denna möjlighet. Lagförslaget avser en skyldighet till detta i årskurs 8 och årskurs 9 om man ser att eleverna riskerar att inte nå behörighetskraven.

Det som också lyfts fram i reservationen är att man tycker att man tycker att förslaget är snävt hållet till juni månad. Det är också fel, vilket framgår av propositionen. Det finns även möjlighet att erbjuda detta under andra tider av året och då räkna av den tiden, som jag tidigare nämnde.

Fru talman! Det finns utmaningar i att rekrytera behöriga lärare. Det gäller större delen av skolväsendet. Därför är det viktigt att man framhåller det positiva med denna satsning, bland annat att huvudmännen lyfter fram de speciella undervisningsformerna – den speciella utmaningen. Att huvudmän kan överlämna undervisning på entreprenad ger också möjligheter att hantera en lokal brist på lärarresurser. I och med att lovskolan också ska ses som en del av grundskolan medger det möjlighet att använda sig av fjärrundervisning även på entreprenad.

Fru talman! Jag ser med tillförsikt på framtidens skola och svensk utbildning. Den rödgröna regeringen tillför extra resurser och stöd till skolan. Fokus har varit och är på tidiga insatser, ett attraktivt läraryrke och en jämlik skola.

Jag hoppas att alla som jobbar inom skolvärlden ser och känner att de är viktiga. Det är de nämligen. Jag brukar säga att utan en bra grund, utan utbildning, slutar människor och länder att utvecklas. Våra lärare och all annan fantastisk personal bidrar till denna grund.

Arbetet med att förbättra förutsättningarna för lärandet, bildandet, barnen och personalen är prioriterat. Med detta ser jag fram emot att fortsätta utveckla svensk skola för våra barn och deras framtid.

(Applåder)

Anf. 8 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Som jag sa i mitt anförande är jag mycket glad över att regeringen nu går Moderaterna till mötes och inför obligatorisk lovskola. Jag tror att du och jag, Roza Güclü Hedin, är helt överens om att tidiga insatser är viktiga. Även om du nämnde att det kan vara en bra idé med detta även i årskurs 6 är jag lite frågande till varför ni går emot det. Skolverket må väl ändå vara en ganska tung remissinstans just i denna fråga, och de skriver mycket tydligt i sitt remissvar att det, för att säkerställa likvärdighet och med tanke på att det i dag är 20 procent av huvudmännen som inte söker pengar för lovskola, borde vara en skyldighet att erbjuda lovskola redan från årskurs 6. Jag har därför lite svårt att förstå varför regeringen inte vill ta fasta på Skolverkets mycket viktiga synpunkt i denna fråga.

Även om det naturligtvis är så att man kan erbjuda lovskola på påsklov, sportlov och höstlov om man så önskar och räkna av det, är det ändå en begränsning i fråga om när på sommaren som man får erbjuda lovskola. Varför i hela fridens namn ska det inte vara möjligt att erbjuda lovskola i juli och augusti, om huvudmannen tillsammans med lärarprofessionen och rektorer kommer överens om att detta verkar vettigast utifrån deras synpunkter? Jag har oerhört svårt att förstå varför man låser fast möjligheten att ha skola på sommarlovet till just juni månad. Jag vet inte om du har något bra svar på det. Men för mig är det fullkomligt obegripligt.

Anf. 9 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Maria Stockhaus för detta. Jag tycker också att det är mycket positivt att vi har samma ambition i denna mycket viktiga fråga.

Precis som jag sa i mitt anförande kan man i propositionen läsa att det är fullt möjligt att erbjuda lovskola i de lägre årskurserna. Det är då helt enkelt upp till huvudmännen om det behövs.

Denna proposition och detta betänkande är mycket väl avvägda. Man har såklart tagit till sig olika svar från remissinstanserna. Men man har kommit fram till att det är mycket viktigt att fokusera på just årskurs 8 och årskurs 9 utifrån den risk det kan medföra om en elev inte når behörighetskraven och på så sätt inte blir behörig till ett nationellt gymnasieprogram.

När det gäller huruvida man ska ha lovskola i juli och augusti måste man någonstans, om inte skydda eleverna – det är fel ord – ändå se till att eleverna i anslutning till ordinarie skoltid och termin får det stöd som de behöver så att de helt enkelt får ett sommarlov. Det är mycket viktigt att man fokuserar och koncentrerar sig till denna tid i juni, så att dessa elever får sommarlov i juli och augusti likt övriga elever.

Anf. 10 MARIA STOCKHAUS (M) replik:

Fru talman! Betygsstatistiken som Skolverket har tagit fram när det gäller betyg från årskurs 6 och huruvida man sedan klarar sig om man har ett F i årskurs 9 och hur det alltså påverkar slutbetygen, talar faktiskt sitt tydliga språk.

Jag har mycket svårt att ha någon som helst förståelse för att man inte vill att kravet på att det ska anordnas lovskola ska gälla från årskurs 6. Med tanke på möjligheten att sedan klara gymnasieskolan måste det väl ändå vara så att ju tidigare som man kommer i fas och ju tidigare som man kan få upp sina betyg till åtminstone ett E, desto bättre är det.

Naturligtvis hoppas man att alla huvudmän tar ett ansvar och erbjuder lovskola om så behövs tidigare, kanske ännu tidigare än årskurs 6. Men vi vet ändå att det är 20 procent av huvudmännen som faktiskt inte har sökt bidrag för att anordna lovskola. Det kan vara så att de inte har några elever som har behov av det. Men jag har mycket svårt att tro att det är motiveringen. Det kan vara så att det är komplicerat att söka och att det finns olika former av återrapportering och annat som gör att de har valt bort detta.

Vi anser att detta krav ska ställas och att man faktiskt inte ska behöva gå in och söka. Det ligger pengar i det allmänna bidraget till kommunerna, och detta är ett uppdrag som man faktiskt har att redan från årskurs 6 säkerställa att alla elever är med på tåget.

Jag har så svårt att förstå varför regeringen väljer bort detta, speciellt med tanke på Skolverkets statistik och vad Skolverket säger i sitt remissvar.

När det gäller resonemanget om att eleverna ska få ett sommarlov är det självklart att de ska få det. Men lovskolan kommer att omfatta två veckor oavsett när den är. Om man bedömer att eleven har störst nytta av den om man förlägger den till augusti, varför i hela fridens namn ska vi då reglera det så att skolan inte har möjlighet att erbjuda lovskola i augusti? För mig är det faktiskt fortfarande helt obegripligt, trots det som du, Roza Güclü Hedín, sa tidigare.

Anf. 11 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S) replik:

Fru talman! Jag delar alltså Maria Stockhaus uppfattning att det är väldigt viktigt att man satsar tidigt, och det är också därför som den här regeringen har gjort stora satsningar på tidiga insatser. Det innebär att vi har satsat på mer personal inom skolan, mindre klasser och mindre barngrupper i förskolan, vilket har resulterat i att 2 800 barngrupper har blivit mindre. Vi satsar på fler speciallärare, fler specialpedagoger, och vi satsar på Läslyftet och kompetensutveckling.

Jag kan räkna upp mängder med insatser som regeringen gör för att just satsa på barn och elever tidigt så att de ska klara hela sin skolgång. Det är väldigt viktigt att lyfta fram det i debatten.

Jag tycker att man fastnar lite i när och hur. Skolorna och huvudmännen har möjlighet att erbjuda lovskola tidigt om de så önskar och ser att det finns ett behov. Skyldigheten har man dock från årskurs 8 och 9.

Det är också väldigt viktigt att lyfta fram att den moderatledda regeringen satsade 20 gånger mer på skattesänkningar än på skolan. Det är viktigt, därför att en jämlik skola får vi genom gemensamma resurser, och därför kommer vi att fortsätta att satsa på fler tidiga insatser, en bättre lovskola och på framtidens barn.

Anf. 12 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag ska inte bli långrandig, för jag vet att det finns andra som sitter och väntar. Jag har dock en intressant frågeställning här.

Först ska jag kanske berätta att även om vi är emot förslaget helt och hållet så är vi och regeringen helt överens om att sommarlov, det måste eleverna få ha. Det vet jag framför allt nu när det är nära förestående.

Jag anser att Roza Güclü Hedin är en ganska klok kvinna. Vi har haft många samtal, och jag tror att i det stora hela är vi ganska överens om att nya förslag ska vara baserade på forskning, relevans och en bra analys av frågorna innan vi släpper fram dessa nya förslag.

Därför blir min enda fråga, fru talman, om det finns någon analys av hur det har gått för de elever som gick i sommarskola, inte bara om de kom in på gymnasiet utan hur det sedan gick för dem i gymnasiet – alltså samma fråga som jag tog upp i talarstolen.

Anf. 13 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S) replik:

Fru talman! Tack, Stefan Jakobsson, för frågan! Det är såklart viktigt att se till forskningen när det gäller nya förslag, det håller jag helt med om, men det här är inget nytt förslag utan en skärpning av vad som redan gäller.

Att det ska bli en skyldighet att erbjuda lovskola är för att vi vill se en likvärdighet inom svensk skola. 80 procent av landets kommuner använder sig redan av den här möjligheten, och därför är det väldigt viktigt att vi härifrån garanterar att man även får det i de återstående 20 procenten av kommunerna.

Detta kan vi alltså vara överens om: Det är inget nytt förslag, utan det är en satsning för att hjälpa och stötta de elever som behöver lite extra stöd i sin undervisning för att kunna klara behörighetskraven och på sikt också komma in på ett gymnasium.

När det gäller en analys huruvida det har gått bra eller inte för de här eleverna kan jag inte svara på det. Däremot har jag mött elever som har gått i sommarskola hemma i min egen kommun, och de har tydligt sagt att det har hjälpt dem och stöttat dem i de delar som de inte klarade av.

Jag skulle alltså kunna säga det har gått bra för i alla fall dem som jag har mött.

Anf. 14 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik:

Fru talman! Det är lite farligt, det där. Vi är lite inne på Vänsterpartiets linje att bedöma allt man gör utifrån en enskild persons erfarenheter.

Jag håller med Roza Güclü Hedin; jag har samma erfarenheter av att ha träffat elever, men min bedömning är tyvärr att det inte har gått så bra för de här eleverna. När vi genomför sådana här stora reformer eller skärpning av redan liggande förslag, som Roza Güclü Hedin så förnämligt kallar det, skulle det vara väldigt bra med en analys.

Jag vet att det inte finns någon sådan statistik, så egentligen är det en retorisk fråga. Det finns alltså ingenstans i den här stora propositionen någon statistik att läsa för att kunna säga okej, det här är ett bra förslag. Det är så pass bra att vi vill genomföra det och vill göra det obligatoriskt just för att det går så väldigt bra för de här eleverna på gymnasiet.

Den analysen är inte gjord, fru talman, och det är det som många gånger är felet med svensk politik: Vi tittar bara ett steg och inte två för att se hur det gick sedan.

Det är självklart inte enkom Roza Güclü Hedins ansvar att se till att det här fixas, men det vore tacknämligt för framtiden om vi får analyser som är baserade på flera steg så att vi vet hur det faktiskt går för de elever som går igenom de reformer som vi genomför i den svenska skolan.

Som lärare har man stått och sett i många år hur reformer genomförs, och om det så i ett senare skede inte blir de resultat som man hade önskat så springer man tillbaka till där vi en gång var och gör om saker.

Frågan kvarstår alltså, även om jag vet att det är en retorisk fråga som knappt behöver besvaras.

Anf. 15 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S) replik:

Fru talman! Stefan Jakobsson bjuder liksom in till vissa svar. För det första kan det visst vara så att enskilda uppfattningar och individer inte kan tala för en hel grupp, men ni i ert parti är faktiskt väldigt duktiga på att tillskriva grupper egenskaper, och därför tycker jag nästan att vi ska stanna där.

Om vi för det andra ska gå in på forskningsområdet är det väldigt intressant att ni lyfter upp att det är så väldigt viktigt när det gäller den här typen av reformer. Men när det gäller till exempel genuspedagogiken och jämställdhetsområdet, då avfärdar ni all forskning och alla forskare och bara tycker utifrån er egen uppfattning.

Man ska vara lite försiktig med att hänvisa till forskning, i alla fall från ert parti, tycker jag.

Sedan tycker jag faktiskt att det är väldigt viktigt att härifrån säga att alla insatser som gör att vi kan rusta våra barn och elever till att klara sin skolgång är bra insatser. När man satsar eller inte, det kan vi diskutera.

Det viktiga är att vara överens om att tidiga insatser är bra. Vår skyldighet är att se till att barnen klarar sin skolgång och når vad som krävs för att ta sig in på ett gymnasieprogram så att de rustas till vidare studier, arbetsmarknaden eller vad det må vara. Detta måste vi ändå vara överens om.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 20)

§ 11 Förebyggande av våldsbejakande extremism och Granskning av meddelande om EU:s stöd till förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism

Konstitutionsutskottets betänkande 2016/17:KU23
Förebyggande av våldsbejakande extremism och
Konstitutionsutskottets utlåtande 2016/17:KU12
Granskning av meddelande om EU:s stöd till förebyggande arbete mot
våldsbejakande extremism (KOM(2016) 379)
föredrogs.

Anf. 16 JONAS MILLARD (SD):

Fru talman! Nu på morgonen ska vi diskutera förebyggande av våldsbejakande extremism. Vi står självklart bakom samtliga våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag här och nu endast bifall till reservation 1 och 7.

Fru talman! Det svenska samhällsbygget, drömmen om det mångkulturella lyckoriket, förortererna som interkulturella smältdeglar och Sverige som humanitär stormakt – om detta var ni överens, både vänstern och högern. Det skulle bli ett socialliberalt Shangri-la där alla gick hand i hand och sjöng kumbaya.

Sverigedemokraterna visste och varnade redan då för att detta var en lögn. Detta bevisas dagligen av skjutningar, små och stora brott, rapporter om hedersvåld och socialt utanförskap.

Ta till exempel rapporten *Utsatta områden – sociala risker, kollektiv förmåga och önskade händelser* som Nationella operativa avdelningen hos polisen tog fram 2015. I rapporten framgår att det finns 53 bostadsområden i Sverige som i olika grad är utsatta för både allvarlig brottslighet och socioekonomiska faktorer.

Av dessa 53 områden är 15 att anse som särskilt utsatta. Ett särskilt utsatt område kännetecknas bland annat av svårigheter för polisen att fullfölja sitt uppdrag, parallella samhällsstrukturer och våldbejakande religiös extremism. De interkulturella smältdeglarna blev med andra ord egna små öar där gangsterkungar härskar med hjälp av våld och gammaldags religiösa vanföreställningar.

Enkelt uttryckt: Mångkulturalismen blev ett dyrt och pinsamt fiasko. Utskottet borde rimligen, som minsta möjliga åtgärd, kunna stå bakom Sverigedemokraternas reservation om att följa upp denna rapport.

Prot. 2016/17:120
7 juni

*En skyldighet att
erbjuda lovskola*

*Förebyggande av
våldsbejakande
extremism och
Granskning av
meddelande om EU:s
stöd till förebyggande
arbete mot våldsbeja-
kande extremism*

Apropå fiaskon: Den 3 februari förra året röstades det här i kammaren om 2015/16:KU4 *Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism*. Sverigedemokraterna hade då reservationer i vilka vi bland annat anförde att det enligt en rapport från 2014 bedömdes att terrornivån för Sverige är förhöjd sedan 2010.

Rapporten som var beställd av Justitiedepartementet slog vidare fast att det finns attentatshot från samtliga våldsbejakande extremistiska miljöer i Sverige. Bedömningen var dock att det största hotet utgjordes av våldsbejakande islamistiska miljöer och att attentatshoten är som störst från individer som deltagit i träning eller i strider i konfliktzoner och sedan återvänt till Sverige.

Vi anförde redan då att regeringens åtgärder inte är vare sig trovärdiga, ändamålsenliga eller tillräckliga för att värna vårt samhälle. I stället borde riksdagen ge regeringen i uppdrag att gå tillbaka till ritbordet och återkomma med en strategi som tar problemen och hoten på största allvar.

I sammanhanget är det värt att påminna om att vi även ville att regeringen skulle utse en samordnare mot våldsbejakande extremism som tar sitt arbete på allvar. Samtliga partier i kammaren, utom Sverigedemokraterna, röstade naturligtvis emot detta. Man hade inget att invända mot de riskanalyser som regeringen gjorde, och man bedömde att de åtgärder som redovisats var väl motiverade. Sådana åtgärder utgjordes bland annat av så kallade stödtelefoner och ett ökat genusperspektiv i arbetet mot våldsbejakande extremism. Terrorforskaren Magnus Norell sammanfattade förslagen med att de var väldigt allmänt hållna och på gränsen till meningslösa.

Fru talman! Den 7 april i år genomförde terroristen Rakhmat Akilov det värsta terrordådet i det nutida Sveriges historia. Fem personer dräptes, och ännu fler skadades. Hur många fler oskyldiga ska behöva dö i Allahs namn innan resten av er börjar ta frågan på allvar? Återigen behöver vi reservera oss och uppmana regeringen att snarast lägga fram en konkret handlingsplan för det förebyggande arbetet mot radikaliserings och terrorism.

Det har nu gått snart två år sedan regeringen presenterade en övergripande nationell strategi mot terrorism som ska vara utgångspunkten för Sveriges långsiktiga arbete på området. Nu måste denna strategi konkretiseras genom att olika typer av insatser identifieras och en handlingsplan tas fram för hur arbetet ska bedrivas. Av en sådan handlingsplan bör också tydligt framgå vilken myndighet som har ansvar för vad.

Fru talman! Samtidigt som regeringens nationella samordnare mot våldsbejakande extremism försakade sitt viktiga uppdrag planerade Akilov sitt terrordåd här i Stockholm. Om denna fråga hade tagits på allvar, som SD krävde då och som SD kräver nu, hade liv kunnat räddas.

(Applåder)

Anf. 17 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Fru talman! Vi diskuterar alltså arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism. Ibland låter det som att detta är ett nytt fenomen i det här landet, men så är det inte. Vi har en lång historia av våldsbejakande ideologier. De har funnits länge. Det finns många, eller i alla fall flera, olika våldsbejakande rörelser i vårt land.

Under de senaste åren har det dock blivit mycket fokus på den våldsbejakande islamismen. Det gäller förstås särskilt efter våldsdådet på Drottninggatan den 7 april. Detta terrordåd har såklart satt spår i hur saker diskuteras, men jag tror ändå att det är bra att vi kommer ihåg att det finns fler farliga grupper i vårt land. När detta förfärliga terrordåd skedde förde det på något märkligt sätt också med sig väldigt mycket gott. Det var en värme som spred sig. Man erbjöd varandra mat och övernattningsplatser. Omtanken var väldigt tydlig just då. Efteråt har dock något annat kommit tillbaka, och det har blivit mer hat och hot mot dem av oss som har sitt ursprung i andra länder. Detta har vuxit ännu mer.

För några veckor sedan hölls en manifestation för ensamkommande flyktingbarn här ute på Mynttorget, precis utanför riksdagen. Man attackerades då av Nordiska motståndsrörelsen, och en journalist blev misshandlad. Samma gruppering angrep en manifestation på Medborgarplatsen i mars. I februari förra året drog högerextremister och nazister omkring på Stockholms gator och jagade barn. Syftet var att sprida skräck och misshandla. Den 8 mars 2014 misshandlades flera personer i Malmö av ett gäng nazister. Vi har sett många mordbränder på flyktingboenden. Genom åren har det också funnits ett antal ensamagerande våldsverkare. Det handlar om den så kallade lasermannen, John Ausonius, som i början på 90-talet spred skräck i Stockholm och Uppsala och om Peter Mangs, som bedrev sitt raskrig i Malmö. Han togs till fånga 2010 och hade då hållit på i sju år. Anton Lundin Pettersson misshandlade och hade ihjäl flera människor i skolan i Trollhättan i oktober 2015.

Våld och hot om våld mot journalister, politiker och företrädare för rättsstaten växer. Det är ett allvarligt hot mot det demokratiska systemet. Det gör att fler och fler tystnar. Det gör också att fler blir rädda och oroliga. När demonstrationer angrips, vilket hände i Kärrtorp i december 2013 när nazister gick till attack med knivar mot demonstranter som demonstrerade mot rasism, gör det förstås att fler inte vågar säga vad man tycker när rasismen florerar. Och det gör den mer och mer öppet. Den rädsla som sprids är också en mycket stark grogrund för extremism. Rädda människor går ofta till extrema rörelser.

Som jag sa tidigare har vi länge haft våldsbejakande ideologier i Sverige, och det kommer med säkerhet att fortsätta att finnas grupperingar som tycker att det är helt okej att använda våld för att uppnå sina syften. Men det har under vår historia varit väldigt olika hur väl man har lyckats rekrytera stora grupper till sina rörelser. Under många perioder har dessa grupper varit ganska små. Men ibland växer rörelserna och blir i perioder lite kaxigare.

Ett samhälle som håller ihop, där välfärden fungerar, där utsikterna att få ett jobb är goda, där det finns hopp om en bra framtid oavsett var man bor och ett samhälle som bygger på tillit i stället för rädsla – ett sådant samhälle är inte bara trevligt, utan det minskar också risken för att den våldsbejakande extremismen ska växa.

De allra viktigaste förebyggande insatserna handlar om grundläggande samhällsservice, bra skolor för alla, arbete, bostad, jämställdhet och jämlikhet. Trygga människor med gott hopp för framtiden vänder sig sällan till våldsbejakande grupperingar. De hamnar inte heller så ofta i annan kriminalitet. Med ett mindre antal att rekrytera från blir det förstås också färre i de våldsbejakande grupperna.

Utöver detta behövs förstås konkreta insatser, för vi har som sagt alltid haft människor som ändå har gått till extrema rörelser. Det är bra att det föreslås att den nationella samordnarens arbete ska permanentas.

Samordning och informationsutbyte mellan myndigheter, men med beaktande av den personliga integriteten, behövs förstås. Det behövs stöd till dem som arbetar med barn och unga för att de ska kunna agera när de träffar personer som riskerar att hamna i våldsbejakande grupperingar. Det behövs ökad forskning och metodutveckling.

Utskottet föreslår flera tillkännagivanden, och det finns ett antal reservationer där jag menar att det redan pågår arbete med det som majoriteten önskar. Ibland är det nog klokt att låta dem som jobbar med saker få fortsätta att jobba med det och inte hela tiden ge dem nya och andra grejer. Risken är att det blir väldigt spretigt, och det pågår som sagt redan mycket arbete.

Men på en del andra punkter tycker också jag att det behöver göras mer. Jag skulle till exempel gärna se att arbetet med att försöka motverka den rekrytering som sker på sociala medier också inbegrep att man samverkar med de företag som står för plattformarna. Men där har utskottsmaioriteten inte gått på samma linje. Jag tycker att de åtgärder som regeringen hittills har vidtagit går i rätt riktning, men en utredning borde tillsättas som får i uppgift att se över hur företagen inom sociala medier kan involveras i arbetet för att motverka radikalisering och rekrytering till våldsbejakande extremismmiljöer.

Utskottet föreslår också ett tillkännagivande om att regeringen ska överväga att starta en statlig avhopparverksamhet. Jag anser inte att detta är något som staten ska hålla på med. Det är inte staten som i första hand är lämpad att bedriva denna typ av verksamhet. Åtgärder som berör återanpassning med mera bör snarare ske på kommunal nivå med bistånd av och stöd från ett nationellt team med experter liknande det som den nationella samordnaren förordar eller genom ett nationellt kunskapscentrum för stöd till välfärdens personal, som Vänsterpartiet föreslår i vår motion.

Jag yrkar med detta också bifall till vår reservation nr 8.

Det finns ett tillkännagivande om värderingsbaserat arbete. Jag vill understryka att jag menar att detta arbete måste inkludera alla människor som lever i vårt samhälle, oavsett var de bor eller deras etniska eller religiösa tillhörighet. Förekomsten av antidemokratiska värderingar och förtryckande värderingar kan vara en grogrund för alla extremistiska miljöer, och det finns en hel del unkna värderingar på många olika håll i vårt land. Det är inte ovanligt, där jag bor, att man hör folk skrika ”jävla böger” efter någon. Det är inte särskilt trevliga värderingar. Det är inte en Stockholmsförort, kan jag säga, utan en mindre ort på landsbygden.

Det här arbetet behöver bedrivas överallt.

(Applåder)

Anf. 18 ANDREAS NORLÉN (M):

Fru talman! När skåpbilen svängde upp på trottoaren på London Bridge i lördags kväll och började meja ned skyddslösa fotgängare var det ännu en i raden av liknande attacker som ägt rum i Västeuropa det senaste året: Stockholm den 7 april, Westminster Bridge i London den 22 mars, Berlin december 2016, Nice den 14 juli 2016. Härutöver minns vi det grymma

bombattentatet i Manchester för ett par veckor sedan, och vi kommer aldrig att glömma attentaten i Bryssel 2016, terrorattackerna i Paris i november 2015 eller massakern på Charlie Hebdos redaktion i januari samma år.

Attackerna som genomförs med fordon och knivar är skrämmande i sin uppenbara enkelhet. De mer storskaliga attentaten är skrämmande just genom sin omfattning och sina fasansfulla effekter.

En del ställer sig frågan om attentaten nu blivit så vanliga att vi har kommit till ett nytt normalläge. När man promenerar i någon av Europas större städer ska man vara beredd på att något fordon när som helst kan svänga upp på gångbanan för att döda så många som möjligt. Man ska vara mentalt redo för att någon när som helst kan slita fram en kniv och börja hugga omkring sig. Nej, säger jag, nej, nej!

Om vi börjar tro att vi aldrig kommer att kunna känna oss trygga när vi flanerar i lysande världsmetropoler som London eller Paris, eller för den delen i andra städer som Nice eller Manchester, har terroristerna vunnit en viktig seger – de har vunnit kampen om framtidstron.

Om vi tror att vi inte kan värja oss mot extremism och terrorism har vi förlorat hoppet om en väg ut ur denna våldsutveckling. Utan hoppet förlorar vi också viljan och kraften att agera. Det får inte ske. Den här utvecklingen är inte ödesbestämd; den kan brytas. För att citera Franklin Roosevelt: ”Det enda vi har att frukta är fruktan själv.” Det är därför den debatt vi nu har här i Sveriges riksdag är så viktig.

Konstitutionsutskottet har i riksdagen ansvar för politiken som handlar om att förebygga våldsbejakande extremism. I detta betänkande behandlas ett antal motionsförslag, de flesta från Alliansen. Alliansen i KU har förhandlat med regeringspartierna och nått en överenskommelse om att bifalla ett antal av Alliansens förslag, vilket innebär att KU föreslår att fyra tillkännagivanden ska riktas till regeringen.

Jag vill framföra ett varmt tack till Socialdemokraterna och Miljöpartiet för konstruktiva samtal. Det är en styrka att vi kan ha en bred enighet i Sveriges riksdag om åtgärder för att förebygga våldsbejakande extremism. Jag vill därför, fru talman, yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Vi debatterar samtidigt här också Europeiska kommissionens meddelande om EU:s åtgärder för att hjälpa medlemsstaterna att förebygga våldsbejakande extremism. Jag vill yrka bifall även till detta förslag men kommer inte att ta upp det mer än så i mitt anförande.

I politiken mot våldsbejakande extremism ryms åtgärder mot de tre våldsbejakande, extremistiska miljöer som finns i Sverige: den vänsterextrema miljön, den högerextrema vit makt-miljön och den islamistiska miljön. Det främsta terrorhotet i Sverige i dag kommer från aktörer inspirerade av militanta islamistiska rörelser.

Självfallet måste dock även vänsterextremism och högerextremism motverkas. Att den våldsamma högerextremismen är ett konkret hot i Sverige visas bland annat av att högerextremister bär ansvar för ett antal mord begångna i vårt land under de senaste 25 åren. Även vänsterextrema grupper har gjort sig skyldiga till olika våldsdåd och orsakat stora kostnader för samhället.

Prot. 2016/17:120
7 juni

*Förebyggande av
våldsbejakande
extremism och
Granskning av
meddelande om EU:s
stöd till förebyggande
arbete mot våldsbeja-
kande extremism*

För att kunna vidta relevanta, förebyggande åtgärder måste man ha en uppfattning om vad som gör att människor radikaliseras.

Säkerhetspolisen skriver i avsnittet om kontraterrorism på sin hemsida: ”Generellt beror våldsfrämjande radikalisering på tre grundläggande komponenter. Det finns upplevda orättvisor eller kränkningar, vilka kan ha en reell grund. Det finns också en våldsförespråkande ideologi som pekar på orättvisor, förklarar deras orsak och vad som bör göras för att åtgärda orättvisorna. Slutligen krävs också ett socialt sammanhang där ideologin internaliseras. Dessa tre komponenter kombineras på unika sätt hos individer och har varierande betydelse.

Vissa personer går med i våldsfrämjande grupper utifrån sökande efter spänning och gemenskap, andra är mer ideologiskt intresserade och vissa hamnar i våldsfrämjande grupper eftersom flera i deras familj eller sociala närmiljö redan är våldsfrämjande.”

Det är alltså viktigt att inse att drivkrafterna bakom radikalisering och extremism är komplexa och varierar mellan olika individer. En del politiker, ofta på vänsterkanten, beskriver gärna radikalisering, till exempel islamistisk radikalisering, i klasstermer som en i viss mån begriplig reaktion på orättvisor personer utsätts för i ett ojämlikt samhälle. Det är dock en grov och missvisande förenkling att förklara extremism och terrorism med att personerna i fråga lever under knappa ekonomiska förhållanden. De flesta som lever i utanförskap blir varken extremister eller terrorister, och många extremister och terrorister är inte socialt utsatta. DN rapporterade nyligen om en förmögen svensk som finansierar högerextrem verksamhet. Flygplanskaparna som angrep USA den 11 september var välbärgade saudier. För dessa personer handlade det inte om fattigdom utan om ideologisk eller religiös övertygelse.

Med detta sagt är det samtidigt viktigt att framhålla att social utsatthet kan öka risken för att en person lockas av extremistiska budskap. En del i arbetet för att motverka våldsbejakande extremism handlar om att skapa ett inkluderande och väl sammanhållet samhälle. Det kan gälla allt från jobb till kontaktytor där man förstärker den lokala gemenskapen. I dag brister ofta tilliten mellan medborgare och myndigheter, särskilt polisen, i utanförskapsområden. Polisens arbete ligger dock, liksom jobbpolitiken, utanför ramen för detta betänkande.

Konstitutionsutskottets fyra tillkännagivanden, uppmaningar, till regeringen handlar i stället om

1. att utarbeta en nationell strategi för statlig och kommunal bidragsgivning för att säkerställa att bidrag inte tilldelas antidemokratiska föreningar och samfund,
2. att överväga statlig avhopparverksamhet, att öka kommunernas kunskap om hur man hanterar IS-återvändare och att öka skolans kunskap om hur man kan upptäcka och motverka radikalisering,
3. att lägga ökat fokus på självradikalisering och ensamagerande terrorister samt
4. att bedriva ett värderingsbaserat arbete mot bristande jämställdhet, homofobi och hedersförtryck.

Punkt ett bygger på utgångspunkten att den som får bidrag som finansieras med skattebetalarnas pengar måste stå bakom grundläggande principer för ett demokratiskt samhälle, inklusive de mänskliga rättigheterna såsom kvinnors rättigheter, yttrandefrihet och religionsfrihet. Som flera exempel har visat har staten varit för släpphänt i sin bidragsgivning, och det finns en uppenbar risk för att detsamma även gäller kommunerna.

För att få både statliga myndigheter och kommuner att agera enhetligt och genomtänkt anser KU att regeringen bör utarbeta en strategi för att säkerställa att statliga eller kommunala medel inte tilldelas verksamheter eller åtgärder som riskerar att direkt eller indirekt stödja radikaliserings-, våldsbejakande extremism eller terrorism.

Punkt två rör, som sagt, bland annat hur man ska hantera så kallade IS-återvändare. Om de är svenska medborgare kan de inte hindras att resa in i riket. Den som vill ändra på den saken måste först ändra grundlagen. Inreseförbud är alltså inget realistiskt svar här och nu. Utgångspunkten bör i stället vara att polis och åklagare gör allt som står i deras makt för att klarlägga om IS-återvändare har begått brott och i så fall väcka åtal.

På grund av svårigheter att säkra bevisning om vad som verkligen hänt i Syrien och Irak kan det ibland vara svårt att väcka åtal. Aktiva åtgärder måste då sättas in för att försöka förmå IS-återvändare, som inte kan åtalas, att lämna sitt gamla liv, och de som väljer att ta steget måste mötas av en professionell avhopparverksamhet.

Mycket tid har, som jag ser det, förlorats genom ett ensidigt fokus på att mobilisera kommunerna och att vänta på att någon frivilligorganisation ska starta avhopparverksamhet för personer som vill lämna våldsbejakande islamism. Det har ännu inte skett.

Frankrike har målet att det i varje region ska finnas ett statligt center för återintegration. KU anser att regeringen bör överväga om staten kan organisera avhopparverksamhet för att på det sättet ta ledningen och inte vänta på att kommuner eller frivilligsektor ska agera. Verksamheten kan förstås också vända sig till extrema islamister som inte har stridit för IS i Syrien och Irak.

Denna andra uppmaning till regeringen innehåller också en del som pekar på behovet av ökad kunskap i kommunerna om förebyggande arbete, särskilt om arbete med IS-återvändare. Dessutom betonas behovet av ökad kunskap i skolan om hur radikaliseringsprocesser kan upptäckas och motverkas på ett tidigt stadium.

För skolans del kan det handla om ökad kunskap om innehållet i de våldsbejakande ideologierna och om hur radikaliseringsprocesser går till. Det kan även vara fråga om kunskap om hur man samtalar med elever som kan vara i riskzonen för radikalisering. Min bild är att lärare inte sällan är alltför försiktiga med att utmana elever som pläderar för antidemokratiska åsikter.

Punkt tre handlar om ett ökat fokus på problemet med ensamagerande gärningsmän. KU anser att problematiken kring självradikalisering än tydligare bör inkluderas i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Bland annat behövs mer kunskap om mekanismerna bakom självradikalisering och om varningstecken som kan iakttas.

Punkt fyra innebär att KU anser att ett värderingsbaserat arbete mot bristande jämställdhet, homofobi och hedersförtryck måste bedrivas.

Vårt samhälles grundläggande värderingar utmanas, särskilt i en del utsatta förorter och stadsdelar. Hedersrelaterat våld och förtryck, kvinnlig könsstympning, oskuldskontroller och tvångsgifte är uttryck för oacceptabla kulturella och religiösa värderingar som inskränker främst kvinnors frihet.

En del av det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism bör vara att den värdegrund som bär upp demokratin, inklusive de mänskliga rättigheterna, ska vara mer förankrad hos fler. Den som inte är redo att stå upp för andras frihet uppvisar liten förståelse för demokratins väsen. Förtryck av detta slag förekommer i olika grupperingar med olika religiös tillhörighet, och förekomsten av antidemokratiska och förtryckande värderingar kan innebära en ökad risk för en grogrund för islamistisk radikalisering.

Fru talman! Låt mig nu vända mig direkt till dem som är anhängare av någon av dessa tre våldsbejakande, extremistiska inriktningar.

Du som är vänsterextremist säger att du tror på rättvisa och jämlikhet, men i själva verket tror du på den starkes rätt och sätter dig själv före alla andra. Demokratin ger varje människa en röst – den tydligaste formen av jämlikhet – men du accepterar inte demokratin när du tycker att fel beslut fattas.

Du är redo att använda våld och hot mot meningsmotståndare och poliser. När jag säger att polisens uppgift är att skydda de svaga mot övergrepp säger du: All cops are bastards. Men den som hatar polisen hatar också rättvisan. Den som kastar sten på polisen kastar sten på de svaga. Den som föraktar demokratin föraktar också jämlikheten.

Du som är högerextremist säger att du älskar Sverige, men i själva verket hatar du allt som Sverige står för. I Sverige har vi skyddat enskildas rättigheter på olika sätt sedan medeltiden, och vi skapade världens första tryckfrihetsgrundlag för 250 år sedan.

Principen om alla människors lika värde framgår av regeringsformen och genomsyrar all lagstiftning. Sverige slog in på vägen mot demokratisering redan 1809 och blev en fullvärdig demokrati 1921.

Man kan inte älska Sverige och hata demokratin. Man kan inte älska Sverige och mörda människor med en annan hudfärg. Man kan inte älska Sverige och samtidigt hata jämställdhet, yttrandefrihet och rättsstaten. Du som hatar demokratin hatar också Sverige.

Du som är militant islamist tror att religionen ger dig rätten att mörda alla som tror på något annat än vad du gör. Du tror att samhällen ska byggas med våld och underkastelse. Du vill provocera fram misstänksamhet mot muslimer och skapa splittring i vårt samhälle.

Vi vet att din extrema version av islam avvisas av den stora majoriteten av världens muslimer. De delar vår avsky inför den ondska du står för.

Vi vet att fria samhällen är oändligt mycket starkare och rikare än samhällen som bygger på fruktan och förtryck. Vi vet att vårt samhälle och vår sammanhållning kan stå pall för ett terrorangrepp eller flera. Om du eller dina anhängare försöker att angripa Sverige igen kan vi lova att Sverige inte kommer att ge vika. Sverige kommer att vara redo. Sverige kommer att stå emot och slå tillbaka.

Fru talman! Förra gången som kammaren debatterade våldsbejakande extremism, i februari 2016, sa jag att vi lever i en allvarsam och dramatisk tid, och det stämmer i än högre grad i dag.

Vi lever i en tid när våra demokratiska värderingar och vårt sätt att leva utmanas. Vi lever i en tid när hatets och extremismens banerförare försöker att vinna ungas hjärtan – en tid när vårt samhällskontrakt och vår samhällsgemenskap prövas.

Vi utmanas, och vi får inte ge vika. Vi i den här kammaren får inte ge vika. Alla de miljontals människor runt om i hela Sverige som står för demokrati, individens frihet, tolerans, öppenhet, jämställdhet och alla de andra värden som ligger till grund för vårt samhälle får inte ge vika.

Vi måste utmana extremisternas världsbild och paranoida konspirationsteorier. Vi måste utmana hatet, illviljan och människoföraktet. Vi måste utmana de krafter som vill göra unga människor över hela Sverige till lydiga verktyg i en extremistisk kamp.

Demokratin måste vinnas av varje ny generation. Nu är det vi som håller i frihetens fackla – vi i den här kammaren och vi i det här landet. Den facklan ska vi hålla brinnande – för att det är rätt, för att det är gott och för att det är vår plikt.

(Applåder)

I detta anförande instämde Annicka Engblom (M).

Anf. 19 VERONICA LINDHOLM (S):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag är väldigt glad över att vi har lyckats enas så brett om detta betänkande. Det här kan vara det viktigaste betänkande som jag har varit med om att ta fram under min tid i konstitutionsutskottet.

Jag vill också tacka ordföranden Andreas Norlén från Moderaterna och Tina Acketoft från Liberalerna för ett gott samarbete. Jag och Agneta Börjesson har tillbringat ett antal timmar på kammaren med dem, och tillsammans har vi suttit och diskuterat och förhandlat fram och tillbaka.

Jag är väldigt glad över att vi har lyckats komma fram till detta betänkande, och jag vill också yrka bifall till förslagen i betänkandet.

Efter de klokheter som Mia Sydow Mölleby och Andreas Norlén har sagt här i talarstolen vill jag fylla på med en lite mer personlig berättelse.

Jag tror att det är många som i likhet med mig aldrig kommer att glömma var de var fredagen den 7 april. Konstitutionsutskottet hade tidigt på förmiddagen hållit ett KU-förhör. Vi hade haft en praktikant från Värmdö här hela veckan. Vi blev klara tidigare än beräknat, så praktikanten fick sluta vid lunch. Jag är väldigt glad över att han hann hem innan händelserna på Drottninggatan inträffade.

Socialdemokraterna hade sin partikongress i Göteborg den helgen. Jag skulle ha åkt med ett tåg som gick kvart över tre men bokade om och åkte strax efter ett. Det sista jag gjorde den här fredagen var att gå in på Åhléns och köpa reseschampo, för jag skulle vidare efter kongressen.

Tanken på vad som hade hänt om jag hade tagit det senare tåget har slagit mig från och till. Den slog mig när jag satt där på tåget och nåddes av sms och samtal där folk frågade vad som hänt och om jag var okej.

Detta var innan jag kommit till insikt om vad som hänt och innan jag förstått vidden av det inträffade. Var finns alla partikamrater? Var finns utskottskamraterna? Var finns människor? Var är alla? Har det hänt något?

Sådan är rädslan under minuterna innan man till slut lyckas ta in och förstå situationens fulla allvar.

Det var väldigt mycket folk längs Drottninggatan den dagen. Vi får vara glada för att det inte blev ännu värre, även om det som hände är fruktansvärt.

Jag blir arg, rädd och ledsen. Samtidigt är det väl precis det de vill – att vi ska bli rädda – och det gör mig ännu argare. Jag tänker banne mig inte bli rädd. Vi ska stå upp och försvara demokratin och de rättigheter som vi har, och detta arbete för förebyggande av våldsbejakande extremism är en del av det.

Precis som Mia Sydow Mölleby och Andreas Norlén har sagt finns det flera olika sorters extremism. Alla är dock lika farliga, för alla vill förstöra vår demokrati.

Vi lever i en av världens bästa demokratier. Vi behöver försvara den och vara rädda om den varje dag. Det kan handla om att stå upp mot uttalanden eller om att våga ta debatter.

Vi har föreslagit att riksdagen riktar fyra tillkännagivanden till regeringen. Det första tillkännagivandet handlar om att utarbeta en strategi för att säkerställa att verksamheter eller åtgärder som riskerar att stödja radikaliserings, våldsbejakande extremism eller terrorism inte tilldelas statliga eller kommunala medel. Detta är en mycket bra punkt.

Det andra tillkännagivandet handlar dels om behovet av avhopparverksamhet och om att regeringen bör överväga statlig avhopparverksamhet, dels om behovet av ökad kunskap hos kommuner, skolor och andra aktörer. Det är viktigt, för vi behöver kunskap. Har vi inte kunskap kan vi inte heller bemöta hoten som riktas mot oss och den demokrati vi lever i.

Forskning om ensamagerande terrorister och mekanismerna bakom självradikalisering är också en viktig faktor. Vi behöver mer kunskap och mer forskning på det området. Vi behöver också ett värderingsbaserat arbete mot bristande jämställdhet, homofobi och hedersförtryck. Det tror jag att vi möts av varenda dag oavsett om vi är i Riksdagshuset eller ute i en butik eller på en arbetsplats. Det sker överallt. Vi behöver kunna bemöta det, och vi behöver också kunna bemöta och försvara den här demokratin som vi lever i.

Än en gång vill jag framföra ett stort tack. Jag är mycket glad över att vi har tagit fram det här betänkandet, och jag ser fram emot att få trycka på knappen vid voteringen för att godkänna detta.
(Applåder)

I detta anförande instämde Annicka Engblom (M).

Anf. 20 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Fru talman! Också jag vill tacka för det riktigt goda arbete som har pågått här under våren. KU debatterar nu KU23 *Förebyggande av våldsbejakande extremism* med 36 motioner från den allmänna motionstiden men också så mycket mer.

De här frågorna har blivit alltmer aktuella. Precis som Veronica Lindholm här innan gav uttryck för har de genom åren blivit alltmer personliga då berättelserna kommer allt närmare och allt fler vet precis vad det var som hände den 7 april eller när Behring Breivik utförde sitt dåd och så vidare. Vi vet precis var vi var ”nine eleven”, och vi vet precis vad vi gjorde. Det går under huden på oss.

Norden har lidit av extremistiska dåd kopplade till högerkrafter och islamistisk extremism och utförda av ensamagerande med en ideologisk agenda och ganska basala medel till hjälp – vid dådet på Drottninggatan och nu senast i London bara en bil. Det är inte lätt att förebygga. Det är inte lätt att upptäcka. Ändå är kraven på oss politiker att vi självklart måste bli bättre på det.

Efter varje dåd kommer nya krav på att göra mer. Ofta är den första tanken att ge polisen och Säpo resurser för att öka övervakningen. Parallellt med att vi har tagit fram det här betänkandet har det typen av diskussioner pågått mellan regeringspartierna och allianspartierna inom ramen för terrorsamtal.

Parallellt med detta finns det också mycket att göra för att förebygga att de grupperingar som håller på att växa sig starka har en grogrund att kunna fortsätta att växa.

Det görs mycket arbete ute i världen. Utskottet har under våren varit i Frankrike för att se hur de långsamt bygger upp sin förebyggande verksamhet. Där har de repressiva delarna varit väldigt starka. Frankrike har haft många attentat, och man lever just nu i ett undantagstillstånd. Man har också en del gammal lagstiftning som direkt ger grogrund för mer av miss-tänksamhet. Till exempel finns det en lagstiftning som möjliggör för katolska kyrkor att få stöd för sina byggnader och samtidigt som det finns ett förbud mot någon form av stöd till moskéer, vilket gör att moskébyggen dessvärre ofta finansieras direkt via till exempel Saudiarabien eller andra konservativa och tillbakasträvande länder.

Utskottet har också tagit in kunskap från kulturministern, den nationella samordnaren och Säpo under tre utfrågningar som gett mycket information om allt nytt arbete som håller på att göras inom ramen för det förebyggande arbetet.

Frågorna om den våldsbejakande extremismen har varit stora under en längre tid. Vi brukar skilja på höger- och vänsterextremism, vilket flera har varit inne på, som har funnits riktigt länge och islamistisk extremism som har vuxit sig starkare under de senaste åren.

Den nationella samordnaren tillsattes 2014 av den dåvarande regeringen. Samordnaren har sedan dess fått flera tilläggsuppdrag, och nu utreds möjligheten att permanenta verksamheten. Efter att samordnaren tillsattes har allt fler kommuner startat sitt arbete med att ta fram en lokal handlingsplan. Jag var nyligen i min hemkommun och lyssnade på hur man gör där. Det här arbetet pågår på basnivå just precis nu. En nationell strategi har tagits fram och kunskapsunderlag produceras kontinuerligt.

Utskottet föreslår, precis som andra har varit inne på, fyra tillkännagivanden i betänkandet. En del av frågorna har också diskuterats inom ramen för de pågående terrorsamtalen. Vi har försökt att hålla det så att det ska landa i det förebyggande arbetet på ett bra sätt.

Det första tillkännagivandet handlar om att regeringen ska utarbeta en strategi för att säkerställa att verksamheter eller åtgärder som riskerar att stödja radikaliserings, våldsbejakande extremism eller terrorism inte ska kunna få pengar. Vi måste kunna vara säkra på det. Här har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor redan startat ett arbete på nationell nivå. Vi hoppas nu att det ska kunna bli ett gott stöd för kommuner så att de också ska kunna ta hjälp och se vad de ska kunna göra även på lokal nivå.

Prot. 2016/17:120
7 juni

*Förebyggande av
våldsbejakande
extremism och
Granskning av
Meddelande om EU:s
stöd till förebyggande
arbete mot våldsbeja-
kande extremism*

Vi har också ett tillkännagivande om behovet av avhopparverksamhet och behovet av kunskap om avhopparverksamhet och skolorna i kommunerna. Vi har ett tillkännagivande om ensamvargar och forskning om självradikalisering och om värderingsbaserat arbete när det gäller jämställdhet, homofobi och hedersförtryck.

Det här är bra tillkännagivanden och vi står bakom dem. Återigen vill jag tacka för ett mycket gott samarbete och yrka bifall till utskottets förslag.

(Applåder)

Anf. 21 PER-INGVAR JOHNSON (C):

Fru talman! Vi har i riksdagens partier och i konstitutionsutskottet haft ett omfattande arbete med att förbereda och bereda de frågor som behandlas i vårt ärende om förebyggande av våldsbejakande terrorism.

Centerpartiet har i en partimotion med Annie Lööf med flera som undertecknare lyft fram kommunernas ansvar för det förebyggande arbetet mot terrorism och de sekretessproblem som finns i det nödvändiga samarbetet mellan kommunernas sociala verksamheter och polisen för att förebygga radikaliserings- och terrorbrott. Centerpartiet har medverkat i en kommittémotion från allianspartierna med ett stort antal förslag för att förebygga brott och värna demokratin.

Islamistisk radikaliserings- och terrorbrott är en synnerligen aktuell och allvarlig fråga som, om vi inte hanterar den rätt, kan vara ett hot mot vår demokrati och vårt sätt att leva i Sverige och i Europa.

Religiös fanatism har historiskt varit ett hot mot människors liv och frihet. Vi måste ta de nu aktuella hoten på stort allvar och hårt straffa dem som på olika sätt stöder, förbereder och medverkar till terrorbrott mot oskyldiga människor. Vi måste ha en polis och andra myndigheter som är vaksamma mot hoten. Samtidigt är det viktigt att vi lever som vanligt. Annars har de som hotar oss lyckats och vårt samhälle misslyckats.

Allianspartierna har i KU väckt förslag om ett utskottsinitiativ, och vårt gemensamma arbete i utskottet har lett fram till fyra i stort sett enhälliga tillkännagivanden till regeringen. I regeringen pågår redan beredning av flera åtgärder, delvis utifrån tidigare tillkännagivanden, delvis utifrån förslag från samordnaren mot våldsbejakande terrorism.

Det som vi från KU nu lyfter fram i tillkännagivandet handlar om att säkerställa att statliga och kommunala medel inte tilldelas verksamheter som stöder radikaliserings-, extremism- och terror och om att regeringen ska överväga behovet av en statlig avhopparverksamhet. Vi vill öka kunskapen hos kommunerna, och vi vill att regeringen ser på behovet av forskning om självradikalisering och det hot som ensamagerande terrorister utgör. Vi måste driva ett värderingsbaserat arbete i vårt land mot bristande jämställdhet, homofobi och hedersförtryck.

I december 2015 medverkade Centerpartiet i en överenskommelse mellan allianspartierna och regeringspartierna om åtgärder mot terrorism. I juni 2016 presenterade den nationella samordnaren mot terrorism sin strategi mot våldsbejakande extremism. I december 2016 överlämnade samordnaren sitt delbetänkande *Värna demokratin mot våldsbejakande extremism – nationell samordning och kommunernas ansvar*. I mars lyfte

den nationella samordnaren fram de brister som finns i arbetet med återvändare från terrorresor. Säkerhetspolisen, Säpo, tar kontakter med hemvändarna, men vad händer i de kommuner där de bor?

Polismyndigheten har hos regeringen begärt en översyn av sekretessreglerna, som är ett hinder vid polisens kontakter med de sociala myndigheterna i kommunerna. Frågan bereds inom Regeringskansliet. Som jag sa togs denna fråga också upp i Centerpartiets partimotion i oktober förra året – den är väldigt angelägen. Jag hoppas verkligen att regeringen snabbt löser detta problem, som nu utgör ett allvarligt hinder när det gäller att förebygga och förhindra terrorbrott.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i konstitutionsutskottets betänkande *Förebyggande av våldsbejakande terrorism*.
(Applåder)

Anf. 22 TUVE SKÅNBERG (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i det betänkande som vi nu debatterar.

Det är framhandlat utifrån ett initiativ som Alliansen har tagit och en motion som Alliansen har lagt fram, där jag har varit delaktig. Jag välkomnar det goda samarbetet för att nå fram till de fyra tillkännagivanden som nu läggs till alla de tillkännagivanden som vi har gjort tidigare.

Konstitutionsutskottet har ett ansvar här i riksdagen för att hantera förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism. Justitieutskottet har ansvar för det mer polisiära repressiva arbetet och skyddet, men KU har det förebyggande ansvaret.

Ibland kommer terrorismen väldigt nära. Veronica Lindholm berättade om hur hon var i närheten när hon skulle sin partikongress. Jag var i samma situation. Jag var på Mäster Samuelsgatan och hade kvitterat ut en hyrbil för att köra till Kristdemokraternas partikongress, som ägde rum i Karlstad. När jag körde tänkte jag: Ska jag ta av mot Drottninggatan? Nej, jag tar höger och tar mig ut där. Jag är inte så bevandrad i att köra i centrala Stockholm – jag går mer än jag åker bil. Men nu hade jag en hyrbil och skulle till Karlstad.

Jag hade inte kommit långt från Mäster Samuelsgatan, som ligger bara ett knappt kvarter från den plats där terroristen körde in i Åhlénshuset, förrän polisbilar kom som getingsvärmar. De var överallt och körde igenom bilköer och tog sig fram snabbt och effektivt. Jag undrade vad som hade hänt, och som man gör tog jag upp min mobiltelefon när jag stod stilla med bilen. Jag tittade på internetflödet och såg att det av allt att döma hade varit en terroristattack precis ett knappt kvarter från där jag hade varit. Då kommer det nära, och man känner: Detta måste vi alla stå upp emot.

KU har sitt arbete, och det har i detalj redogjorts för de olika tillkännagivanden som vi har haft om strategier, om avhopparverksamhet, om ensamagerande och om värderingsbaserat arbete. Jag ska inte ytterligare fördjupa mig i detta – det är redan sagt av kollegerna, och jag står bakom det.

Internet är oerhört viktigt. Där rekryteras nya generationer, och vi upptäcker att det är den starkaste basen för att kunna få fler till IS och liknande terroristorganisationer – här, mitt i Sverige.

Prot. 2016/17:120

7 juni

*Förebyggande av
våldsbejakande
extremism och
Granskning av
meddelande om EU:s
stöd till förebyggande
arbete mot våldsbeja-
kande extremism*

Jag vill lyfta fram en sak som särskilt viktig, och det är att vi samarbetar med det civila samhället. Detta kan inte vi politiker eller de repressiva krafterna – polis och justitieväsen – hantera ensamma. Vi måste ha med oss det muslimska civila samhället. Vi måste ha med oss alla goda organisationer där ute. Vi måste ha med oss skolan.

Vi har uttalat hur viktigt det är att inte ge stöd till organisationer som stöder extremism eller som inte stöder våra demokratiska värderingar. Det är särskilt glädjande att höra att en av de första som med kraft fördömde terrorattentatet i London nyligen var borgmästaren. Man kan tänka att det tillhör hans arbete, och det gör det möjligen. Men han är själv muslim. Han gick ut i en artikel i Times där han med kraft fördömde dådet. Dessutom sa han: Vi i det muslimska civilsamhället måste göra mer.

En sådan röst har naturligtvis bara civilsamhället – den kan inte vi beordra. Vi kan efterlängta och uppmuntra, men vi kan inte beordra fram den. Men det är något dyrbart när familjer får stöd, när moskéerna får stöd och när imamerna får stöd i att inte legitimera IS, al-Qaida och liknande organisationer.

Borgmästarens fördömanden följdes av 130 imamer, som vägrar att begrava de tre terroristerna. Man måste vara mer än sekulariserad svensk för att förstå vilket starkt statement det är. Det finns tydliga tidsgränser inom islam för när man ska begravas, och begravningen är väldigt viktig. Dessa 130 religiösa ledare inom islam säger: Vi begraver dem inte. Detta är starkt, efterföljansvärt och värt att uppmuntra.

Här i Sverige, alldeles efter dådet på Drottninggatan i april, gick Sveriges imamråd ut och fördömde attentatet. Detta är värt att uppmuntra och lyfta fram. När vi talar om en statlig avhopparverksamhet ska det inte, menar jag, förstås mot bakgrund av att någon ovanifrån ska tala om för andra och hjärntvätta. Men man ska ta fasta på att i organiserad nationell form hjälpa dessa människor ur den religiösa villfarelse som majoriteten av islam säger att de är i. Detta är inte mainstream inom islam, utan det är en avart och något som resten av islam tar avstånd ifrån. Detta sker mer eller mindre tydligt, för vi ska inte glömma att det finns en hotbild mot muslimer som alltför tydligt tar avstånd.

Med detta sagt vill jag yrka bifall till utskottets förslag och tacka för arbetet. Vi inser att detta bara är början på ett mycket viktigt arbete, där vi alla måste kroka arm. Inte minst vill jag lyfta fram det civila samhället.
(Applåder)

Anf. 23 PATRICK RESLOW (-):

Fru talman! I lördags skakades London av ännu ett horribelt terrordåd. För oss som har vänner och bekanta som bor och jobbar i London följde det några oroliga timmar under tiden som man försökte lokalisera folk och tittade på nyhetsrapporteringen. Det var en attack som inte bara riktade sig mot de oskyldiga människor som råkade befinna sig på fel plats vid fel tillfälle, utan det var också en attack mot allt vad den västerländska kulturen står för: frihet, demokrati och medborgerliga fri- och rättigheter.

Terrordådet var bara en i raden av många liknande händelser under den senaste tiden. Attentaten i Stockholm, Paris och den förra händelsen i London för inte så länge sedan utfördes på ett likartat sätt – ett fordon vars förare hänsynslöst mejade ned folk på öppen gata. I Bryssel och i Manchester utlöstes explosioner i folkmassor. I lördags togs våldet till en ny

nivå när terroristerna hoppade ur fordonet och började knivskära folk. Det här är handlingar som väcker avsky.

Att det pågår en omfattande radikaliserings i Sverige och Europa borde stå utom allt rimligt tvivel. Vi sverigedemokrater anser att det är viktigt att så tidigt som möjligt upptäcka och bekämpa radikaliserings. I vårt grannland Danmark har arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism – och då särskilt islamism – kommit avsevärt längre än i Sverige. Det beror såklart delvis på arbetssättet där myndigheter samarbetar med socialtjänsten, skolor och fritidsgårdar på ett betydligt mer strukturerat sätt än i Sverige, men det beror också på att den politiska debatten länge har varit betydligt rakare och tydligare än i Sverige.

I Danmark råder det ingen politisk korrekthet. Där vågar man peka ut problemen med en okontrollerad invandring. Där vågar man föreslå en konkret och effektiv lagstiftning i den utsträckning som det behövs.

Här i Sverige har vi valt en annan väg. Vi har valt att länge blunda för problemen. Nu när vi är längst inne i återvändsgränden, då väljer vi att vakna upp. Det är ett sent uppvaknande för många. Det är i alla fall glädjande att Sverigedemokraterna under lång tid har haft åsikten att någonting måste göras åt dessa problem.

Kommuner, skolan, polisen och socialtjänsten måste nu öka kunskaperna om hur radikaliseringsprocessen går till. Det kan handla om att utbilda om innehållet i de våldsbejakande ideologierna, men även om vilka symboler som förknippas med dessa. Vi anser också att det finns skäl att styra upp kunskap och efterlevnad av befintliga handlingsplaner – det handlar inte bara om att utfärda handlingsplaner, man ska också kunna hålla sig till dem och veta vad som gäller i olika situationer – för att på rätt sätt kunna agera när någon elev riskerar att radikaliserar. Skolan måste dessutom bli bättre på att samtala med de elever som befinner sig i riskzonen.

Detta gäller inte minst de områden som har nämnts i den tidigare nämnda rapporten om utsatta områden från 2015, som pekas ut som platser där våldsbejakande religiös extremism predikas eller där personer deltagit eller deltar i strid för främst IS. Vi ser sådana områden i Malmö där rekrytering av IS-krigare sker öppet på kaféer. Vi ser dem också i Göteborg där salafistiska imamer till och med i dessa studenttider riktar hot mot studentfirande. I dessa områden krävs mer omfattande insatser, och vi skulle därför vilja se en uppföljning av rapporten och att det i denna uppföljning föreslås konkreta åtgärder för att motverka radikaliserings.

En annan viktig fråga handlar om de personer som rest i väg för att ansluta sig till terrorverksamhet i andra länder. Här finns en tydlig skiljelinje mellan riksdagens partier. Utskottets majoritet, bestående av sex av sjuklövernens partier, vill att regeringen inrättar en statlig avhopparverksamhet för så kallade IS-återvändare och andra anhängare av våldsbejakande islamism. Vi sverigedemokrater delar inte denna syn.

Vår bestämda uppfattning är att för den som har rest i väg för att strida med IS eller liknande terrorgrupper ska gränsen till Sverige vara stängd. Det finns därför ingen anledning att inrätta någon avhopparverksamhet. Det är bara uttryck för nödlösningar och eftergifter för en illa förd invandringspolitik. I stället bör vi skicka en tydlig signal till dessa personer om att de inte längre är välkomna till Sverige.

Prot. 2016/17:120

7 juni

*Förebyggande av
våldsbejakande
extremism och
Granskning av
Meddelande om EU:s
stöd till förebyggande
arbete mot våldsbeja-
kande extremism*

Med detta sagt yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas reservationer 7 och 10.
(Applåder)

I detta anförande instämde Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 20.)

*Behandlingen av
riksdagens skrivelser*

§ 12 Behandlingen av riksdagens skrivelser

Konstitutionsutskottets betänkande 2016/17:KU21
Behandlingen av riksdagens skrivelser (skr. 2016/17:75 och redog.
2016/17:RS4)
föredrogs.

Anf. 24 ANDREAS NORLÉN (M):

Fru talman! Den här debatten rör ett principiellt viktigt betänkande från riksdagens konstitutionsutskott, nämligen betänkandet om det som brukar kallas skrivelse 75, regeringens årliga rapport till riksdagen om hur regeringen har behandlat riksdagens skrivelser till regeringen, eller – med andra ord – i vilken utsträckning som regeringen har genomfört riksdagens beslut. Beslut om så kallade tillkännagivanden är särskilt intressanta.

Bakgrunden till regeringens rapport är följande. Nästan varje gång riksdagen fattar ett beslut i en sakpolitisk fråga skickar riksdagen information till regeringen om det fattade beslutet.

En gång om året redovisar regeringen samlat för riksdagen hur man har hanterat alla de skrivelser som skickats från riksdagen till regeringen. Vilka skrivelser har slutbehandlats och vilka skrivelser återstår? Det är den redovisningen vi nu debatterar. Jag är glad över att konstitutionsutskottet har kunnat enas över alla partigränser om årets ställningstagande som ger viktiga riktlinjer för synen på skrivelse 75. Jag hoppas att vi även kommande år ska kunna ha en enig syn på principerna för behandlingen av riksdagens tillkännagivanden.

Ett tillkännagivande är som bekant ett beslut om en beställning från riksdagen till regeringen, till exempel att regeringen ska utreda en fråga och återkomma till riksdagen med lagförslag.

Tilkännagivandenas rättsliga ställning regleras inte i grundlag eller i riksdagsordningen, utom i en liten detalj, men de omfattas av rättsliga normer i form av fast konstitutionell praxis, inte minst utvecklad av KU under en lång följd av år.

Utgångspunkten är att regeringen ska tillgodose riksdagens tillkännagivanden. Beredningsåtgärder med anledning av ett tillkännagivande ska inledas så snart som möjligt. Om regeringen inte har för avsikt att tillgodose ett tillkännagivande ska regeringen underrätta riksdagen om det och redovisa sina skäl.

Inte annat än i undantagsfall bör det ta längre tid än två tre år att slutbehandla ett tillkännagivande. Hur lång tid som är skäligen beror på hur komplicerat det är att bereda tillkännagivandet, till exempel om det krävs omfattande utredningsåtgärder eller inte.

Regeringen ska varje år i den så kallade skrivelse 75 – den rapport som vi nu debatterar – redovisa hur riksdagens tillkännagivanden har hanterats. Utgångspunkten är alltså att tillkännagivanden ska tillgodoses.

Ett visst önskemål från riksdagen kan dock efter utredning visa sig vara praktiskt omöjligt eller på goda grunder olämpligt att genomföra. Då är det rimligt att lägga tillkännagivandet till handlingarna utan ytterligare åtgärd. Att vägra att genomföra riksdagens beslut av politiska skäl är en annan sak.

Sedan den nuvarande regeringen tillträdde i oktober 2014 har riksdagen som bekant skickat rekordmånga tillkännagivanden till regeringen.

Uppföljningen, som vi nu diskuterar, går till så att när KU har fått regeringens årliga rapport ber KU övriga utskott att kommentera hur regeringen har genomfört riksdagens beslut inom respektive utskotts ansvarsområde.

I år förekommer det ovanligt många fall då utskotten inte är nöjda med regeringens redovisning i skrivelse 75. Om jag har räknat rätt förekommer det 18 fall då regeringen anser att ett tillkännagivande är slutbehandlat och den uppfattningen inte delas av berört utskott, som alltså kräver ytterligare åtgärder.

I 18 fall, som rör tillkännagivanden som regeringen fortsatt arbetar med, har utskotten tydliga invändningar mot regeringens arbete och menar i många av fallen att regeringen agerar för långsamt eller anför att regeringen ännu inte har vidtagit någon känd åtgärd med anledning av tillkännagivandet.

Härutöver gör utskotten andra påpekanden i åtta fall.

Att regeringen får bakläxa i 18 fall och möter invändningar i ytterligare 18 fall kan beskrivas som att konfliktnivån mellan regeringen och riksdagen är relativt hög, särskilt i vissa utskott. En majoritet i utskotten begär åtgärder, och regeringen framstår som måttligt intresserad av att göra som utskotten vill.

KU har därför i årets betänkande på flera sätt försökt att utveckla och förtydliga sin praxis när det gäller tillkännagivanden. Låt mig ge några exempel.

Ibland förekommer att tillkännagivanden innehåller flera delar. Regeringen uppmanas i samma tillkännagivande att göra A, B och C. KU framhåller att regeringen i sådana fall måste redovisa sina åtgärder vad gäller samtliga delar av tillkännagivandet. Trafikutskottet och försvarsutskottet påpekar att det finns exempel på att så inte alltid är fallet.

KU påpekar också att utskotten bör ge sin syn på regeringens behandling av tillkännagivanden i den första proposition där regeringen redovisar vidtagna åtgärder med anledning av ett tillkännagivande. I några fall har utskotten fått redovisning i en proposition, men inte reagerat. I stället har reaktionen inte kommit förrän i samband med behandlingen av skrivelse 75. Utskotten bör alltså reagera så tidigt som möjligt.

KU säger också att man i en del fall kan dela upp en återrapportering i en formell del och i en mer politisk del. Exempelvis begärde trafikutskottet genom ett tillkännagivande att en flygstrategi skulle utarbetas. När regeringen återkom med en flygstrategi hade ingen invändningar mot den formella delen – alltså att det hade kommit en strategi – medan utskottsmajoriteten var missnöjd med det politiska innehållet i strategin. Båda perspektiven är relevanta för att bedöma om ett tillkännagivande är tillgodosett eller inte.

KU påpekar vidare att tillkännagivanden bör vara så tydliga som möjligt. Det blir då enklare att genomföra tillkännagivandet och lättare att följa upp om tillräckligt har gjorts eller inte. Samtidigt bör regeringen vara tydlig med om den anser att ett tillkännagivande är tillgodosett eller inte genom en viss åtgärd.

När det gäller icke slutbehandlade tillkännagivanden – sådana som regeringen arbetar vidare med – säger KU sammanfattningsvis att man förutsätter att regeringen beaktar utskottens uttalanden. Detta innebär att regeringen skyndsamt ska vidta ytterligare åtgärder och återkomma till riksdagen så snabbt som möjligt.

KU för också olika resonemang när det gäller tillkännagivanden som regeringen anser är slutbehandlade men när den synpunkten inte delas av utskotten. Utgångspunkten är som sagt att regeringen ska tillgodose riksdagens tillkännagivanden, men om regeringen inte delar riksdagens uppfattning ska regeringen underrätta riksdagen om detta.

Här bör en distinktion göras. Det normala är att tillkännagivanden slutbehandlas genom att de tillgodoses av regeringen. Det är dock också tänkbart att det finns skäl att inte tillgodose ett tillkännagivande. Framför sig kan man då se att tillkännagivanden slutbehandlas utan att vara tillgodosedda.

I betänkandet ger KU ett exempel på detta, nämligen det faktum att riksdagen tillkännagav för regeringen att man ville ha lagstiftning som kriminaliserade så kallad eftersupning, vilket innebär att man dricker alkohol efter att man har råkat ut för en trafikolycka och därför misstänks för rattfylleri. Efter utredning och remissbehandling kom regeringen fram till att det inte vore lämpligt att kriminalisera eftersupning, och det godtogs av riksdagen. I detta fall är alltså tillkännagivandet slutbehandlat trots att det inte är tillgodosett.

I betänkandet redovisar KU de åtta steg som kan mejslas ut för processen när tillkännagivanden ska bedömas.

1. Utgångspunkten är att regeringen ska följa tillkännagivanden.
2. Om regeringen gör en annan bedömning än riksdagen ska regeringen meddela detta.
3. Regeringen har rätt att föra fram uppfattningen att tillkännagivandet därmed är slutbehandlat.
4. Riksdagen kan acceptera att tillkännagivandet är slutbehandlat.
5. Ett utskott och riksdagen kan dock göra en annan bedömning än regeringen och vidhålla sin uppfattning i sak.
6. Utskottet och riksdagen kan då säga att tillkännagivandet inte är slutbehandlat.

7. Det är utskottet och riksdagen som inom ramen för sin behandling tolkar om tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

Tolkningsföreträdet ligger alltså hos riksdagen.

8. Om riksdagen har uttalat att ett tillkännagivande inte är slutbehandlat ska regeringen återkomma till riksdagen med en redovisning av ytterligare åtgärder eller med att regeringen vidhåller sin uppfattning att tillkännagivandet är slutbehandlat. Riksdagen får därefter göra sin bedömning om vilka åtgärder detta i så fall ska föranleda.

Det finns som sagt 18 fall där berörda utskott, framför allt justitieutskottet, inte delar regeringens bedömning. KU gör ingen egen bedömning av vart och ett av dessa tillkännagivanden.

Jag tycker att det är rimligt att bedömningen i sak av om tillkännagivanden är tillgodosedda eller inte görs av fackutskotten, eftersom de har den politiska sakkunskapen på respektive område. KU drar däremot upp de principiella riktlinjerna och utvecklar praxis. Det faktum att vi i utskottet har hållit oss till just principer och praxis gjorde att vi kunde bli överens. De sakpolitiska konflikterna har inte behövt spilla in i utskottet.

Av KU:s resonemang följer dock, vilket också framgår av betänkandet, att i de fall då ett utskott i ett yttrande har anfört att ett tillkännagivande inte är slutbehandlat har regeringen att återkomma till riksdagen med sina redovisningar och bedömningar. Därigenom har bollen skickats tillbaka till regeringen, och ytterligare åtgärder förväntas.

Jag tycker att utskottet med detta har utvecklat rådande praxis och vill yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 25 LAILA NARAGHI (S):

Fru talman! Det parlamentariska läget innebär en rad utmaningar för ansvarsfördelningen mellan riksdag och regering. Vi har å ena sidan riksdagens uppgifter att stifta lagar, besluta om skatter till staten och bestämma hur statens medel ska användas, i enlighet med regeringsformens 1 kap. 4 §. Å andra sidan har vi regeringens uppgift att styra riket och ständigt ansvara inför riksdagen, i enlighet med regeringsformens 1 kap. 6 §. Till syvende och sist har vi ett gemensamt ansvar att värna och ta hand om vårt land Sverige med allt vad det innebär.

Detta ställer krav på en utvecklad och kanske mer raffinerad samvaro mellan riksdag och regering där tidigare utforskad terräng, vita fläckar på den konstitutionella kartan, med fördel bör utforskas och kartläggas. På så vis möjliggörs en respekt för regeringsformens bestämmelser. Vad sker till exempel när riksdagsmajoritetens tillkännagivanden ibland krockar med regeringens uttalade ambitioner i regeringsförklaring och budgetproposition? Just detta har vi i konstitutionsutskottet diskuterat under den senaste tiden.

Fru talman! Den konstitutionella praxis som har vuxit fram i fråga om tillkännagivanden innebär att utgångspunkten bör vara att regeringen tillgodoser dessa. Tillkännagivanden är dock inte rättsligt bindande, och om regeringen inte delar riksdagsmajoritetens mening i en fråga och inte har för avsikt att tillgodose dess önskemål bör regeringen underrätta riksdagen om detta.

Vad innebär detta egentligen? Denna vita fläck har vi i KU försökt att utforska och gemensamt kartlägga med de av grundlagarna givna konstitutionella ramarna. Detta görs självklart för att underlätta riksdagens arbete och uppgifter och för att öka transparensen för medier och allmänhet i deras förståelse och granskning av oss alla.

Vad har vi landat i? I ställningstagandet för KU21 lägger vi ut orden – vilket inte är helt ovanligt när det gäller KU – om detta samt presenterar den åttapunktlista som ordföranden sammanfattade tidigare och som jag tänker upprepa. Den ger följande vid handen:

1. Utgångspunkten är att regeringen ska följa tillkännagivanden.
2. Om regeringen gör en annan bedömning än riksdagen ska regeringen meddela detta.

Det här känner vi igen från tidigare praxis, och det är inget nytt.

3. Regeringen har rätt att föra fram uppfattningen att tillkännagivandet därmed är slutbehandlat.

Egentligen är detta heller inget som är särskilt nytt, men det har aldrig tidigare formulerats så här.

4. Riksdagen kan acceptera att tillkännagivandet är slutbehandlat.
5. Ett utskott och riksdagen kan dock göra en annan bedömning än regeringen och vidhålla sin uppfattning i sak.
6. Utskottet och riksdagen kan då säga att tillkännagivandet inte är slutbehandlat.
7. Det är utskottet och riksdagen som inom ramen för sin behandling tolkar om tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.
8. Om riksdagen har uttalat att ett tillkännagivande inte är slutbehandlat ska regeringen återkomma till riksdagen med en redovisning av ytterligare åtgärder eller med att regeringen vidhåller sin uppfattning att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Fru talman! Detta ger både oss i riksdagen och medlemmarna i regeringen – för att inte säga Sverige som land – en förtydligad karta att orientera oss utifrån vid tillkännagivanden.

Men någon kanske nu tänker: Vad händer om riksdagen gör ett tillkännagivande och regeringen inte avser att tillgodose detta och därmed anger att det är slutbehandlat? Och vad händer om riksdagen då inte nöjer sig med detta utan gör ett nytt tillkännagivande, varpå regeringen enbart upp-repar sin mening? Går det då runt så i evighet? Detta har under det senaste decenniet aldrig riktigt ställts på sin spets. Men om det skulle ske kan riksdagen naturligtvis som alltid använda sig av sina kontroll- och maktinstrument mot regeringen. Vanligare har dock varit att man helt enkelt kommer överens.

Fru talman! KU21 innehåller också mycket annat, men det nya är framför allt det som jag just har talat om.

Jag vill dock ta tillfället i akt och nämna några ytterligare frågor som konstitutionsutskottet tar upp i detta betänkande. Jag vill här lyfta fram fyra saker.

För det första vill vi tydliggöra att KU inte i sak bedömer de olika fackutskottens tillkännagivanden. Vi behandlar utskottens yttranden utifrån ett konstitutionellt perspektiv. Det innebär att vi i princip inte bedömer substansen i de olika fackutskottens yttranden och tillkännagivanden.

För det andra poängterar vi att det är fullt möjligt för regeringen att redovisa sina åtgärder med anledning av ett tillkännagivande i till exempel budgetpropositionen. Om regeringen då inte möter invändningar bör den inför framtagandet av skrivelse 75 kunna utgå från att riksdagen inte har invändningar mot den hantering som redovisats.

För det tredje har vi behandlat frågan om distinktionen mellan formell återrapportering och politiskt innehåll och att det är viktigt att regeringen är tydlig med hur dess behandling av riksdagens tillkännagivanden har sett ut. Men för att regeringen ska kunna vara tydlig krävs att riksdagens tillkännagivanden är tydliga – vilket vi som riksdagsledamöter, om vi ska vara lite självkritiska, kanske alla vet inte alltid riktigt är fallet. Ett aktuellt fall med anledning av denna distinktion mellan formell återrapportering och politiskt innehåll som vi skriver om i betänkandet är tillkännagivandet inom trafikutskottets område om flygstrategin.

För det fjärde menar vi i konstitutionsutskottet att det kan vara naturligt att regeringens redovisning är kortfattad när det har gått förhållandevis kort tid från att tillkännagivandet har gjorts till att skrivelse 75 beslutas av regeringen. Vi menar också att det är förståeligt att det kan vara svårt för regeringen att redovisa mer omfattande åtgärder avseende tillkännagivanden som beslutades på hösten före skrivelsen samtidigt som regeringen självklart alltid förväntas agera skyndsamt samt ange en korrekt och detaljerad redogörelse.

Fru talman! Jag vill från Socialdemokraternas sida tacka de andra partierna i utskottet för goda och konstruktiva samtal. Vi har varit måna om att utifrån våra ståndpunkter försöka nå så långt vi kan för att utveckla samvaron mellan riksdag och regering.

Till syvende och sist handlar det om att värna och ta hand om Sverige och vår demokrati. För detta är våra grundlagar oumbärliga. Och i dessa tider av osäkerhet, såväl parlamentarisk som i omvärlden, skärps nödvändigheten att värna och främja det som vårt lands demokratiska och fredliga styresskick vilar på och skyddas av: våra grundlagar.

Fru talman! Givet detta, inklusive att vi är överens om samtliga delar, har vi socialdemokrater inte reserverat oss.

Däremot har vi gjort ett särskilt yttrande för att understryka att vi inte gör någon annan bedömning än våra partikamrater i de olika fackutskotten när de i sin behandling av områden har avlämnat avvikande meningar om vissa frågor i sak.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till förslaget i konstitutionsutskottets betänkande 21 *Behandlingen av riksdagens skrivelser*.
(Applåder)

Anf. 26 PATRICK RESLOW (-):

Fru talman! Konstitutionsutskottet har tagit del av skrivelse 75, regeringens redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser för 2016. Även om det fortfarande finns viss förbättringspotential på några områden tycker vi att skrivelsen på det stora hela är en bra redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser. Redovisningen har blivit mer utförlig under senare år även om det på vissa håll vore önskvärt att man lade ut texten något.

Sverigedemokraterna har vid tidigare behandling av skrivelse 75 framfört kritik mot regeringens syn på huruvida vissa tillkännagivanden ska tillgodoses eller inte. Vi har i detta sammanhang påtalat att det är en icke önskvärd förskjutning av praxis om regeringen skulle anse sig ha en annan utgångspunkt än att tillkännagivanden ska tillgodoses.

Just därför är det bra att konstitutionsutskottet tydligt markerar och vidhåller att utgångspunkten för ett tillkännagivande är att det ska följas. I det fall regeringen gör en annan bedömning ska den meddela detta till riksdagen. I så fall bör även skälen till att tillkännagivandet inte följts anges.

Vi är därför nöjda med att det i utskottets ställningstagande görs en mycket tydlig beskrivning av vad som gäller avseende hanteringen av tillkännagivanden. Det är viktigt att denna ordning följs, annars bollas ansvaret för beredning av ärenden över från regering till riksdag och hela den demokratiska processen sätts ur spel. Det är riksdagen som företräder folket, och just därför är det viktigt att riksdagens vilja får genomslag även i den praktiska politiken.

Mycket har sagts av föregående talare. Ämnet är väl uttömt, så jag anser att det är nog om själva formalhanteringen. Däremot skulle jag vilja lyfta fram en aspekt som åtminstone jag har fastnat för i detta års skrivelse. Jag tänker på EU-rättens genomslag på kungjorda grundförfattningar och ändringsförfattningar.

Under perioden 2001–2016 hade ungefär en fjärdedel av alla nya lagar sin grund i genomförande av EU-direktiv. Det är en ganska avsevärd andel. Förvisso säger man att detta varierar över tid, men av statistiken framgår klart att andelen lagar som grundar sig på EU-rätt har ökat kraftigt och nu är på nivåer som vi inte har sett på tio år. Om det här är en tillfällighet eller har att göra med ökad lagstiftningsaktivitet från EU:s sida får de kommande åren avslöja. Samtidigt kan vi inte bortse från att det just nu råder en viss lagstiftningsiver från EU:s sida som i mångt och mycket påverkar inte bara den nationella bestämmanderätten utan även den nationella lagstiftningstakten. Vi tycker att det är en olycklig utveckling om så är fallet.

Med detta sagt lämnar jag ärendet därhän och yrkar bifall till konstitutionsutskottets förslag.

(Applåder)

I detta anförande instämde Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD).

Anf. 27 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Fru talman! Det är en årlig höjdpunkt när vi behandlar KU21. Man kan tycka att skrivelse 75 är lite nördig, men den är en oerhört bra del av den sammanställning man kan göra av de politiska åren bakåt i tiden. Man kan

se ganska tydligt var det finns stridigheter. Alla stridigheter kommer naturligtvis inte med, men väldigt mycket av de politiska stridigheter som har varit under de senaste åren kommer faktiskt med. Det kommer också in en del småfrågor, men det är i alla fall oerhört intressant att läsa om själva politiken.

Det är också oerhört intressant att följa hur regeringen hanterar alla dessa så att säga tillsägelser från utskotten att man ska göra någonting – vilka utredningar som tillsätts, vilka underlag som tas fram, vilken lagstiftning som kommer som en följd. Även om det låter lite nördigt kan jag verkligen rekommendera att man läser den här skrivelsen, för det är ganska mycket hög politik.

Det vi i KU gör och det vi framför allt fokuserar på är att gemensamt formulera spelregler. Därför är det oerhört viktigt – särskilt när man har en minoritetsregering – att spelreglerna fungerar väl mellan riksdagen, där den politiska majoriteten ofta finns, och regeringen, där de som ska utföra själva arbetet finns.

Under förra året uppmärksammade KU det som en hel del utskott höll på med, nämligen negativa tillkännagivanden där man i princip ville bakbinda regeringen från att tillsätta utredningar eller göra vissa saker. Vi uppmärksammade faran med detta och vad som kan hända om man går för långt här. Det kan vara viktigt att tillsätta en utredning; det kan vara viktigt för en regering att söka kompromisser.

Det vi tittar på den här gången är att i de åtta punkter som både Andreas Norlén och Laila Naraghi har varit inne på än mer tydliggöra att ett tillkännagivande absolut måste tillgodoses och det så snabbt som möjligt. Det är punkt nummer ett; det har vi varit ense om tidigare, och det är vi fortsatt ense om.

I punkt två skriver vi att regeringen ska återkomma om den märker att det här av någon anledning inte fungerar. Man har utrett eller funnit invändningar som riksdagen vid tillfället inte kände till. Då ska man återkomma till riksdagen och meddela det.

Regeringen har också rätt att förklara att någonting är slutbehandlat, och riksdagen har i sin tur rätt att säga ja till det eller att genom utskotten säga: Nej, de delarna tyckte vi nog inte var slutbehandlade.

Utskottet och riksdagen tolkar, och sedan bestämmer man om det är slutbehandlat. Är det inte slutbehandlat, som vi i riksdagen säger, ska regeringen återkomma. Detta är jätteviktiga spelregler för samarbetet mellan riksdag och regering, och det är jätteviktigt att vi tydliggör detta ännu mer.

Vi har ju, som Laila Naraghi nämnde i sitt anförande, ett särskilt yttrande när det gäller KU-bedömningen och yttrandena från de olika utskotten. Det är viktigt att från våra partier påpeka att vi givetvis står bakom de yttrandena som har gjorts i utskotten. Vi gör dock ingen överprövning av utskotten, utan vi står bakom det stora betänkandet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 20.)

Anf. 28 BERIT HÖGMAN (S):

Fru talman! För några år sedan hade jag en kompis som flyttade från Stockholm till Värmland. Han fick ett bra jobb och köpte en gård en bit bortom allfarvägen, väl medveten om att han skulle pendla ganska lång tid dagligen.

Efter en tid frågade jag honom: Nå, hur trivs du här i Värmland? Hur går det med pendlandet? Han svarade: Jag trivs alldeles utmärkt, och jobbet är kul. Men jag saknar verkligen en sak, och det är rockkanalen på radio. Jag pendlade ju också i Stockholm, men då kunde jag lyssna på rockmusik hela tiden; det kan jag inte nu.

Någon rockkanal har vi aldrig begåvats med i Värmland. Kanske blir det möjligt nu. Kanske blir det möjligt med en kanal som fokuserar på hälsa och livsstil, religion, natur eller kultur – vad vet jag? Det är inte det vi ska ta ställning till här i kammaren i dag. Det vi har att ta ställning till är om vi vill skapa förutsättningar för en större konkurrens och mångfald i radion, vid sidan av det utmärkta Sveriges Radio.

Detta ärende gäller nämligen en proposition från regeringen om kommersiell radio. Förslagen från regeringen handlar om en ändring i radio- och tv-lagen, som innebär att Myndigheten för press, radio och tv får större möjlighet och frihet att forma sändningsområden i det analoga nätet avsedda för just kommersiell radio, i syfte att nå större konkurrens och mångfald än vi har i dag. Propositionen behandlar också regler om överlåtelse och återkallande av tillstånd.

Kommer detta då att ha någon betydelse i praktiken? Kommer vi medborgare att få ett större utbud av radio? Ja, det kan vi inte säga redan nu, men förutsättningarna torde verkligen öka. Vi svenskar är ju ett radiolyssnande folk. Genom att den nuvarande bestämmelsen, som begränsar sändningsområdena, ersätts kan möjligheten till affärsmässigt lönsamma projekt komma fler till godo.

PTS planeringsarbete bygger på följande tre prioriteringar när det gäller sändningstillstånden:

1. minst tre sändningsområden med målet att nå 80–85 procent av befolkningen
2. regionala sändningsområden som kan sägas motsvara P4:s sändningsområden
3. mindre, lokala sändningsområden över större tätorter.

Man lämnar över sitt uppdrag den 30 juni i år, och nya sändningstillstånd inleds den 1 augusti 2018.

I dag är det två aktörer som har total dominans på marknaden, så för framtiden bör vi eftersträva ökad konkurrens och större mångfald. Av samma skäl är det angeläget att Myndigheten för press, radio och tv får godkänna överlåtelser av sändningstillstånd så att det inte uppstår en ny oligopolmarknad. Så måhända får vi en rockkanal också i Värmland.

Finns det då någon risk med dessa förslag? Ja, det finns en risk som inte ska förringas och som nämns både i propositionen och i den motion som Andreas Norlén med flera har lagt fram med anledning av den. Då säkerhetshotet mot vårt land ökar och uppfinningsrikedomen tycks vara stor när det gäller hur man kan arbeta såväl legalt som illegalt i ett land finns det all anledning att ta med dessa aspekter i arbetet med en nationell säkerhetsstrategi.

Efter dialog med regeringens företrädare har utskottet funnit att ett sådant arbete pågår och att regeringen har att återkomma till riksdagen och utskottet med information om detsamma.

Så med detta, ärade riksdagsledamöter och fru talman, ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag i KU28 i dess helhet.

(Applåder)

Anf. 29 ANNICKA ENGBLOM (M):

Fru talman! Lyssnar fru talmannen mycket på radio? Jag misstänker det. Det gör vi, precis som Berit Högman sa; vi är ett radiolyssnande folk. Till vår glädje har vi i vårt land ganska stort utbud av radiostationer, i alla fall sedan 1993, när den dåvarande borgerliga regeringen släppte marknaden fri för både kommersiell och reklamfinansierad radio.

Vi är kanske några här i kammaren som har den ärevärdiga ålder att vi minns hur det var före denna tid, när vi var hänvisade till den förvisso utmärkta public service-radion Sveriges Radio, som ju har högt förtroende enligt de allra flesta sympatiundersökningar vi har sett genom åren.

När man ville lyssna på något annat, framför allt kanske dagsaktuell musik, rattade man vid den här tiden, på 80-talet, in lite piratsändningar, eller varför inte AM 208? Jag säger Radio Luxemburg, och några av oss kanske ler lite igenkännande – andra, i lite yngre generationer, kanske inte.

Mycket har hänt, fru talman, sedan 1993. Vi har, som föregående talare nämnde, fått ett stort utbud, framför allt kring storstäderna. Lagstiftningen syftade till att även lyfta fram lokalradion, och det har också skett en stor utveckling när det gäller lokalradiostationer, men även när det gäller framför allt public service-radio och kommersiell radio – dock inte i samma utsträckning i hela landet för kommersiell radio som för statlig radio.

När det gäller statlig radio tänkte jag förresten på Berit Högmans vän, som gärna lyssnar på rock. Det gör undertecknad också. Om man vill lyssna live är man från och med i dag välkommen till Sweden Rock Festival nere i Norje Boke, med 35 000 besökare. En av Sveriges populäraste lokalradiostationer, P4 Radio Blekinge, sänder direkt, men det gör även NRJ och Mix Megapol.

Fru talman! För att återgå till ämnet: Den förändring vi nu ser, behovet av att också förändra sändningstillstånden och det som regeringen har lagt fram i sin proposition är en fortsättning på det arbete som påbörjades på Kulturdepartementet av den borgerliga regeringen och nu fullföljs av den nuvarande regeringen. Detta är gott, och därför är vi också ense om det som skrivs i betänkandet.

Vi har, fru talman, under ärendets behandling i olika konstellationer träffat företrädare för de aktörer som finns inom den kommersiella radion. Vi har diskuterat och övervägt de fördelar och eventuella nackdelar som kan komma i spåren av lagförändringarna.

Det vi har gjort, som regeringen också gör, är att lyfta in en del av de ekonomiska aspekter som ändå är realiteten när det gäller kommersiell radio. Det är dyrt att sända radio. Därmed är det inte bara vår ambition att få en täckning nationellt som förändringarna av sändningstillstånden syftar till, utan från både regeringens och utskottets sida finns det påpekanden om de ekonomiska villkoren för att bedriva kommersiell radio. Dock lämnar vi och också regeringen lite fritt spelrum åt de två myndigheter som har att hantera tillståndsgivningen – Myndigheten för press, radio och tv samt Post- och telestyrelsen – att i samarbete med de olika aktörerna, med de olika hänsynstaganden som måste göras, utverka de olika tillstånden.

Fru talman! Jag vill dyka ned lite i den motion som allianspartierna har väckt. Vi föreslog att regeringen skulle utreda också säkerhetsaspekten i samband med utverkandet av tillstånden. Precis som min kollega Berit Högman lyfte fram har vi sett informationspåverkan i olika former på många ställen i Europa, inte minst i våra baltiska grannländer. Därmed har vi också hissat en varningsflagga som innebär att vi vill att man ska beakta och, som vi föreslog, utreda sändningstillstånden, så att aktörer med andra syften än att producera kommersiell radio inte får tillgång till dem.

Vi har under arbetets gång fått försäkringar från regeringen om att detta kommer att beaktas i regeringens nationella säkerhetsstrategi. Vi har därför funnit för gott att dra tillbaka vårt förslag om tillkännagivande i den delen, men självklart kommer vi att följa denna fråga mycket noga. Det är viktigt i varje utskott att ha ett säkerhetstänkande i dessa tider, då vi alla är berörda av dessa frågor i ett eller annat avseende.

Från allianspartierna såg vi att det skulle kunna föreligga ett säkerhets-hot här. Vi emotser nu regeringens arbete i detta avseende och kommer att följa det. Med detta yrkar jag å Alliansens vägnar bifall till utskottets förslag och emotser det kommande arbetet på de olika myndigheterna i höst. (Applåder)

Anf. 30 FREDRIK ERIKSSON (SD):

Fru talman! God förmiddag! Jag hoppas verkligen att du hade en lika underbart härlig nationaldag som jag hade i går och kände att du hade möjlighet att fira ordentligt. Sedan vågar jag inte uttala mig säkert om hur den rödgröna röran borta på Kulturdepartementet egentligen skulle vilja förhålla sig till att vi svenskar ger uttryck för nationell stolthet. Jag har ju sett och hört en hel del konstiga saker komma därifrån genom tiderna, bland annat en kulturarvsproposition vars främsta syfte verkar ha varit att avskaffa just allt vad kulturarv heter, eller åtminstone det svenska. Man har uppenbarligen misslyckats kapitalt med det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism, och man har till exempel presenterat en mediestödsutredning som nog till och med skulle få den auktoritära regimen i Turkiet att skruva lite generat på sig.

Det var väl därför inte med några särskilt höga förväntningar jag tog emot en proposition om vissa radiofrågor från just detta departement. Jag får erkänna att min första spontana tanke nog var: Undrar hur många sidor jag behöver läsa innan det blir ett direkt avslagsyrkande på alltihop. Men jag läste och läste, och döm om min förvåning när jag, så när som på ett par detaljer här och där, kom fram till att den faktiskt verkar snudd på ganska genomtänkt och bra.

Den närmaste liknelse jag kan göra är att man går på bio och ser en film utan att ha några som helst förväntningar men blir positivt överraskad – eller möjligtvis att även en blind höna kan finna ett korn.

Vad är det då som gör att jag och Sverigedemokraterna kan ställa oss bakom just detta förslag från ett i övrigt närmast kultur- och demokratifientligt departement? Jo, mot bakgrund av tidigare misslyckanden verkar man för en gång skull åtminstone ha hittat rätt anslag och ansats, nämligen att vi ska gå mot större konkurrens och förhoppningsvis mer särpräglad variation, snarare än att allt ska vallas in i samma gråbeige mainstreamfälla med samma nihilistiskt intetsägande förtecken som vanligt. Och jag hoppas verkligen att man lyckas, också i den kommande praktiska tillämpningen på myndighetsnivå, så att det inte blir med radion som med presstödet, där vi, trots goda intentioner om fritt meningsutbyte och allsidig upplysning, med få undantag bara har fått mer av samma. Då spelar det inte så stor roll om det handlar om intellektuellt bedövande skvalradio, som Rix hit och Mix dit, eller renodlad socialistpropaganda i form av Arbetet, Flamman eller någon av de femtioelva olika varianterna av Dagens ETC.

Till propositionen anhängiggjordes ju också en följdmotion. Denna tangerade något som Sverigedemokraterna tycker är viktigt och länge har kämpat för, nämligen att kunna upprätthålla den nationella suveräniteten och integriteten från utomstående påtryckningar. På det stora hela tycker jag att utskottet har hanterat motionen förhållandevis väl, i det att regeringen får inkorporera och se över försök till påverkanskampanjer från tredje land genom kommersiell radio i den allmänt övergripande nationella säkerhetsstrategin. För oss ter det sig självklart att om till exempel någon annan stat försöker pådyvla vår befolkning en massa propaganda eller annat som de inte har att göra med ska vi kunna rycka ur sladden och dra in alla möjliga tillstånd och så vidare.

Men följdmotionen och regelverket i övrigt har ett par problem och tillkortakommanden. De mest påtagliga bristerna är att de främst begränsar sig till säkerhetsinriktad desinformation från tredje land utanför EU. Vi sverigedemokrater menar att Sverige som nation genom demokratiskt fattade lagar och beslut bör förbehålla sig rätten att själva bestämma och själva styra vilken information som inte kan anses vara laglig eller önskvärd och att samma regler ska gälla för alla som vill verka på den svenska marknaden – detta oavsett vilken information det handlar om och oavsett om det är fråga om en svensk, europeisk eller annan aktör.

Om en svenskbaserad radiooperatör inte får begå yttrandefrihetsbrott eller rikta alkoholreklam till minderåriga ska ingen annan heller få göra det, vare sig sändningarna kommer från Polen eller Ryssland. Att vi dessutom i det ena fallet ska behöva gå till EU-kommissionen och be om lov att få upprätthålla svenska regler i Sverige ter sig helt befängt. Även om vi i allmänhet kan acceptera sändarlandsprincipen som utgångspunkt kommer jag att återkomma till dessa frågor mer när det blir dags att debattera kommande förslag om EU:s nya AV-direktiv. Men till dess nöjer jag mig med att yrka bifall till utskottets förslag i detta ärende.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Millard (SD).

Anf. 31 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Fru talman! Efter den tidigare sverigedemokratiska talarens rallarsvingar tänker jag nu gå tillbaka till ämnet. Vi debatterar nu KU28, *Vissa frågor om kommersiell radio*, som behandlar regeringens proposition med samma titel liksom en följdmotion.

Utvecklingen sedan den kommersiella radion började sändas i Sverige har gått mot större koncentration. Alla radioföretagen – både Sveriges Radio och de kommersiella företagen – har varit mycket måna om att kunna erbjuda mer radio. De hade gärna sett att det hade blivit i form av digitalradio, vilket man också har tittat på. Regeringen har gjort en utredning om detta. I slutändan fann man att det var svårt att garantera att radiosändningarna i nödläge skulle fungera heltäckande. Detta lades i malpåse. I stället görs nu denna mindre ändring som möjliggör ett mer effektivt utnyttjande av befintligt nät.

Om drygt ett år löper de nuvarande tillstånden för kommersiell radio ut. Då ska samtliga sändningstillstånd utlysas på nytt. Det är med andra ord ett väldigt bra tillfälle att passa på att rätta till lagstiftningen, så att sändningsområden och frekvensplanering kan ge en så stor täckning som det bara är möjligt. Post- och telestyrelsen ska därför återkomma till regeringen den sista juni nästa år med förslag på den nya frekvensplaneringen. Dagens förslag och regeringens proposition kommer att ge förbättrade möjligheter för kommersiella radioföretag att sända över betydligt större sändningsområden än vad som sker i dag. Det är bra för oss som lyssnar mycket på radio.

Vi behandlar också en motion, som andra har varit inne på. Utskottet är enigt bakom ett förslag om att bifalla propositionen och avslå motionen. Egentligen kan man säga att vi från regeringspartierna delar den oro som finns för vad som skulle kunna hända om en främmande makt skulle köpa upp en radiostation och därmed skulle kunna sända en massa budskap från en svensk radiostation. Men det vi ser från utskottets sida är att regeringen kommer att återkomma och kommer att titta alldeles särskilt på detta inom ramen för den nationella säkerhetsstrategin. Där har vi en möjlighet att följa upp det arbete som görs.

Med det, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 14 Verksamhetsredogörelser för riksdagens nämnder

Konstitutionsutskottets betänkande 2016/17:KU25

Verksamhetsredogörelser för riksdagens nämnder (redog. 2016/17:PN1, redog. 2016/17:RAN1, redog. 2016/17:VPN1, redog. 2016/17:SN1, redog. 2016/17:NL1, redog. 2016/17:RAR1 och redog. 2016/17:ÖN1)

föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 20.)

Konstitutionsutskottets betänkande 2016/17:KU26
Indelning i utgiftsområden (prop. 2016/17:100 delvis)
föredrogs.

*Indelning i
utgiftsområden*

Anf. 32 FREDRIK ERIKSSON (SD):

Fru talman! Jag ska se om jag kan försöka få in några rallarsvingar även i detta anförande.

I går var det en av våra främsta lediga helgdagar, och jag får erkänna att jag prioriterade att vara ute och fira nationaldagen ordentligt framför att finslipa ytterligare ett talmanus. Därför kan detta anförande bli lite improviserat. Det betyder dock inte att vi improviserade under själva beredningen av detta ärende. Tvärtom bevakar vi detta, och vi reserverar oss konsekvent varje gång regeringen försöker förleda allmänheten och gömma undan kostnader för sin ansvarslösa migrationspolitik genom att flytta anslag från utgiftsområdena 8 och 13 till något annat ställe, där det kan gesken av att kostnaderna lika gärna skulle kunna härledas till åtgärder för vanliga svenskar. Så har vi gjort även denna gång.

Nu är det den långt ifrån oansenliga kostnaden för etableringsuppdraget, på sisådär 3 600 miljoner, som man försöker sopa under mattan och smussa in under det betydligt mer allmänt hållna utgiftsområdet Arbetsmarknad och arbetsliv. En del kostnader för etableringsersättningen har man dessutom redan lyckats trolla bort. Vi tycker att de snarare borde redovisas under utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering.

Apropå den första delen av utgiftsområde 13, jämställdhet, föreslår regeringen att man ska ta anslag från andra områden och samla på ett ställe för att inrätta en ny jämställdhetsmyndighet. Det kan i och för sig låta rätt bra. Det är väl ingen som är emot jämställdhet här. Men Statskontoret har redan sågat förslaget jäms med fotknölarna. Och om man går in på regeringens hemsida och läser lite om bakgrunden till denna myndighet och vad den förväntas ha för uppgifter inser man ganska snart att regeringen än en gång seglar under falsk flagg. Man försöker låta påskina att det ska vara en myndighet för jämställdhet, men det ter sig egentligen mest vara en förtäckt feministisk kvinnomyndighet, även om man aldrig skulle kunna kalla den för det. Och bara det att man har gett en filosofie doktor i pseudo-vetenskap, jag menar genusvetenskap, i uppdrag att ansvara för inrättandet av myndigheten skvallrar lite grann om vad vi kan förvänta oss av den.

Även här skiljer sig Sverigedemokraterna från sittande och tidigare regeringar. När vi föreslår åtgärder för att förbättra villkoren för till exempel undersköterskor träffar det förstås fler kvinnor än män, eftersom det statistiskt sett är fler kvinnor som jobbar inom detta viktiga vårdyrke. Men även om det blir en riktad satsning för en viss yrkesgrupp blir det inte en riktad satsning enbart för ett visst kön.

För oss spelar det ingen roll ifall undersköterskan heter Ida eller Calle. Både hon och han ska få ta del av förmånerna. Detsamma gäller i skolan, där det kanske faktiskt är fler pojkar än flickor som behöver extra stöd. Likadant är det när vi gör allt vi kan för att motverka våld, bekämpa kriminalitet och göra våra gator trygga. Då är det för alla, inte bara för vissa.

De enda som ska känna sig otrygga i Sverigedemokraternas Sverige är de som har tänkt begå brott. De ska känna sig väldigt otrygga i sin gärning.

Detta, fru talman, är en politik inte bara för jämställdhet utan också för jämlikhet – för alla svenska medborgare.

Jag yrkar bifall till reservationen.
(Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Millard (SD) och Patrick Reslow (-).

Anf. 33 ANDREAS NORLÉN (M):

Fru talman! Detta betänkande handlar om indelning i utgiftsområden. Jag kan ge en liten bild av sammanhanget. Statsbudgeten är indelad i 27 utgiftsområden. Det innebär att varje statsutgift hänförs till något av dessa 27 utgiftsområden när regeringen lägger fram budgetpropositionen. De olika utgiftsområdena, eller de olika delarna av statsbudgeten, behandlas sedan i berört fackutskott. Konstitutionsutskottet behandlar till exempel varje höst budgetförslaget för utgiftsområde 1 Rikets styrelse, som innehåller anslag för hovet, riksdagen, regeringen och en del andra centrala myndigheter.

Det är alltså viktigt exakt vad som ingår i respektive utgiftsområde, och det regleras genom bestämmelser som kan härledas från riksdagsordningen. Enligt en tilläggsbestämmelse till riksdagsordningen ska beslut om vilka ändamål och verksamheter som ska innefattas i ett utgiftsområde fattas i samband med beslut med anledning av den ekonomiska vårpropositionen. Om regeringen vill flytta en utgift från ett utgiftsområde till ett annat utgiftsområde ska man lägga fram förslag om det i samband med den ekonomiska vårpropositionen. De ändringsförslagen behandlas sedan av konstitutionsutskottet. Det är precis det som nu har skett.

I vårpropositionen har regeringen lämnat förslag till ändringar i fördelningen av ändamål och verksamheter på utgiftsområden. De föreslagna ändringarna har beretts av konstitutionsutskottet, som föreslår att regeringens förslag ska bifallas. Det innebär inte i sig att utskottets alla partier står bakom den av regeringen förda ekonomiska politiken. Däremot är det vanligtvis så att partierna inte reserverar sig mot ändringar i fördelningen av ändamål och verksamheter på utgiftsområden, utan ser det mer som ett utflöde av den budgetpolitik som bereds i fackutskotten.

Om vi ser varje ändring i ändamåls och verksamheters fördelning på utgiftsområden som en sakfråga i KU skulle vi kunna ha en debatt i utskottet om vilket politikområde som helst som aktualiseras på grund av att man flyttar ett anslag från ett utgiftsområde till ett annat, och det är kanske inte konstitutionsutskottets roll – eller expertområde – att ha synpunkter på alla delar av den ekonomiska politiken.

Därför brukar man snarare göra politiska markeringar i form av särskilda yttranden till betänkandet där man markerar att ledamöterna i KU från olika partier förstås står bakom de förslag som partikollegorna i fackutskotten har lagt fram. Men man väljer att inte reservera sig eftersom beredningen av frågan i KU mer är av teknisk karaktär.

Av det skälet finns ett särskilt yttrande från Moderaterna, Centern och Kristdemokraterna i KU där vi markerar att vi i princip inte står bakom inrättandet av den nya jämställdhetsmyndigheten, vars inrättande föranleder en del förändringar i fördelningen av ändamål och verksamheter på

utgiftsområden. Men vi reserverar oss inte eftersom vi ser det som utskottet nu bereder mer som en teknisk fråga.

Sverigedemokraterna har valt att i stället göra en reservation i ett avseende i betänkandet. Vi hörde också argument i den sakfråga som låg Sverigedemokraterna varmt om hjärtat. Jag har inte för avsikt att nu gå in i någon polemik i vare sig den eller någon annan sakfråga utan håller mig till det som har varit KU:s roll i sammanhanget, nämligen att se formellt på indelningsfrågorna. Då finns det inget annat förslag från min eller utskottets sida än att stå bakom det förslag som regeringen har lagt fram.

Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 16 Redovisning av skatteutgifter 2017

Skatteutskottets betänkande 2016/17:SKU32
Redovisning av skatteutgifter 2017 (skr. 2016/17:98)
föredrogs.

Anf. 34 JÖRGEN HELLMAN (S):

Fru talman! I dag den 7 juni är det en historisk dag, en glädjens dag för oss som arbetar med skattepolitik. I dag är vår finansminister Magdalena Andersson i OECD i Paris och skriver på ett avtal för vårt land om ett nytt system för skatteavtal. Detta kommer att påverka många av de kommande besluten som vi kommer att fatta i denna kammare om skatteavtalen. Arbetet mot skatteundandragandet internationellt måste oförtröttligt fortsätta.

Fru talman! I dag behandlar vi *Redovisning av skatteutgifter för 2017*. Déjà vu är franska för redan sett. Det innebär i korta drag att en situation eller syn känns märkbart bekant. Så är det i dag, déjà vu. Oppositionen har lyckats samsas om ett tillkännagivande om konsekvensbeskrivning och utvärderingen.

Vi behandlade för någon vecka sedan Riksrevisionens rapport om komplicerade skattesystem. Man tittade på regelförenklingar under sju år. Det var fem år med borgerligt styre och två år med S- och MP-regeringen. Trots att Riksrevisionens rapport tydligt gällde de sju åren lyckades de borgerliga och Sverigedemokraterna att få ett tillkännagivande. Ur oppositionens perspektiv och sett till dramaturgin är det bra gjort, men sakligt sett är det mycket märkligt. Magdalena Andersson ska ta ansvar för Anders Borgs missar.

Fru talman! Även i dag inrymmer ärendet ett tillkännagivande som egentligen inte har med ärendet att göra. Dessa ständiga och oprecisa krav på något mer är en variant på det som i KU kallas negativa tillkännagivanden.

De borgerliga partierna och Sverigedemokraterna har missförstått vad ärendet redovisning av skatteutgifterna är. Jag läser innantill: Skatteutgifter är i huvudsak stöd som uppstår genom särregler i skattelagstiftningen. För att kunna avgöra om det rör sig om en skatteutgift och till vilket belopp den uppgår måste det finnas en jämförelsenorm för skattesystemet. Det är

Prot. 2016/17:120

7 juni

*Indelning i
utgiftsområden*

*Redovisning av
skatteutgifter 2017*

i avvikelser mellan jämförelsenorm och skatteregler som skatteutgiften uppstår. Redovisningen har genom åren utvecklats mot en allt större precision utifrån sitt syfte, att tydliggöra det statsstödet till företag och hushåll som skatteutgifterna representerar så att dessa kan prövas på samma sätt som anslagen på statsbudgetens utgiftssida. Detta är vad ärendet handlar om.

Fru talman! Vi har också i detta ärende en skatterunda. En viktig del av den ekonomiska politiken och den svenska modellen är skattepolitiken. Skattepolitiken ska främst finansiera den offentliga sektorn och andra offentliga utgifter. Utöver det ska skattesystemet skapa trygghet och sammanhållning i samhället. Det ska bidra till en till hållbar utveckling, hög sysselsättning och ett rättvist fördelat välstånd samt ett miljömässigt och socialt hållbart samhälle.

När vi tog över regeringsmakten ärvde vi ett stort underskott i de offentliga finanserna samtidigt som det var en hög arbetslöshet och klyftorna ökade. Det var den borgerliga regeringens arv. Deras bärande idé var att sänka skatterna oavsett vilket samhällsproblem de skulle möta. Det känns som att det är déjà vu.

Nu har vi bytt inriktning. Bort från skattesänkningar till fler i arbete. Bort från ökade klyftor till ökad jämlikhet och jämställdhet. Bort från att jäklas med våra pensionärer till att börja avveckla pensionärsskatten. Bort från passivitet i klimat- och miljöfrågor till att försöka göra något åt den överhängande klimat- och miljökrisen.

Fru talman! Vi har tagit bort ineffektiva skatteundantag som den ned-satta arbetsgivaravgiften för unga. Det har blivit tvärtemot de borgerligas förutsägelser att ungdomsarbetslösheten skulle öka. Vi har fått kritiken att vår skattepolitik skulle göra att människor skulle sluta arbeta och minska sin arbetstid. Så ser det inte ut.

Fru talman! Vi har höjt en del skatter för att få ordning och reda på statsbudgeten. Vi har nu återigen fått överskott i statsfinanserna efter Anders Borgs ofinansierade skattesänkningar som slösat bort Pär Nuders överskott.

Vi socialdemokrater har faktiskt också sänkt skatter. Vi skulle ha sänkt pensionärsskatten redan 2015, men den skattesänkningen blåste Sverigedemokraterna landets pensionärer på. Vi kom igen och tog första steget 2016, och vi kommer att ta det andra steget 2017 för att börja sluta gapet mellan dem som jobbar och ålderspensionärerna.

År 2018 sänker regeringen också skatten för alla med sjuk- och aktivitetsersättning. De redan sänkta arbetsgivaravgifterna för enskilda näringsidkare som anställer en första person, alltså växa-stödet, utvidgas till att omfatta aktiebolag och handelsbolag. Slutligen kommer vi också att sänka momsen för naturguider.

För oss socialdemokrater är skatter inget mål utan ett medel. Vi är inte låsta vid den ena eller andra skatten eller skattesystemet utan öppna för diskussioner. Men det är under förutsättning att vi kan upprätthålla den generella välfärden. Vi ska se till att gamla mamma får en vård utan att behöva betala den och att barnomsorgen inte ska betalas i privat regi, som det görs i huvuddelen av Europa. Med de principerna är vi öppna för att resonera om kommande skattesystem.

När det gäller skatter tycker vi också att det är rimligt att fördela pengarna mellan människor och generationer. De ökande klyftorna, som inte minst LO pekat på, måste vi på olika sätt rätta till.

Fru talman! Jag vill avslutningsvis säga följande. Sverige ska vara möjligheternas land för alla och ett land där vi håller ihop. Valet står mellan tillsammans och ensam, och då väljer vi socialdemokrater tillsammans.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 35 DAVID LÅNG (SD):

Fru talman! Skattesystemet bör vara transparent, lättförståeligt och så enkelt som möjligt. Samtidigt ska det vara rättssäkert och logiskt. Att skattesystemet är såväl transparent som legitimt och relevant är viktiga hörnstenar i det svenska samhällsbygget. Skattebetalarna måste kunna se och förstå hur skatter tas ut och hur mycket man betalar i skatt. Man måste kunna förstå varför olika skatter är konstruerade på det sätt de är för att skattesystemet ska få den legitimitet som krävs för att människor ska acceptera att betala skatt.

Sverigedemokraterna har tagit ställning till en rad olika skatteförslag i syfte att underlätta företagande, tillväxt, arbete och ett svenskt ägande av det svenska näringslivet.

Vi är kritiskt inställda till de relativt höga skatter som tas ut på arbete. Fyra av fem nya jobb skapas i växande småföretag, och Sverigedemokraterna har föreslagit en rad tydliga förbättringar för småföretagen som ett led i att stimulera sysselsättningen.

Sverigedemokraterna har föreslagit skattelättnader för småföretag, specifikt på arbete. Vi har föreslagit att man helt avskaffar den allmänna löneavgiften för samtliga företag med upp till nio anställda. Det skulle motsvara en skattelättnad på 265 500 kronor årligen för ett småföretag. Det innebär att totalt 300 000 småföretag skulle undantas från allmän löneavgift.

Företag med en högre total lönesumma betalar allmän löneavgift enbart på de delar som överstiger takbeloppet.

På så vis skapar vi inte bara kraftiga incitament för att nyanställa utan undviker också de tröskleffekter som annars kan uppstå när företag växer från mikro- till småföretag och vidare till medelstora företag.

Tillsammans med det kraftigt lindrade sjuklöneansvaret för mindre företag kan detta antas medföra mycket positiva möjligheter för de minsta företagen att växa sig större och anställa fler.

Vi har också föreslagit att vi gemensamt med andra partier ska låta utreda en modell där man sänker inkomstskatterna för de lägre arbetsinkomsterna.

Vi har också haft som ambition att avskaffa skattekllyftan mellan inkomst av pension och inkomst av tjänst. Detta har vi drivit ända sedan vi kom in i riksdagen år 2010.

Vi betraktar pension som uppskjuten lön. Det finns varken logik eller rättvisa i att pensionärer ska betala en högre skatt än vanliga löntagare i den utsträckning som sker i dag. Vi har därför föreslagit att skatten på sikt ska sänkas till den som gäller för vanliga löntagare.

Vi har tagit ställning mot ett införande av flygskatt, med anledning av att det kommer att innebära ett svårt slag mot det svenska inrikesflyget.

Det skulle också få oproportionerligt negativa effekter för svensk ekonomi jämfört med den eventuella marginella miljönyttan.

Vi har även tagit ställning mot införandet av kilometerskatt eftersom vi menar att det kan innebära ett svårt slag för många svenska åkerier i och med den kraftiga ökningen av skattetrycket när det gäller trafikspecifika skatter.

Kemikalieskatten har en lång rad remissinstanser avstyrkt. De menar att det kommer att bli alltför kostsamt och innebära ökad administrativ börda för såväl företag som myndigheter. Förslaget innebär också försämrade förutsättningar för en konkurrenskraftig industriell utveckling i Sverige. Det kommer att påverka detaljhandeln negativt och leda till ett minskat antal arbetstillfällen och att verksamhet flyttas utomlands. Av dessa skäl tog vi ställning mot införandet av denna skatt.

Så till regeringens skrivelse, *Redovisning av skatter för 2017*. De avvikelser från en generellt reglerad beskattning som utgör det vi kallar för skatteutgifter är viktiga att beskriva. Bakgrunden till det är att samtliga system för skatteutgifter och sanktioner innebär att någon förlorar och någon annan vinner på åtgärden. Syftet bakom varje sådan åtgärd bör beskrivas och förklaras för att vi ska uppnå målet att skapa ett relevant, transparent och begripligt skattesystem.

Regeringen skriver i sin redovisning: ”En viktig fråga är således om en skatteutgift kan anses förbättra den samhällsekonomiska effektiviteten och därmed välfärden. En vanligt förekommande förenkling är att en åtgärd antas leda till ökad välfärd om vinsterna för dem som vinner på en regeländring kan kompensera förlusterna för dem som förlorar på den.”

Sedan kommer ett resonemang om hur svårt det är att definiera vem eller vilka som förlorar eller vinner på en specifik åtgärd.

Av denna anledning anser regeringen att det inte är praktiskt möjligt att göra en kvantitativ bedömning av en skatteutgifts bidrag till förbättrad samhällsekonomisk effektivitet.

Därmed kan vi konstatera att regeringen menar att det inte är viktigt att visa hur skatteutgifter och skattesanktioner påverkar den samhällsekonomiska effektiviteten alternativt att regeringen inte vet hur en sådan redovisning ska kunna göras.

Det är förvånande att Sveriges regering inte förmår att beskriva de samhällsekonomiska effekterna av viktiga komponenter i sin egen skattepolitik. Detta verifieras av att det i regeringens skrivelse bara finns en redovisning, och en relativt tunn sådan, av en enskild skatteutgift: nedsatt mervärdesskatt på livsmedel.

Vi menar att det är väsentligt att de samhällsekonomiska konsekvenserna av skatteutgifter och skattesanktioner ges ett större utrymme än vad som nu är fallet. Det skulle underlätta för enskilda som önskar sätta sig in i olika aspekter av vårt skattesystem. Det skulle också bidra till en mer seriös diskussion om de olika skatteutgifternas vara eller inte vara. Därmed är det av central betydelse för utvecklingen av skattesystemet.

Regeringen bör därför utveckla sin förmåga och vilja att förbättra den viktiga samhällsekonomiska analysen i sin årliga redovisning av skatteutgifter.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag under punkt 1 och till reservation 2 under punkt 2.

Anf. 36 RASMUS LING (MP):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 1.

En skatteutgift är en avvikelse från normen i skattesystemet. Den är därför att betrakta som ett stöd, jämfört med hur regelverket i övrigt är uppbyggt. Därför är det också viktigt att vi genomgående granskar dessa på samma sätt som vi granskar och debatterar utgifter som vi finansierar direkt med skattepengar.

Sverigedemokraterna har missförstått denna ordning. I sin reservation vill de att direkta stöd till arbetsmarknadsområdet också ska ingå. Det är dock frågor som debatteras i ett annat utskottsområde och givetvis även när budgeten diskuteras i kammaren.

En av de enskilt största skatteutgifterna är de områden som har nedsatt moms. Normalmomsen är 25 procent, men livsmedel har 12 procent och en del andra områden 6 procent. Det är självklart viktigt att se vad nedsättningar får för konsekvenser ur olika perspektiv, inte minst fördelningspolitiskt.

Vi kan konstatera att flera av de borgerliga partierna har förespråkat höjd moms i olika former. Moderaterna har velat höja momsen på livsmedel från 12 till 13 procent, vilket skulle innebära höjda kostnader för hushåll och företag med omkring 3 miljarder om året. Det skulle samtidigt bli en mindre skatteutgift för staten.

I regeringens skrivelse redogörs lite grann för de fördelningspolitiska effekterna av den nedsatta livsmedelsmomsen. I sammanhanget vore det önskvärt med en analys av i vilken utsträckning ökad moms skulle tas ut helt eller delvis på konsumenterna. När momsen tidigare sänktes för restauranger hade det en positiv sysselsättningseffekt. Vi såg dock att initialt sänkta priser ganska snabbt gick upp, så påverkan för slutkunden blev mindre.

Kristdemokraterna har föreslagit att samtliga moms nivåer ska höjas med 1 procentenhet. Det skulle innebära höjda kostnader med 16–17 miljarder. Kristdemokraterna är inte blyga i alla sammanhang. Vid sådana kraftiga höjningar som Kristdemokraternas blir det ännu viktigare att se vilka konsekvenser det skulle få.

Herr talman! Reseavdraget är också en av de stora skatteutgifterna. För 2017 beräknas det till 5,6 miljarder, och det är ett avdrag som gynnar bilism i framför allt Mälardalsregionen.

I Landsbygdskommittén var alla partier överens om att det här skulle ses över och göras om för att få till en mer träffsäker utformning. Det finns liknande system i flera av våra grannländer, där inte bilen gynnas på samma sätt som i dagens Sverige jämfört med andra transportslag. Det var glädjande att flera partier var överens om detta både i Landsbygdskommittén och i Miljömålsberedningen.

Vid behandlingen av detta i utskottet bildade allianspartierna och Sverigedemokraterna majoritet om att kommande skrivelser om skatteutgifter fullt ut bör analysera enskilda skatteutgifters effektivitet och sysselsättningseffekt. Det är ett onödigt tillkännagivande, då det är det som görs i dag. Samtidigt blundar man för att det finns fler hänsyn att ta än strikt sysselsättningsmässiga. Fördelningspolitik, miljö och klimat samt bostäder är alla viktiga frågor. Men det här är någonting som man väljer att bortse ifrån när man helt och endast vill inrikta sig på sysselsättningseffekter.

Bland de nyheter som är aktuella i ämnet under året finns tonnageskatten. Det var en fråga som det inte hände någonting med under väldigt många år, men nu har detta äntligen kommit på plats. Det gynnar svensk sjöfart, miljöanpassade transporter och näringslivets konkurrenskraft på en gång, vilket är väldigt bra.

Växa-stödet införs också. Det är en nedsättning av arbetsgivaravgiften för aktiebolag som ska anställa sin första person. Den största tröskeln är att anställa just den första personen. Att vi kan underlätta för det är därför väldigt bra. Momsen sänks också för reparationstjänster och naturguidningar. Det här är väldigt bra exempel på grön skatteväxling. Vi höjer skatten på miljöfarliga saker som flyget och sänker den i stället på arbete. Det blir vinn-vinn av sådana reformer.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 1.

Anf. 37 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Vi har nu på bordet skatteutskottets betänkande nr 32, *Redovisning av skatteutgifter 2017*.

Redovisning av skatteutgifter inleddes i samband med att en ny budgetprocess infördes i mitten av 1990-talet. För att synliggöra de stöd till hushåll och företag som utgår i form av skatteutgifter har regeringen sedan 1996 årligen utgett en särskild redovisning av dessa. Redovisningen är numera obligatorisk. Sedan 2008 har skatteutgifterna redovisats i en särskild skrivelse som hänvisats för beredning i skatteutskottet.

Denna skrivelse kan framstå som en teknisk genomgång av de skatter vi ska betala under ett kommande år. Men denna skrivelse är betydligt viktigare än så. Genom skrivelsen har regeringen möjlighet att presentera en analys av de skatteförändringar som föreslås i syfte att öka såväl legitimiteten och transparensen som förståelsen för de skatter som tas ut. Det är en möjlighet för regeringen att bidra till en informerad diskussion och debatt bland allmänheten, journalister, olika beslutsfattare och andra.

Herr talman! Behovet av transparens och öppenhet i offentliga finanser kan inte nog understrykas. Det ska vara ett ledord. Väl underbyggd, relevant och lätt tillgänglig information är centralt inom alla politikområden, särskilt inom skatteområdet. Betydelsen av en bra redovisning till riksdagen av skatteutgifter har även uppmärksammats i flera granskningar av både Riksrevisionen och Finanspolitiska rådet, som även kommenterat principerna för redovisning av skatteutgifter.

I dagarna har Riksrevisionen publicerat en rapport, *Regeringens skatteutgiftsredovisning – som riksdagen vill ha den?*, med nr 12. Riksrevisionen konstaterar: ”Däremot uppfyller inte redovisningen av nya skatteutgifter det särskilda krav på redovisning som Riksrevisionen ställt upp med beaktande av de av riksdagen antagna riktlinjerna för skattepolitiken. Kravet är att regeringen motiverar varför en åtgärd som innebär skatteutgifter ska införas. Det framgår därför inte varför regeringen gör avsteg från principen om generella skatteregler som uttrycks i riktlinjerna för skattepolitiken.” Den här rapporten kommer att behandlas av skatteutskottet senare under året och kommer också upp för diskussion här i kammaren. Jag säger därmed inget mer om den här och nu.

I årets skatteutgiftsskrivelse väljer regeringen återigen att avstå från att fullt ut analysera och redovisa de samhällsekonomiska effekterna och ef-

fekten på sysselsättning av den skattepolitik som nu styr Sverige. En regering bör efter bästa tillgängliga kunskap och konventioner redovisa sådana effekter av den förda politiken.

Det uttalade syftet från riksdagen med redovisning av skatteutgifter är att skatteutgifterna ska kunna prövas på samma sätt som utgifter för anslag. Det ska alltså vara möjligt att kvantifiera kostnaderna för de undantag i skattesystemet som råder.

Herr talman! Regeringen gör bristfälliga analyser, och det resulterar i att den rapport angående skatteutgifter som lämnas saknar belysning av de samhällsekonomiska effekterna. Det mest anmärkningsvärda är nog ändå att sysselsättningseffekten saknas i ett läge när regeringen genomför de högsta skattehöjningarna på flera decennier. Då är det mer rimligt än någonsin med djupare analys av konsekvenserna.

Lika självklart som att sänkta skatter måste analyseras är det att även höjda skatter måste analyseras. Bland annat Konjunkturinstitutet har tydligt pekat på att höjda marginalskatter för vissa grupper kan minska arbetsutbudet, vilket i förlängningen kan leda till att åtgärdernas offentlig-finansiella effekter överskattas. Arbetsförmedlingen har påtalat det olyckliga i att regeringen i sina inkomstskattepromemorior saknar diskussioner och överväganden över den påverkan på arbetsmarknadens utveckling som de föreslagna skatteförändringarna förstås kommer att kunna leda till.

Herr talman! Skatteutskottet konstaterar att en lång rad remissinstanser är kritiska till vilka effekter regeringens politik för jobben får och anser att regeringen underskattar de negativa sysselsättningseffekterna. De samhällsekonomiska effekterna innebär också att samhällets resurser används på ett sätt som kanske inte alltid är det optimala. Det gäller ju att skapa bästa möjliga effekt av de reformer som genomförs för att på så sätt få högsta avkastning till välfärd. Sysselsättningseffekten är en väldigt betydande del av en sådan nödvändig utveckling.

Herr talman! I Sverige, som är en av världens mest utvecklade demokratier, bör det vara enkelt för medborgare att granska regeringen. Det bör vara tillgängligt för forskare, myndigheter och professionella bedömare att granska politikens effekter. Det är väsentligt att regeringen i enlighet med bästa tillgängliga fakta och forskning presenterar bedömningar av den politik som man för. Nu införs nya skatter, och befintliga skatter höjs, men det är först efter ett antal år som vi kan se de verkliga effekterna av skatteförändringarna.

För regeringen och även för oss i riksdagen är en analys av skatteförändringar avgörande för att möjliggöra en prioritering mellan olika utgifter. Detta uppnås enbart när en förändring av skatteutgifter efterföljs av en bred och djup analys som i högsta möjliga grad är underbyggd av robust empiri.

Herr talman! Sammantaget går det att konstatera att regeringens skrivelse *Redovisning av skatteutgifter 2017* ger en ytterst vag och begränsad bild av skatteutgifterna och deras samhällsekonomiska effekter. Regeringen borde i kommande skrivelser redovisa motiven till de förändringar som görs.

Centerpartiet och övriga allianspartier har motionerat om att skrivelser med redovisning av skatteutgifter bör analysera enskilda skatteutgifters samhällsekonomiska effektivitet och sysselsättningseffekt för att öka öppenheten i och kunskapen om effekterna av den förda politiken.

Skatteutskottet har tillstyrkt motionen, och jag yrkar bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande 32.

Anf. 38 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr talman! I dag debatterar vi skatteutgifter – vilket konstigt ord i detta sammanhang. Utgifter för skatter är egentligen någonting som hushåll och företag har, och dessa utgifter är inte små. Skatteutgifterna för hushållen är hushållens enskilt största utgift.

Sedan regeringen tillträdde har skattetrycket bara ökat. Skatterna har höjts med 40 miljarder på jobb och tillväxt – försämrade ROT, försämrade RUT, fler som får betala statlig inkomstskatt och kraftiga skattehöjningar på drivmedel, för att nämna några.

Men regeringen nöjer sig inte med det utan har långtgående planer på ännu fler och högre skatter. Det handlar om bankskatt, förtäckt till resolutionsavgift, kraftigt höjd skatt för småföretagare och ännu fler vanliga löntagare som ska betala statlig inkomstskatt som om de vore höginkomsttagare, och trots regeringens löften om att inte höja inkomstskatten för vanligt folk. Till detta kommer alla skatter som drabbar oss som bor vid landsväg och inte vid tunnelbana: fortsatta höjningar av skatterna på bensin och diesel, kanske en kilometerskatt och definitivt en flygskatt. Snacka om stora skatteutgifter för hushåll och företag!

Men, herr talman, när vi i dag talar om skatteutgifter är det en annan definition av skatteutgifter. Det handlar nämligen om statens perspektiv, om uteblivna skatter. Vi har generellt sett mycket höga skatter i detta land. Men det händer att de är nedsatta, till exempel den reducerade momsens på livsmedel. Då ses det som en utgift för staten.

Dessa skatteutgifter för staten redovisas varje år av regeringen, och det är den redovisningen som vi debatterar här i dag. Det finns framför allt två syften med denna skrivelse. Det ena syftet är att synliggöra de så kallade stöd till företag och hushåll som finns på budgetens inkomstsida. Det andra syftet är att beskriva graden av enhetlighet i skattereglerna. Jämförelsenormen utgår, liksom tidigare år, från enhetlig beskattning. Detta innebär att beskattningen inom varje skatteslag i princip ska vara enhetlig och utan undantag.

Skatteutskottet har i tidigare uttalanden vid behandlingen av denna skrivelse framhållit att den, förutom att den bör kunna utvecklas till att bli ett mer aktivt verktyg i budgetarbetet, är av värde för att spåra avvikelser från den stora skattereformen 1991, vars principer fortfarande ska gälla.

Precis som min kollega Per Åsling var inne på har Riksrevisionen nyligen granskat regeringens redogörelse för skatteutgifter och funnit skäl att kritisera regeringen i flera hänseenden. I vissa fall saknas prognoser om skatteutgifternas förväntade storlek. I andra fall saknas det uppgifter om hur prognoserna ändras över tid. I de allra flesta fall ingår dessutom inte skatteutgifterna i resultatredovisningen, vilket gör det svårt för riksdagen att utläsa hur de bidrar till målen för respektive utgiftsområde. Riksrevisionen understryker i sin granskning vikten av att utveckla redovisningen av skatteutgifterna, så att de i större utsträckning kan prövas på samma sätt som utgifter på anslag.

Vad som däremot inte omfattas av Riksrevisionens granskning är den fördjupade samhällsekonomiska analysen, det vill säga del två i denna skrivelse. I den väljer regeringen varje år ut en eller ett par skatteutgifter

som man särskilt analyserar utifrån samhällsekonomisk effektivitet, riktlinjerna för skattepolitiken och jämställdhet. Det är denna redovisning som vi tar sikte på när vi från majoritetens sida efterfrågar en djupare analys.

Utskottet har noterat att en lång rad remissinstanser är kritiska till vilka effekter regeringens politik får för jobben och anser att regeringen under-skattar de negativa sysselsättningseffekterna.

Samhällsekonomisk effektivitet innebär att samhällets resurser används på ett så effektivt sätt som möjligt. I analysen av den samhällsekonomiska effektiviteten är sysselsättningseffekter en mycket viktig del.

Man kan ju tycka att en regering med ett jobb mål borde vara intresserad av sysselsättningseffekter. Men regeringens retorik om jobben går inte alls ihop med den politik som man faktiskt driver, och än mindre med de redogörelser som man lämnar till riksdagen och därmed till folket.

Herr talman! Öppenhet och transparens är fundamentala delar i vår demokrati. Att var och en ska kunna få tillgång till relevant information är en förutsättning för en demokratisk granskning av den politik som förs. I och med att den nuvarande regeringen tillträdde har den transparensen minskat, och man redovisar inte fullt ut effekterna av den egna politiken.

Utskottets majoritet efterfrågar en bredare analys när det gäller skatteutgifterna med redogörelser för enskilda skatteutgifters samhällsekonomiska effektivitet och sysselsättningseffekt. Regeringens politik måste kunna tåla en sådan granskning.

När majoriteten i utskottet nu kräver en mer omfattande analys utifrån sysselsättningseffekter, säger regeringspartierna att det inte låter sig göras och att vi har missförstått, trots att det av regeringens egen skrivelse framgår att just sysselsättning är en av de faktorer som enligt ekonomisk teori är viktig att mäta vid en analys av samhällsekonomisk effektivitet.

Jag har all respekt för att man inte alltid kan beräkna de exakta effekterna. Men ambitionerna måste finnas där. Det jag saknar är resonemangen kring sysselsättning och ett tydligt fokus på jobben. Men det saknas tyvärr inte bara i denna redovisning; det går som en röd linje genom hela politiken. Och det blir till en bidragslinje i stället för en arbetslinje.

Därmed yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 39 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Herr talman! Det är alltid roligt att debattera ekonomi och skattepolitik med Maria Malmer Stenergard.

Vi kan konstatera att det går bra för Sverige. Vi har i dag EU:s högsta sysselsättningsgrad. Sedan regeringsskiftet har ytterligare 200 000 människor fått ett jobb. Ungdomsarbetslösheten är den lägsta på 13 år. Samtidigt minskar andelen som är beroende av våra försäkringssystem till den lägsta nivån på 30 år. Det går alltså bra i svensk ekonomi.

Utifrån detta har partierna formulerat sina vårmotioner och så vidare. Då föreslår Moderaterna skattesänkningar på totalt hela 26 miljarder kronor i sin vårmotion.

Ni moderater säger i er retorik att de som tjänar mindre ska få mer. Men ni föreslår att skatten sänks mest för dem som har högst inkomst. Varför berättar ni inte att ni föreslår att skatten ska sänkas mer för dem som tjänar mest?

Anf. 40 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik:

Herr talman! Jag tackar Jörgen Hellman för frågan, som kanske snarare tangerar en fråga i en budgetdebatt än en fråga om regeringens redogörelse för skatteutgifterna.

Detta är alltså en redogörelse som rör samhällsekonomisk effektivitet och som utskottet har synpunkter på.

Vid en analys av samhällsekonomisk effektivitet för en viss skatteutgift nämns i regeringens egen skrivelse ett antal indikatorer som finns baserat på ekonomisk teori för hur en skatteutgift kan förbättra den samhällsekonomiska effektiviteten. Där lyfts särskilt sysselsättning fram.

Jag är glad över att Jörgen Hellman lyfter fram denna aspekt, eftersom det är en viktig aspekt. Sedan är det inte regeringens politik som driver högkonjunkturen, utan högkonjunkturen finns. Och det är glädjande att det går bra för Sverige. Men vi ser samtidigt hur arbetslösheten nu ökar igen. Det är däremot en större risk för att det är en effekt av regeringens politik.

Åter till skatteutgifterna: Som regeringen själv framhåller i sin skrivelse är sysselsättningen en otroligt viktig del av den redogörelse som görs, oavsett om den görs utifrån den samhällsekonomiska effektiviteten, utifrån målen för skattepolitiken eller utifrån jämställdheten.

Om man då säger sig ha ett jobb mål, varför har då inte regeringen bemödat sig om att göra den här redovisningen? Det är min fråga till Jörgen Hellman.

Som svar på frågan om skattesänkningar så stämmer inte påståendet. Vi sänker inkomstskatterna med 22 miljarder. Vi gör det i en fullt finansierad budget, och vi gör det med absolut tyngdpunkt på dem som tjänar absolut minst.

Anf. 41 JÖRGEN HELLMAN (S) replik:

Herr talman! Ni måste ju finansiera de 26 miljarderna i skattesänkningar i ert budgetförslag. Miljardkostnader vältras över på kommunerna, och i dagens läge behöver de mer resurser och inte mindre.

Jag är därför väldigt intresserad av Maria Malmer Stenergards svar på vad det är för rimliga nedskärningar ni kommer att göra i vård, skola och omsorg för att finansiera era skattesänkningar på 26 miljarder.

Anf. 42 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik:

Herr talman! Det gläder mig att Jörgen Hellman har läst Moderaternas budgetmotion. Men jag hade gärna sett att han hade läst den lite noggrannare. Då visar det sig nämligen att vi satsar *mer* på välfärden än vad regeringen gör i sin budgetproposition.

För oss är jobben helt centrala om vi ska få ekonomin att gå ihop och om vi ska kunna finansiera välfärden framöver. När vi har sänkt skatterna har resurserna till välfärden också ökat. Det är beklagligt att regeringspartierna inte kan se det sambandet utan tror att man ska kunna tynga folket med hur mycket beskattning som helst utan att det påverkar deras vilja att arbeta.

Vi är övertygade om att jobben är en förutsättning för att vi ska klara framtidens utmaningar. Till skillnad från regeringspolitiken formulerar vi dock inte bara ett vackert mål som vi sedan abdikerar från att följa upp.

Vi har tydliga mål. Vi vill börja med att halvera skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda, för det är en skillnad som är stor och som vi inte har råd med.

Vi vill skapa förutsättningar för 500 000 nya jobb. Det är ambitiösa mål, men vi tänker nå dem, och då måste de också genomsyra vår politik och vår analys. Så tänker vi.

Regeringen säger sig vilja ha lägst arbetslöshet i EU till 2020. Ingen seriös bedömare tror att man kommer att nå det målet. Regeringens stora jobsatsning, traineejobben, hade ett mål på 32 000 nya tjänster. Det blev, flera år senare, 474 stycken. Detta visar att det inte duger att bara sätta upp mål – man måste också följa upp dem.

Målen måste genomsyra politiken, och det är det vi debatterar i den här skrivelsen i dag. När regeringen analyserar skatternas förhållande till samhällsekonomin är det väldigt märkligt att sysselsättningseffekterna inte får plats, som i den här skrivelsen.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 17 Skärpt ansvar för fartygsvrak

*Skärpt ansvar
för fartygsvrak*

Civilutskottets betänkande 2016/17:CU18
Skärpt ansvar för fartygsvrak (prop. 2016/17:178)
föredrogs.

Anf. 43 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! I och med dagens beslut tillträder Sverige den så kallade Nairobi konventionen som reglerar det ansvar som konventionsstaterna har för att anmäla och märka ut förekomsten av vrak och ställa krav på fartygens ägare att de avlägsnas innan de ställer till skada för miljön och kusten, hindrar framkomligheten för annan sjöfart och skapar olägenheter för turism och annan näringsverksamhet i anslutning till Sveriges vattenvägar och kuster.

Att det lagstiftas på området ger oss en garanti för att vraken forslas bort, att det är ägaren som i samtliga fall har ansvaret för att vrak forslas bort och att de största fartygen också ska kunna uppvisa att det finns en ansvarsförsäkring för detta.

Herr talman! Centerpartiet välkomnar tillträdet till 2007 års internationella konvention om avlägsnande av vrak. Fartyg som förliser och blir liggande utgör en miljöfara på lång sikt, eftersom det kan finnas farliga ämnen ombord, till exempel oljor och bränslen, som orsakar skador på kusten och den marina miljön.

Det talas i betänkandet och även i utredningen om dräktighet, i det här fallet fartygets, vilket är ett sätt att beräkna ett fartygs bruttovolym, det vill säga hur mycket som totalt inryms i ett fartyg. Alla fartyg med en bruttodräktighet på 300 eller mer måste vara försäkrade på ett sådant sätt att en bärgning, när den måste ske, kan ersättas.

Det handlar då om mycket stora båtar, och frågan är hur Sjöfartsverket, som blir den ansvariga myndigheten, ska hantera oförsäkrade båtar som

har en dräktighet under 300 och vars ägare saknar försäkring och därmed kan undandra sig ansvar för att bekosta bärgningen.

Jag har när jag har förberett det här studerat den svenska handelsflottans dräktighet, och av de 990 fartyg som fanns registrerade 2012 – det är förmodligen färre nu – hade de flesta en bruttodräktighet under 100.

I Danmark, som också har tillträtt Nairobi konventionen, krävs det en ansvarsförsäkring för fartyg mellan 20 och 300, så det finns alltså anledning att återkomma och driva den här frågan i andra sammanhang för att åstadkomma en ordning där fler fartyg omfattas av kravet på en ansvarsförsäkring.

Ju mer vi studerar förslaget desto fler frågor ställer vi oss. Tyvärr är tiden kort, och måhända är jag nu ute på djupt vatten. Även fritidsbåtar kan ju vara stora, men sällan är de så stora att de har en dräktighet på 300 eller mer – då är det mer en passagerarfärja vi talar om.

Med ett spann på 20–300 omfattas dock merparten av den svenska handelsflottan, och därför borde vi kanske också återkomma med förslag om att utöka kravet på ansvarsförsäkringen. Det får vi skriva en ny motion om.

Centerpartiet vill, i och med att Sverige nu tar ett helhetsgrepp på den kommersiella sjöfarten, uppmärksamma det stora problem som är de 17 000 vrak som finns längs Sveriges kuster och avsaknaden av styrmedel som skulle göra att vi kommer till rätta med åtminstone de 300 som Sjöfartsverket betraktar som direkt miljöfarliga.

Om detta nämns ingenting i regeringens förslag, och det nämns heller ingenting om den stora miljöfara som ligger i att många ägare av fritidsfartyg helt enkelt överger sin båt och låter den ligga kvar. På samma sätt som vi försöker få tag i ägare till övergivna bilar och komma till rätta med de så kallade fordonsmålvakterna borde problemen med fritidsbåtar uppmärksammas, och med vår motion vill vi peka på den verksamheten.

Registret för fritidsbåtar avskaffades redan 1993, vilket har gjort det svårare att hitta ägaren till övergivna båtar. Ett återinförande av registret skulle kunna ställas mot någon form av producentansvar för fritidsbåtar inom EU. Båda förslagen är intressanta och borde kunna utredas vidare.

Herr talman! Kanske är det grundlöst att driva frågan om att inarbeta det i just den här lagstiftningen, men vi vill genom ett tillkännagivande förmå regeringen att gå till botten med frågan, som ju är en potentiell och akut miljöfara som drabbar alla våra vatten – inte bara farleder för handelsfartyg utan också insjöar, vattendrag och småbåtshamnar i hela Sverige.

Det här berör också utredaren i sitt betänkande, och han föreslår att planerad lagstiftning om nedskräpande fritidsbåtar samordnas med vrakkonventionens bestämmelser. Detta har dock regeringen valt att inte gå vidare med, något som vi i Centerpartiet är kritiska till. Därför yrkar jag bifall till vår reservation.

Anf. 44 FARADJ KOLIEV (S):

Herr talman! Vi debatterar civilutskottets betänkande *Skärpt ansvar för fartygsvrak*.

Regeringen levererar politik som skapar ordning och reda, inte bara i svensk ekonomi utan även när det gäller hanteringen av fartygsvrak i våra vatten.

Fartyg som går på grund utgör en risk för skador på annan egendom och har negativa miljöeffekter. Till exempel kan ett liggande fartyg utgöra kollisionsrisk, och läckaget av farliga ämnen kan skada den omgivande miljön, hindra fiske och hämma turismen i området.

Det är därför viktigt att tydliggöra ansvaret för åtgärderna för att avlägsna fartygsvrak och inte minst möjliggöra effektiva medel för att kunna ingripa när ett fartyg går på grund.

Föreslagna lagändringar i propositionen är de som bedöms lämpliga i relation till vårt godkännande av Nairobi konventionen 2007 om avlägsnande av vrak. Konventionen stärker befogenheterna att ingripa mot fartygsvrak som innebär fara för sjöfartstrafiken och miljön. Ett godkännande av Nairobi konventionen stärker alltså skyddet för såväl sjöfarten som miljön.

Lagändringen innebär att fartygets ägare har skyldighet att avlägsna ett fartygsvrak som utgör en fara för sjöfarten eller miljön. Fartygsägaren blir också ansvarig för de kostnader som åtgärderna medför. Om det gäller stora fartyg blir ägaren även skyldig att ha en ansvarsförsäkring för att täcka sitt ansvar. Sjöfartsverkets uppgift här är att märka ut vrak som bedöms utgöra en fara. Vid behov kan Sjöfartsverket ingripa direkt och vidta åtgärder på fartygsägarens bekostnad.

Propositionen stöds av nästan alla partier i utskottet. Det är bara Centerpartiet som i en motion begär ytterligare åtgärder. Här är det viktigt att påpeka, som jag redan har gjort i mitt anförande, herr talman, att förslagen till lagändringar i propositionen är de som bedöms vara relevanta och lämpliga i och med att vi godkänner Nairobi konventionen. Ändringar som är utanför konventionens tillämpningsområde kan med fördel diskuteras i framtiden inom ramen för ett annat relevant lagstiftningsarbete.

Jag yrkar bifall till regeringens proposition.

Anf. 45 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Detta blir ett mycket kort replikskifte. Det som förbryllar mig lite grann när jag studerar förarbetena till detta är att jag kommer fram till att av den svenska handelsflottans ca 1 000 fartyg är det 990 som inte omfattas av kravet på en ansvarsförsäkring. Vän av ordning borde kanske reflektera över hur det kommer sig att vi inför en lagstiftning baserat på en konvention på en så låg nivå att merparten av den svenska handelsflottans fartyg inte omfattas av kravet på en ansvarsförsäkring.

Det finns en uppenbar risk för att en fartygsägare som hamnar på obestånd eller som inte vill ta ansvar för sin egendom när den har hamnat på grund i exempelvis Göta älv inte tar detta ansvar därför att det saknas pengar. Vi får en problematik som vi ser när det gäller fordonsmålvakter, där vi har gått vidare med lagstiftning för att komma åt oseriösa människor som utnyttjar andra människor på det här sättet. Vi kanske är på väg mot en liknande situation inom sjöfarten.

Det skulle vara intressant att höra Faradj Koliev reflektera lite grann över dessa frågor.

Anf. 46 FARADJ KOLIEV (S) replik:

Herr talman! Mycket kort: Då har vi all anledning i världen att komma tillbaka till frågan.

Anf. 47 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Så Faradj Koliev föreslår alltså någon form av utvärdering av lagen? Det låter bra. Då har vi kanske möjlighet att återkomma också med detta.

Det finns dessutom reflektioner från utredarens sida om att man vill återkomma till frågan om fritidsbåtar. Förslaget från utredaren var att även fritidsbåtar skulle omfattas av de lagändringar som kommer till följd av ett anslutande till Nairobi konventionen. Har Faradj Koliev några kommentarer till det?

Anf. 48 FARADJ KOLIEV (S) replik:

Herr talman! Nej, jag har inga kommentarer förutom dem som bedöms vara relevanta. De relevanta lagändringarna finns med i propositionen. Om det finns fler frågor som inte har direkt anknytning till konventionen men som ändå är intressanta och viktiga att titta på har vi all anledning att komma tillbaka till frågorna.

Anf. 49 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Jag yrkar bifall till civilutskottets förslag i betänkande 2006/17:CU18.

Den här veckan är det havskonferens i New York, så det passar bra att vi har ett ärende i dag som handlar om just vatten, nämligen frågan om att ta bort fartygsvrak som är en fara för sjösäkerhet eller miljö. Man märker att det är havskonferens, inte minst för att statsmedierna Sveriges Television och Sveriges Radio lojalt för ut det budskap som regeringen vill ha ut till svenska folket utan kritiska motfrågor eller analyser – apropå det förra ärendet som konstitutionsutskottet hade uppe här om fri radio.

Förra veckan hade vi en genomgång här i riksdagen inför den havskonferens som sker. Då ställde en riksdagskollega till mig en fråga till representanten för UD om Sverige kommer att lyfta fram den produkt som kanske mest påverkar havet – mikroplast från bildäck. Tyvärr blev svaret nej, utan i stället driver regeringen frågan om plastpåsar.

I frågan om att vi ska rädda världshaven från nedskräpning och nedsmutsning finns det självklart inga åsiktsskillnader i den svenska riksdagen, precis som den föregående talaren från Socialdemokraterna sa. Här är vi helt överens. Däremot är det viktigt att vi inte för något slags symbolpolitik utan att vi verkligen åtgärdar de samhällsproblem som finns.

Herr talman! Sverige behöver en sammanhållen vattenpolitik i framtiden. Frågan berör flera utskott, bland andra civilutskottet, försvarsutskottet, miljö- och jordbruksutskottet och näringsutskottet. Här måste vi jobba med hängrännor i stället för stuprör, och jag kan lova såväl regeringen som riksdagen och svenska folket att vi även i den här frågan kommer att driva regeringen framför oss.

I frågan om avlägsnande av fartygsvrak är vi moderater dock helt överens med regeringen, inte minst eftersom det var Alliansen som 2013 tillsatte den utredning som ligger till grund för dagens beslut. Den 18 november 2013 fick en utredare i uppdrag att ta fram underlag för bedömningen av om Sverige skulle tillträda Nairobi konventionen, och man skulle föreslå de författningsändringar som behövdes eller som bedömdes lämpliga i samband med ett tillträde. Uppdraget redovisades i departementspromemorian *Avlägsnande av vrak* (Ds 2015:16).

Det är viktigt att fartygsägare blir skyldiga att ta bort fartygsvrak som innebär en fara för sjösäkerhet och miljö. Vi kan också notera att de flesta, eller kanske till och med alla, remissinstanser var positiva till regeringens förslag, som alltså kom från den utredning som Alliansen tillsatte.

Jag yrkar alltså bifall till regeringens förslag, men jag förutsätter att regeringen tar frågan om vatten på större allvar och tar fram en sammanhållen politik på området.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 20.)

§ 18 Insatsen Förberedande och orienterande utbildning

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2016/17:AU13
Insatsen Förberedande och orienterande utbildning (skr. 2016/17:87)
föredrogs.

Anf. 50 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Vi ska nu debattera regeringens skrivelse, det vill säga svaret på Riksrevisionens rapport 2016:21 om förberedande och orienterande utbildning. Riksrevisionen pekar på brister i uppföljning och utvärdering av den arbetsmarknadspolitiska åtgärd som heter förberedande och orienterande utbildning.

Deras rekommendationer är i korthet att Arbetsförmedlingens analyser vid upphandling även ska innefatta ekonomiska konsekvenser av de vägval myndigheten gör, att Arbetsförmedlingen betonar vikten av att olika nivåer inom myndigheten systematiskt följs upp och att man analyserar de förberedande och orienterande utbildningarna. Arbetsförmedlingen bör också se över, förbättra och systematisera dokumentationen av detta. Slutligen bör Arbetsförmedlingen i högre grad kontinuerligt arbeta för att bedöma resultat och utvärdera effekterna av deltagande i denna åtgärd.

Regeringen instämmer i Riksrevisionens problembild och även i deras rekommendationer till Arbetsförmedlingen. Regeringen bedömer vidare att rapporten visar på goda möjligheter till utveckling när det gäller såväl styrning som förutsättningar för användning och uppföljning av denna typ av insatser. Man anser att det är angeläget att Arbetsförmedlingen verkligen beaktar och tar till vara den effektivitetspotential som Riksrevisionen har identifierat.

Vi kan även konstatera att Riksrevisionen har inlett ytterligare en granskning just av förberedande och orienterande utbildning. Men denna gång sätter man fokus på effekterna och resultatet av insatserna och om de bedrivs ändamålsenligt.

Herr talman! Det hör till saken att dagens debatt om granskningen enbart handlar om uppföljning och utvärdering och inte om resultaten av insatserna. Det kommer en ny rapport om detta, och då får vi återkomma här i riksdagens kammare och i utskottet om det.

Så långt, herr talman, är vi helt överens i utskottet. Vi instämmer i detta, och vi vill också betona för regeringen att man verkligen lägger sig vinn om att göra en bättre uppföljning. Detta är vi alltså helt överens om.

Prot. 2016/17:120

7 juni

*Skärpt ansvar
för fartygsvrak*

*Insatsen Förberedande
och orienterande
utbildning*

Sedan skiljer vi oss åt, och därför har regeringspartierna och Vänsterpartiet en gemensam reservation nr 1, vilken jag också yrkar bifall till.

Moderaterna, Sverigedemokraterna och de övriga borgerliga partierna har tydligen kommit överens om att resurserna inom arbetsmarknadspolitiken ska omfördelas. Som exempel skriver man i betänkandet att man vill ersätta den förberedande och orienterande utbildningen med utvidgade RUT-avdrag och sänkta kostnader för att anställa. Jag kan verkligen fråga mig om detta hör till det ämne som vi ska debattera här i kammaren. Man går in på den ekonomiska politiken och börjar prata om omfördelning. Moderaterna, Sverigedemokraterna och övriga borgerliga partier pratar om saker som man inte är överens om mellan partierna.

Den här granskningen handlar inte om resultatet av insatsen, och det är vi överens om. Det är en sådan granskning på gång, och den återkommer vi till som sagt. Men ni är tydligen klara över resultatet och har svaren redan innan nästa granskning är klar. Därför säger ni: Nu ska vi omfördela, och helst ska det ske genom att vi utökar RUT-avdragen eller sänker kostnaderna för att anställa. Det är lite märkligt, tycker jag. Vi från regeringspartierna och Vänsterpartiet studsade till när vi kunde läsa detta i er reservation, som ni nu har majoritet för.

Herr talman! Det är märkligt att ni i en så ganska snäv sakfråga som denna riksrevisionsrapport indikerar att det kanske är bättre med minimilöner eller utökade i huvudsak städtjänster. Jag vet inte hur ni menar i er majoritetstext.

Herr talman! För tydlighets skull yrkar jag återigen bifall till vår reservation nr 1.

Anf. 51 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Jag måste erkänna att jag lite grann börjat tappa räkningen på de gånger som vi har stått här i kammaren och haft debatter om Arbetsförmedlingen och dess styrning. Det hade ju kunnat vara väl och bra om upprinnelsen hade varit olika förslag om hur man ska möta verkliga och viktiga samhällsproblem. Men vi får vara ärliga här med att skälet till att de här debatterna dyker upp, ibland med de mest underliga rubriker, är att de tidigare regeringspartierna är frustrerade över att arbetslösheten sjunker när man sätter om politiken i en annan riktning än under deras tid. De är väldigt frustrerade över att det tröga, mödosamma arbetet med att förbättra styrningen av en myndighet som de grovt och aktivt, nästan utan motstycke i modern svensk förvaltningshistoria, misskötte nu går i rätt riktning. Därför får vi sådana här illa genomtänkta utspel av allehanda karaktär runt Arbetsförmedlingen. Det är sådant som de tidigare regeringspartierna från borgerligt håll i sin iver att förtränga sina gamla misstag faktiskt kan enas om. Det har ju sina invärtes terapeutiska poänger, särskilt då Sverigedemokraterna, vilka som vanligt är mer intresserade av det politiska spelet än av fakta och sakinnehåll, väljer att haka på. Det är den avgörande kontexten för att förstå lite mer av den här debatten.

Nåväl, själva betänkandet handlar om en av Arbetsförmedlingens alla insatser, nämligen insatsen förberedande och orienterande utbildning, eller rättare sagt Riksrevisionens granskning av insatsen och regeringens svar på den granskningsrapport som Riksrevisionen har lämnat.

Riksrevisionen konstaterar att styrningen av Arbetsförmedlingen under den nya regeringen har blivit mer flexibel. Det är bra och lovande, skulle

de flesta säga. Det genomfördes ju, som bekant, under den tidigare regeringen en mycket kraftig byråkratisering och detaljstyrning av Arbetsförmedlingen. Det är också en viktig förklaring till att Arbetsförmedlingens förmåga att möta såväl arbetsgivares som arbetssökandes behov försämrades och att myndigheten nu har en lång väg att vandra för att återupprätta en del förtroende.

Riksrevisionen konstaterar också att Arbetsförmedlingen kan stärka analysen som ligger till grund för vilka insatser det är som upphandlas i stället för att erbjudas av myndigheten själv. Riksrevisionen välkomnar att det inom myndigheten sedan 2016 pågår ett arbete med att ta fram en långsiktig strategi för när myndigheten ska upphandla en insats.

Också här kan det vara värt att påminna sig om hur det var tidigare. Den föregående regeringens styrning av Arbetsförmedlingen gick bland annat ut på att skapa en regim med tvångsmässig upphandling, en stående order om att mer och mer skulle upphandlas utan någon fundering på vad det skulle innebära för Arbetsförmedlingens möjlighet att fungera effektivt som heltäckande myndighet med en viktig samhällsuppgift.

Vidare har Riksrevisionen en del kritik mot uppföljningen av den aktuella insatsen. Man konstaterar att det är svårt att mäta resultaten av de upphandlade tjänsterna och att ambitionsnivån där skulle kunna höjas, att det är viktigt att man kan ha uppföljbar information och att det finns en kostnadsaspekt vid de bedömningar som görs angående den här insatsen kontra andra åtgärder. Det är förstås synpunkter som är värda att ta på allvar.

Jag skulle själv gärna se en större problematisering av resultatuppföljning av den här typen av tjänster. Dels finns det alltid kostnader förknippade med dokumentation och utvärderingar, dels finns det svårigheter att sätta upp mätbara mål. Hur mäter man till exempel värdet av att en långtidsarbetslös sökande får väsentligt större självförtroende och kommer närmare arbetsmarknaden, även om hon eller han ännu inte kommit vidare i sitt jobbsökande eller till en specifik åtgärd? Det är sådant som man bör ta hänsyn till i ett förbättringsarbete. Det är ett arbete som alltså redan pågår inom Arbetsförmedlingen.

Det intressanta är att regeringen i allt väsentligt håller med Riksrevisionen, vilket framgår av den skrivelse som vi behandlar i dag. Man noterar från regeringens sida att det finns en förbättringspotential och att ett arbete med dessa frågor redan pågår inom Arbetsförmedlingen.

Vad är det då egentligen som vi debatterar i dag? Som jag var inne på inledningsvis handlar det snarare om att högeroppositionen är buttra och bittra över att det går bättre på arbetsmarknaden, och för att skifta fokus på samtalet har man här släppt loss ett antal gamla käpphästar.

Den borgerliga följdmotionen, som Sverigedemokraterna har valt att hänga med på, är alltså i praktiken kritisk mot att den ödesdigra detaljstyrningen av Arbetsförmedlingen har minskat. Och vad vill man se i stället? I betänkandet står det att resurser inom arbetsmarknadspolitiken bör omprioriteras till insatser som ger resultat, till exempel utvidgning av RUT-avdraget och till att sänka kostnaderna för att anställa.

Det är på sätt och vis fantastiskt att alternativet till att exempelvis hjälpa personer som på olika sätt har svårigheter att komma in på arbetsmarknaden är att ge större subventioner till de bättre bemedlade som vill ha hjälp med hemstädning eller poolrengöring samt att upprepa de väldigt

dyra, breda och dokumenterat ineffektiva sänkningarna av arbetsgivaravgifter, gissar jag när jag läser i betänkandet, eftersom det var den tidigare regeringens paradgren för att, som det hette, sänka kostnaderna för att anställa – alltså i praktiken stora subventioner till vissa typer av arbetsgivare.

Det är anmärkningsvärt – man skulle kunna säga beundransvärt – att till och med i en sådan här fråga lyckas få in den borgerliga generallösningen RUT-avdrag. Men det gör ju inte debatten om själva sakfrågan bättre.

Herr talman! Jag konstaterar att det är pinsamt att se högerens syn på svensk arbetsmarknad och arbetsmarknadspolitik här. Det finns inga idéer om investeringar i verksamheter eller människor och inga idéer om hur Arbetsförmedlingen, en myndighet som har en verkligt viktig samhällsfunktion, skulle kunna funka bättre, utan det är bara att privatisera, ge mer pengar till dem som redan har mycket och se vad som händer. Ja, att det händer saker då vet vi, men inte så bra saker.

Mitt i detta eländiga är jag ändå lite glad över att de tidigare regeringspartierna, nu uppbackade av Sverigedemokraterna, så pass tydligt visar gång på gång i det här utskottets debatter att man inte vill förhålla sig till de reella problemen och de reella förutsättningarna på arbetsmarknaden. Det tydliggör en del av de politiska vägvalen i Sverige, och det är bra.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 52 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Tidigare i debatten har vi fått höra två inlägg från den yttre vänsterkanten i svensk politik. Jag är den första att ha förståelse för att man från vänsterhåll och från regeringsunderstödhåll blir frustrerad över denna typ av debatter.

Vi hörde nyligen Ali Esbati mer eller mindre döma ut kritik och synpunkter från Riksrevisionen, från Alliansen och från Sverigedemokraterna som irrelevanta eller överflödiga. De som tittar får påminna sig om att detta kommer från en person som brukar hylla Kuba, Venezuela och andra länder där man inte får uttrycka sig fritt.

Många som tittar ställer sig givetvis också frågan vad Socialdemokraterna gör tillsammans med ett parti som har företrädare som hyllar diktaturer och som tycker att den ordningen är helt på sin plats.

Men vänstersidan har större problem än så i detta sammanhang, herr talman. Det största problemet är kanske de egna ministrarna med ansvar för detta – Magdalena Andersson och Ylva Johansson – som inte bara är nöjda utan mycket nöjda med den nuvarande situationen.

Det är som att Vänstern och regeringen i Sverige helt har dragit ned persiennerna på sina kontor och inte vill titta ut i verkligheten för att se hur det ligger till med kriminalitet, otrygghet och människor som inte vågar, vill eller kan röra sig i samhället på det sätt som de önskar.

Vi vet att detta är konsekvensen av ett utanförskap som är djupt och långvarigt och som på många ställen runt om i Sverige förvärras. Utanförskapet blir djupare och mer långvarigt när arbetslinjen monteras ned och samhället därmed blir både hårdare och kallare.

Detta, herr talman, är precis det som vi såg resultatet av i SCB-mätningen som kom för några dagar sedan. Mätningen visar att människor som står långt från arbetsmarknaden och som har dåliga materiella förutsättningar förblir fast i dåliga materiella förutsättningar.

Det som Raimo Pärssinen försöker att avvisa som någonting som inte har betydelse eller som någonting man inte bör ägna sig åt är själva kärnan i det som har betydelse i människors liv och tillvaro i Sverige. Det handlar om möjligheten att kunna förändra en dålig eller destruktiv situation – för sig själv och för andra – och i stället kunna komma in i arbetsgemenskap och ta fler steg mot egenförsörjning och mot att kunna bidra till samhället.

Regeringsalternativet och deras bundsförvanter har en något anmärkningsvärd ton här.

Herr talman! Parallellt med att allt fler människor får det allt tuffare i Sverige – vilket ett enigt utskott beskriver som att vi ser hur tudelningen på arbetsmarknaden blir allt större och biter sig fast allt hårdare i samhället – går den svenska ekonomin mycket bra.

Detta är glädjande. Det är dock inte överraskande för oss som var med och arbetade för att skapa de ekonomiska förutsättningar som Sverige nu har, med jobbskatteavdrag, sänkt bolagsskatt, stramare regler i försörjningssystem, kraftiga satsningar på utbildning och rekordupprustning av rättsväsendet.

När Alliansen genomförde dessa reformer fanns det givetvis en insikt och kunskap om att de skulle få god effekt, och vi ser nu ett tydligt utfall av detta på arbetsmarknaden.

Men vi ser samtidigt hur de personer som nu har det svårast lämnas helt utan – eller åtminstone nästan helt utan – det starka stöd som de skulle behöva ha från politiken i detta läge. Därmed blir det precis så som flera expertmyndigheter har påtalat: Tudelningen på arbetsmarknaden ökar.

Riksrevisionens granskning är välkommen. Insatser som under krisåret 2008 kostade ungefär 500 miljoner kronor kostar 2 000 miljoner kronor under högkonjunktursåret 2017. Kanske är det till och med överhettningens 2017 – det återstår att se i efterhand.

Från den värsta kris som Sverige har gått igenom sedan depressionen till en av våra starkaste högkonjunkturer i modern tid har kostnaderna för detta system fyrdubblats.

Då väcks givetvis frågor – precis så som är fallet beträffande Riksrevisionen – om hur dessa system fungerar. Är det effektiva? Används de på rätt sätt?

Svaren på dessa frågor är många gånger okända, eftersom regeringen inte ens vill följa upp systemen. De är inte längre målsatta, och man ställer inte frågan vad det hela ska leda till. Det försvann 2015, när regeringen ville öppna upp för Arbetsförmedlingen för ett mer flexibelt och dynamiskt sätt att använda dessa system.

Det kan verka bra att prata på det sättet, men våra ansvariga ministrar, Ylva Johansson och Magdalena Andersson, har tyvärr en historia och arbetslivserfarenhet från tidigare regeringar att ta med sig. Där använde man olika typer av sådana åtgärder för att massivt bygga upp utanförskapet med syftet att dölja arbetslöshet i statistiken.

För att nå uppsatta mål om öppen arbetslöshet valde man att på olika sätt använda olika verktyg och metoder – inte för att nå ökad trygghet eller ökad anställbarhet för människor eller för att nå ökad sysselsättning utan för att fixa med de fastlagda statistiska måtten.

Raimo Pärssinen och hans vänner lyckades under tidigare regeringsperioder se till att en av tio människor i arbetskraften var förtidspensionär. Därför drar man öronen åt sig när det kommer rapporter som pekar på att

systemen återigen eventuellt öppnar upp för den riktningen på politiken. Det vore nämligen förödande för de människor som drabbas.

Herr talman! Vi från Alliansens sida, och från Moderaternas sida, står bakom förslagen i utskottets betänkande. Vi vill hos regeringspartierna inskräpa nödvändigheten av att regeringen gör något på detta område och verkligen får fart på hur de här systemen ska fungera.

Vad vi än hör, och hur mycket det just i detta nu än skrattas i de socialdemokratiska bänkraderna här i kammaren, är det så att allt fler människor lever i ett allt djupare utanförskap, allt längre från arbetsmarknaden.

Herr talman! Vi kan se att kostnaden för just dessa system har fyrdubbplats men att resultaten inte går att mäta på ett riktigt sätt. Åtminstone är resultaten inte önskade, eftersom regeringen över huvud taget inte säger vilka resultat man ska nå. Därmed är det svårt att utvärdera.

I kombination med detta har man relativt nyligen presenterat en budget för Sverige där regeringen själv slår fast att den politik som man bedriver inte alls minskar den politiskt styrda arbetslösheten, det vill säga jämviktsarbetslösheten. Här finns inte en enda åtgärd för fler jobb, förutom att hissa segel för en stark högkonjunktur.

Detta räcker inte för att hantera den mycket allvarliga situation som vi har i Sverige. Därför borde denna debatt tas på större allvar än vad vi i dag har sett från bland andra Socialdemokraterna.

Anf. 53 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Man ska alltid kunna ifrågasätta saker som man har tagit för givna. Jag kom till Sverige 1986 och har under en längre tid tagit för givet att jag är ganska bra på att tala svenska. Men när jag hör Niklas Wykman bedöma vad det var jag sa verkar det ibland som att så inte är fallet – kanske är det mitt fel.

Jag sa väldigt tydligt att jag tyckte att Riksrevisionen hade gjort bra och viktiga konstateranden och att regeringen och jag själv håller med om dessa. Detta tolkade Niklas Wykman som att jag dömde ut Riksrevisionens konstateranden. Det betyder det inte i min värld.

Jag misstänker att det kan vara så att Niklas Wykman inte bara – som det verkar – håller sig med alternativa fakta utan med en rakt igenom alternativ verklighetsbeskrivning. Så verkar det när man hör resten av det som Niklas Wykman säger.

Jag skulle ändå vilja veta hur Niklas Wykman ser på att ungdomsarbetslösheten är lägre i dag än vad den var med den politik som Niklas Wykman företräder. Statistik för annan arbetslöshet visar samma sak.

Niklas Wykman säger att det kan handla om att man försöker att dölja arbetslösheten och att statistiken i stället skulle synas när det gäller sysselsättning och utanförskap. Problemet för Niklas Wykman är att också den statistiken tvärtom visar att sysselsättningsgraden ökar och att utanförskapet, så som ni själva definierade det under er regeringsperiod, minskar kraftigt.

Jag skulle vilja fråga: Vad är poängen med Niklas Wykmans inlägg?

Niklas Wykman talar om det starka stöd som folk i utanförskap ska ha. Är det riktigt att lägre lön är det starka stöd som han vill ge dem?

Anf. 54 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Herr talman! Ali Esbati berättade nyss att han kom till Sverige 1986. Jag kan då informera om att jag kom till Sverige 1981. Jag vet inte vad det tillför i debatten, men så ligger det i alla fall till.

Ali Esbati gör som vanligt och förvränger ord och fakta fritt. Vi har en stark högkonjunktur i Sverige, och det är jag glad för. Jag tror att de allra flesta människor välkomnar det. Det gläder mig att även Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna – de som utgör regeringsalternativ – välkomnar en starkare högkonjunktur med mer av konsumtion, bilresor, lastbilstransporter och så vidare. Det är glädjande att även till exempel Miljöpartiet står bakom det.

Däremot finns det ett omfattande statistikproblem som människor faktiskt vet att Ali Esbati är bekant med, nämligen att man delar upp arbetslösheten i det som beror på konjunkturläge och det som beror på den förda politiken. När det gäller det som beror på den förda politiken skriver man i den budget som Ali Esbati står bakom att politiken på inget sätt sänker arbetslösheten. Det står i diagram och i text att jämviktsarbetslösheten är konstant fram till 2018. Det är den delen av arbetslösheten som den förda politiken tar hand om. Det står mycket tydligt i den budget som Ali Esbati står bakom och som hans parti har lotsats igenom i den här kammaren att den förda politiken inte sänker arbetslösheten ett enda dugg. Det har Ali Esbati själv skrivit under på.

Anf. 55 ALI ESBATI (V) replik:

Herr talman! Jag beklagar att jag förvirrade och upprörde Niklas Wykman med fakta och statistik, men han får kanske vänja sig vid att det blir så.

För att det ska framgå för folk som lyssnar och som inte är bekanta med alla detaljer vill jag säga att fakta är att arbetslösheten har minskat och minskar, att utanförskapet, så som den borgerliga regeringen definierar det, har minskat och att sysselsättningsgraden har ökat. Jag är inte nöjd med detta utan tror att det skulle behövas många ytterligare åtgärder, både investeringar i verksamheter och en hel del utbildningssatsningar och annat, för att ytterligare förstärka utvecklingen och gå ännu mer bort från den politik som var mycket dålig och som fördes under den tidigare regeringen.

Men för att hantera denna kognitiva dissonans som uppstår hos Niklas Wykman måste han ta till saker som *inte* kan synas i statistiken. Han använder sig av teorier för att försöka tolka statistiken som går i motsatt riktning än vad han skulle vilja. Det är en återkommande problematik i svensk modern historia att när man för mer av borgerlig politik går det sämre i ekonomin och på arbetsmarknaden.

Teorin är att om man sänker skatterna går det bättre, och när det inte gör det säger teorin att om man hade sänkt skatterna ännu mer hade det gått bättre. Så kan man sammanfatta den här positionen som jag känner mycket väl till eftersom jag känner till teorierna och greppen. Men det förändrar inte det faktum att Niklas Wykman höll ett anförande som helt lätade från verkligheten. Här står vi i dag: Med en annan politik än den som Niklas Wykmans parti förde går det bättre, och det är jag glad för.

Anf. 56 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Herr talman! Det är givetvis befriande att höra hur Ali Esbati inte bara gör sig till uttolkare för *sin* politik utan även för *vår* politik och förklarar vad den innebär och står för. Det befriar kanske Ali Esbati lite från det ansvar som många andra tycker ligger på honom när han gång på gång stöttar diktaturer och ställer sig bakom Kuba och socialistiskt förtryck i Venezuela och så där. Om du anser att *en* person kan göra sig till uttolkare för alla olika uppfattningar är det klart att det är helt okej att stå bakom alla de diktaturer som du har ställt dig bakom genom åren, Ali Esbati. Det gör kanske att folk får lite förståelse för det.

När det gäller det som du hävdar är borgerliga påhittade mått är det de som du och dina regeringskamrater själva använder i budgeten, så det är väl den borgerliga propagandan kring jämviktsarbetslöshetsmättet som återfinns i vänsterbudgeten som numera är gällande budget i Sverige. Där redogörs för jämviktsarbetslösheten, så det är alltså inget påhittat mått eller någonting som jag har stått här och ljugit ihop, utan det är ett mått som man i den budget som Ali Esbati står bakom själv pratar om och tar fasta på och som visar att den inte sjunker alls.

Herr talman! Vi har högkonjunktur i Sverige. Fler lastbilar på våra vägar är bra för Sverige. Vi hoppas att svensk industri tar ännu mer fart och att arbetslösheten på så sätt kan sjunka ännu mer. Men man delar upp arbetslöshet i det som beror på konjunktur och det som beror på den förda politiken, och när det gäller den arbetslöshet som beror på den förda politiken har Ali Esbati och hans vänner Miljöpartiet och Socialdemokraterna själva skrivit att den inte minskar ett enda dugg fram till 2018. Ali Esbati kan himla med ögonen och skaka på huvudet, men han har själv skrivit det i budgetpropositionen.

Anf. 57 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Jag ska börja med att säga att här ska vi debattera en ganska smal sakfråga. Det handlar om en granskning som Riksrevisionen har gjort av en arbetsmarknadsinsats utifrån utvärdering och uppföljning, och sedan följer man upp det med en annan granskning där man tittar på resultatet för att se vad det blev av det hela och om man gör rätt saker och så vidare. I den debatten har Niklas Wykman hamnat både i Venezuela och Kuba. Han har rört sig över hela registret när det gäller den ekonomiska politiken. Han kritiserar Vänsterpartiet för att vara vän med diktaturer, men själv stöder han sig på Sverigedemokraterna. Jag har aldrig hört Niklas Wykman på ett enda sätt kritisera Sverigedemokraterna. Men det kanske är den nya linjen man har inom Moderaterna att luta sig mot varandra. I samband med att man kritiserar Vänsterpartiet för att umgås med otäckta typer kanske man kunde kommentera hur det står till på den andra kanten.

Men låt oss hålla oss till sakfrågan. Utskottsmajoriteten skriver att man ska gå in och rumstera om i hur resurserna fördelas. När det gäller den här utvärderingen, som inte tittar på resultatet utan bara ska granska hur man gör med utvärdering, uppföljning och styrning av det hela, kliver ni fram och säger: Nej, det här är jättedåligt! Vi struntar i den pågående rapporten från Riksrevisionen och fastställer redan nu att pengarna måste omfördelas.

Sedan tar man det ekonomiska klivet in i budgetdebatten och säger att pengarna ska gå till RUT-avdrag och sänkta kostnader för anställning. Hur hänger det ihop, Niklas Wykman? Försök vara snäll nu och håll dig till sakfrågan.

Anf. 58 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Herr talman! Raimo Pärssinen förolämpar svenska folket genom att vilja tre saker. Först anklagar han mig för att beröra hela den politiska debatten. I nästa andetag säger han att det är för jäkligt att jag inte behandlar min inställning till Sverigedemokraterna. I det tredje andetaget säger han att jag bara ska tala om sakfrågan. Vilket barn som helst som tittar på den här debatten förstår att det där är helt omöjligt att göra. Därmed kan man säga att Raimo Pärssinen gör sig till en företrädare för det som generellt skulle kunna beskrivas som politikerförakt eller allmänt käbbel.

Låt mig därför inte gå Raimo Pärssinen till mötes utan svara på alla tre frågorna. Hela den politiska debatten inser nog de flesta att vi inte har hunnit med. När det gäller Sverigedemokraterna räcker det nog med att göra en enkel googling för att veta vad som är min hållning till deras grundläggande syn. För att också tala om sakfrågan, som vi faktiskt ska tala om här inne, förstår jag inte Raimo Pärssinens höga tonläge. Vad är det vi inte är överens om? I sak står ni ju bakom allt vi skriver i utskottet. Ni vill bara inte påminna regeringen om att den faktiskt också borde göra någonting. Det är den stora diskrepansen i detta. Ni vill väl också att utbildningarna ska bli bättre och mer ändamålsenliga och att de ska få bättre resultat och utvärderas mer noggrant?

Jag kan inte genom att läsa utskottets handlingar tolka det som att ni vill någonting annat. Raimo Pärssinen säger till och med själv i sitt inlägg att vi vill samma sak. Men vi från Alliansens sida, och vi har fått uppbackning av Sverigedemokraterna i den frågan, tycker att vill vi det ska vi också berätta det för regeringen. Jag kan inte riktigt förstå varifrån upprördheten och övertonerna i debatten från Raimo Pärssinens sida kommer.

Anf. 59 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Om det finns övertoner och upprördhet får de som lyssnar avgöra. Själv tycker jag inte att det funnits det, på något sätt.

För att komma tillbaka till det som ni säger redan nu, Niklas Wykman, innan en granskning gjorts, hävdar du ibland att du vill luta dig mot evidens, forskning och så vidare, men nu görs ju en granskning av resultatet. Före denna granskning säger ni: Nej, vi vet redan nu att detta inte fungerar, och vi vill omlokalisera pengar till annat, till exempel RUT-avdraget eller sänkta kostnader för anställda. Det är ju detta ni skriver, och det är där vi inte är överens. Vad vi är överens om är att regeringen verkligen måste se till att uppföljningarna och de orienterade utbildningarna sker, och detta på rätt sätt.

Sedan måste jag bara få säga: Inte undra på att gemene man tycker att Moderaterna är otydliga i sin politik. Om man lyssnar på Niklas Wykman i denna enkla lilla sakdebatt kan man förstå det, för här blandas det hej vilt. Frågan är: Vad vill Moderaterna egentligen? Vad vill de med sitt samarbete med Sverigedemokraterna?

Anf. 60 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Herr talman! Raimo Pärssinen är skrattretande i denna fråga: Det saknas ett tydligt svar från mig i sakfrågan, och jag ska bara prata om sakfrågan men också lämna ett tydligt besked om vad jag tycker om ett annat politiskt parti. Det går helt enkelt inte ihop. Detta är en trolldebatt, som Flashback live fast i riksdagskammaren. Så kan vi givetvis inte ha det, och en utskottsordförande borde kunna bete sig lite bättre än så i en debatt.

Låt mig därför svara på frågan: Vi välkomnar evidens, vi välkomnar denna granskning och vi välkomnar kommande granskningar. Riksrevisionen är inte den enda granskande myndigheten. Vi har även Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet och andra som också på ett professionellt och sakligt sätt går igenom den förda politiken och ger indikationer, stöd och råd kring vad man kan tycka i politiska frågor. Raimo Pärssinen borde läsa deras råd lite mer noggrant.

Herr talman! Precis som Riksrevisionen påpekar har kostnaden för det system som vi i dag diskuterar fyrdubblats. Man konstaterar vidare att kostnaden har ökat mycket mer än antalet deltagare, även om antalet deltagare också har gått upp.

Raimo Pärssinen! När vi har ett system som vi betalar med gemensamma pengar och som fyrdubblas i kostnader och hela tiden kostar alltmer per plats måste givetvis ett ansvarstagande politiskt parti som Moderaterna ifrågasätta om pengarna används på effektivast möjliga sätt. Varför har det blivit dyrare och dyrare?

Vi pekar på att man i stället bör prioritera och använda resurser till det som utvärderingar visar har haft störst jobbeffekt, till exempel RUT-avdraget. Det har visat sig ge uppemot 20 000 jobb utan att kosta en enda krona i den statliga budgeten, men Raimo Pärssinen är emot det av ideologiska skäl. Detta är jobb som Raimo Pärssinen inte vill ha, trots att de har blivit många, inte har kostat staten en enda krona och har gett många människor helt nya livsförutsättningar med både ett eget jobb och ett bättre vardagspussel.

Anf. 61 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Riksrevisionens rapport är ytterligare en i raden som visar på Arbetsförmedlingens bristande styrning.

Målgruppen är personer som behöver förbereda sig inför ett annat arbetsmarknadspolitiskt program. Det kan vara studier eller arbete. Insatsen är rätt populär; under 2015 deltog 78 000 personer. Kostnaden var 1,9 miljarder. Vad fick då skattebetalarna och uppdragsgivaren för denna väl tilltagna nota? Riksrevisionen konstaterar att Arbetsförmedlingen inte vet.

Riksrevisionen finner att det finns brister i uppföljningen av insatsen. Det finns brister i analysen av insatsen. Det finns brister i dokumentationen och utvärderingen av insatsen, detta trots att Förberedande och orienterande utbildning har ett tydligt syfte: Det är en förberedelse inför nästa steg, som ska bestå av ett nytt program – studier eller arbete. Utifrån detta är det anmärkningsvärt att det inte finns någon ordentlig uppföljning av insatsen.

Vid avslutad insats bör det väl kunna kontrolleras vad individen tar sig till härnäst? Men det verkar regeringen inte vara intresserad av. Utöver detta finner Riksrevisionen att Arbetsförmedlingen har en sådan brist på styrning att handläggarna saknar stöd för att hantera de resurser de har till hands.

Riksrevisionen menar också att Arbetsförmedlingen bör stärka sin analys inför upphandlingen av utförare av insatsen. Det är hård kritik som riktas mot Arbetsförmedlingen. Regeringens svar på denna kritik är knapphändig. Regeringen pekar på att Arbetsförmedlingen bör ta till sig den effektiviseringspotential som Riksrevisionen har identifierat. Regeringen säger sig också noggrant följa Arbetsförmedlingens arbete med dessa frågor – det är ett utvecklingsarbete som man vill ska pågå till 2021.

En annan anmärkningsvärd sak är att Arbetsförmedlingens svar på Riksrevisionens granskning inte finns med i regeringens skrivelse. Jag har svaret här, och det är rätt intressant läsning. Om någon vill ta del av det efter debatten är ni välkomna. Svar brukar finnas med i skrivelserna, men inte i det här fallet.

Herr talman! När en myndighet helt ogenerat använder 1,9 miljarder på en insats som har uppenbara brister står skattebetalarnas enda hopp till att det finns en uppdragsgivare som tar detta på allvar – regering och riksdag. Det är synd om skattebetalarna, för regeringens ointresse för frågan är tydligt. Regeringen nöjer sig med att Arbetsförmedlingen hänvisar till sitt interna utvecklingsarbete, som ska pågå till 2021.

Inom Arbetsförmedlingen påstås pågå en förnyelseresa, som är generaldirektörens favoritord. Den har pågått sedan 2014, och Arbetsförmedlingens generaldirektör är självutnämnd reseledare. Men är det vad skattebetalarna behöver och vill ha – en reseledare?

Riksrevisionen påpekar i sin rapport att en ökning av antalet deltagare i insatsen spås. Detta innebär också ökade årliga kostnader. Detta enorma resursslöseri pågår alltså fortfarande när vi sitter här. Det sker med regeringens goda minne, utan att man vet vad skattebetalarna får ut av insatsen. Detta har man inte mätt, eller regeringen är åtminstone inte intresserad av att det redovisas.

Sverigedemokraterna har en annan bild av vad som behöver göras. Riksrevisionen påvisar att det redan i dagsläget finns uppföljningsmöjligheter hos Arbetsförmedlingen, och vi anser att det är hög tid att börja använda dessa.

Hur är det ens möjligt att en statlig myndighet inte på rätt sätt utvärderar en insats som kostar nästan 2 miljarder kronor? Men väljer att inte kontrollera att skattemedel används korrekt och mest ändamålsenligt.

Det är inte utan att man ställer sig frågan om Arbetsförmedlingen fokuserar mer på volymmål än effektmål. Samtidigt: Det kan väl inte vara så att regeringen nöjer sig med ett högt antal deltagare i insatsen och att detta är regeringens egentliga skäl till passiviteten inför Riksrevisionens rapport? Deltagare i insatsen är ju sysselsatta. De är inte arbetslösa, även om insatsen är en timme i veckan. Kan detta vara huvudskälet till passiviteten?

Herr talman! Arbetsförmedlingens hanterande av denna insats, framför allt uppföljningen av den, är bedrövligt. Det är fullständigt orimligt att en så stor del av statsbudgeten går till en myndighet som inte agerar ansvarsfullt med skattebetalarnas pengar. Sverigedemokraterna anser därför att regeringen snabbt bör vidta åtgärder för att uppföljningen ska bli bättre.

Regeringen bör också säkerställa att resurserna inom arbetsmarknadspolitiken riktas till insatser som ger resultat, inte bara volymmål för en arbetsmarknadsinsats så att folk blir sysselsatta. Det har inte något egenvärde i sig självt.

Herr talman! Jag hade hoppats på ett replikskifte, och jag ska se om jag kan få upp socialdemokraterna på banan.

Jag har läst er reservation. Ni skriver rätt ut vad det handlar om, vad som är målsättningen med Förberedande och orienterande utbildning för regeringen och Arbetsförmedlingen. Ni skriver: Förberedande och orienterande utbildning ingår som ett viktigt inslag för många av de arbetslösa som står långt från arbetsmarknaden och är en förutsättning för att uppnå regeringens mål om att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen.

Det gör man ju faktiskt. Det måste jag erkänna, att sysselsättningen har ökat. Men det är inte för att dessa människor får adekvat utbildning, kommer in i en annan arbetsmarknadspolitisk åtgärd som i slutändan kan ge ett jobb, utan det är just för att människor blir sysselsatta i åtgärder. Det verkar vara det som är huvudsysselsättningen.

Anf. 62 FREDRIK CHRISTENSSON (C):

Herr talman! Vi ska nu diskutera Förberedande och orienterande utbildning utifrån en riksrevisionsrapport som har presenterats. För att se den i sitt sammanhang måste man ha med sig hur det ser ut på svensk arbetsmarknad totalt.

I dag präglas arbetsmarknaden av högkonjunktur där det går bra för allt fler. Tack vare den får många ett jobb. Men svensk arbetsmarknad präglas också av en större tudelning mellan de människor som har framtidstro och de som saknar hopp. Det finns också en tudelning mellan de människor som är på eller befinner sig väldigt nära arbetsmarknaden och de människor som står allt längre ifrån den.

För att komma till rätta med detta krävs det reformer. Det ska löna sig bättre att arbeta och utbilda sig i Sverige. Det bör skapas bättre förutsättningar för att lära på jobbet. Det behövs fler jobb som inte kräver så lång utbildning, så kallade enkla jobb. Men det krävs också fler effektiva och fungerande åtgärder för att kunna utbilda sig och komma närmare arbetsmarknaden och också för att få en fungerande matchning.

På dessa områden lyser regeringens reformer med sin frånvaro. Arbetsförmedlingen ansvarar för de arbetsmarknadsåtgärder som har misslyckats på en rad områden. Det gäller effektivitet för arbetsmarknadsutbildningar i dess helhet och för att matcha de arbetssökande som finns mot de arbetsgivare som skriker efter arbetskraft. Det är extremt olyckligt.

Svensk arbetsmarknadspolitik tar stora resurser i anspråk. Men effektiviteten är sällan tillfredsställande. Det behövs färre, enklare och mer effektiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder för att man ska lyckas med detta. På det sättet kan man frigöra resurser till sådant som leder till arbete, bland annat jobbskapande reformer, som vi lyfter fram i utskottets betänkande i dag, kopplade till att möjliggöra ett utvidgat RUT-avdrag. Det skulle göra det lättare för människor som står långt ifrån arbetsmarknaden att komma in på den.

Man bör sänka kostnaderna för att anställa så att fler företag vill anställa. Man bör också i stället satsa pengar på effektiva utbildningsinsatser på den vanliga utbildningsmarknaden. Det kan handla om till exempel yrkesutbildningar på komvux, lärlingsvux, yrkeshögskola och så vidare för att stärka människors chanser och möjligheter på arbetsmarknaden.

I stället fortsätter socialdemokratin att lägga pengar och resurser på arbetsmarknadsutbildningar som visar låga resultat. I det fall som vi diskuterar i dag finns det en dålig uppföljning av vilka utbildningar som används och av vilken styrning Arbetsförmedlingen har. Därmed kan man inte peka på vilka effekterna är. Generellt när det gäller arbetsmarknadsutbildningar har de nu för tiden ganska svaga resultat. Det är en utmaning att veta att resurserna används på ett klokt sätt.

Centerpartiet vill se större reformer på arbetsmarknaden för att möta de människor som står allra längst ifrån den. Det handlar om att sänka kostnaderna för att anställa, om utbildningsplatser i det vanliga utbildningssystemet och om att möjliggöra att lära sig på arbetsplatsen.

Socialdemokraternas stora vallöfte som man gärna vill lyfta fram var 32 000 traineejobb. Det blev knappt 500 traineejobb. Regeringens egen delegation för ungas arbete som har sett över detta menar att det är alldeles för byråkratiska förslag för att både företag och arbetssökande ska kunna använda sig av dem. Mycket kan man tacka den högkonjunktur som vi befinner oss i för.

Utöver detta ser vi utmaningen för Arbetsförmedlingen. Den lyckas inte på en rad områden. Det gäller matchningen och möjligheten att få människor i arbete. I våras föreslog utskottet ett tillkännagivande till regeringen om att man skulle renodla Arbetsförmedlingens uppdrag, att den skulle fokusera på myndighetsutövningen och säkerställa att människor får rätt förutsättningar.

Det har föreslagits införande av arbetsförmedlarpeng i något avseende och att i stället överlåta till privata aktörer, organisationer och företag att sköta förmedlingen av arbeten. Det skulle nog också vara gynnsamt även i fråga om arbetsmarknadsutbildningar och de förberedande utbildningar som vi i dag debatterar – detta för att kunna styra mer mot resultat.

Det viktigaste måste vara att få människor i arbete. Då måste man också premiера dem som lyckas allra bäst, genom olika utbildningsinsatser och olika matchningsinsatser, med att få människor i arbete. Det måste vara ett större fokus på resultat. Det krävs inom hela arbetsmarknadsområdet. Riksrevisionsrapporten visar också på en bristande styrning.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 63 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Vi har i utskottet behandlat Riksrevisionens rapport om Arbetsförmedlingens arbete med Förberedande och orienterande utbildning.

Vi svarar på behoven av åtgärder som tas upp i Riksrevisionens rapport. Det är inte små medel som vi pratar om, utan i dag handlar det om 1,9 miljarder, kanske upp till 2 miljarder kronor av skattebetalarnas pengar som vi anser måste användas på ett effektivt sätt.

Riksrevisionen har i sin rapport granskat hur Arbetsförmedlingen styr, använder och följer upp insatsen. Även om regeringen uppger att man noga följer myndighetens fortsatta arbete stannar regeringens reaktion där.

Att regeringen inte tar kritiken gentemot Arbetsförmedlingens arbets sätt på allvar och initierar ett omfattande reformarbete är allvarligt. Det är därför som vi har två punkter i förslaget till tillkännagivande för att man nu ska komma till skott och kunna gå vidare i frågan.

Vi ser också allvarligt på att regeringen lade ned utredningen som Alliansen tillsatte om Arbetsförmedlingens framtid. Det visar också på att regeringen inte tar situationen med Arbetsförmedlingen på allvar. Detta har gjort att vi tillsammans med övriga allianspartier sett oss tvungna att få till ett tillkännagivande i arbetsmarknadsutskottet om Arbetsförmedlingen och den utredning som pågår, vilket har behandlats i ett annat be tänkande.

Riksrevisionens rapport om de förberedande och orienterande utbildningarna bygger på ett antal graverande observationer. Riksrevisionen påvisar att det internt i Arbetsförmedlingen sällan finns budgetbegränsningar och att Arbetsförmedlingen – eller arbetsförmedlarna som jobbar med verktyget – sällan känner till kostnaden för insatsen som de anvisar.

Det har också framkommit i intervjuer hur de förberedande orienterande utbildningarna används för att säkra en aktivitetsnivå. Man måste ju hålla på med aktiviteter för att få ut sina ersättningar. Man kan kalla detta en statistikförvaring av människor.

Vid en intervju med en extern leverantör framkommer till exempel att Arbetsförmedlingen inte efterfrågar några resultat vid utvärderingen av insatsen, utan man fokuserar endast på hur de krav som ställs i avtalen efterlevs. Trots att Arbetsförmedlingen anger att en insats behöver bedömas utifrån hur den gett en framgång på väg mot ett arbete finns det inget mått på resultat fastställt.

I stället för ett jobb är den vanligaste händelsen – mellan 50 och 60 procent – efter en genomförd förberedande utbildning att personen inträder i en ny förberedande utbildning. Riksrevisionen konstaterar att utvecklingen där personer genomgår flera sådana utbildningar drivs utifrån etableringsuppdraget där användningen är mycket stor, men också av personer från garantiprogram, såsom jobbgarantin för ungdomar.

Riksrevisionens granskning blottlägger en del av den problematik och de svaga resultat som präglar Arbetsförmedlingens jobbförmedlande. Det har framhållits hur en handläggare på Arbetsförmedlingen i genomsnitt förmedlar 10,3 jobb per år till en kostnad av 50 000 kronor per jobb. Detta är naturligtvis inte rimligt.

Riksrevisionens granskning aktualiserar därför behovet av en genomgripande förändring av Arbetsförmedlingen där dess nuvarande form överges till förmån för renodlad myndighetsutövning. Direktiven till nuvarande utredning är för svaga.

Utredningen kommer att behöva tilläggsdirektiv för att i stället titta på en modell för konkurrensutsättning av förmedling av arbete. Jag hoppas att det kommer att ges andra incitament för dem som ska förmedla arbete genom att de har kompletterande aktörer som ger en reell och fungerande stödinsats och en effektiv matchning till arbetstillfällen för den arbetssökande.

Herr talman! I betänkandet finns två tillkännagivanden till regeringen, vilket är vad vi behandlar. Det ena tillkännagivandet handlar om att akut vidta nödvändiga åtgärder för att följa upp arbetet med de förberedande utbildningarna hos Arbetsförmedlingen. Det andra handlar om att resurserna inom arbetsmarknadspolitiken ska riktas mot insatser som ger bättre resultat än det nuvarande arbetet med förberedande utbildningar gör.

En av arbetsmarknadspolitikens viktigaste uppgifter är att rusta dem som står längst från arbetsmarknaden med insatser som gör dem anställbara. Arbetsförmedlingen har länge haft låga förtroendesiffror, och det krävs nu åtgärder för att den ska bli effektiv. Vi måste naturligtvis hantera skattebetalarnas medel på ett bra och effektivt sätt. Då krävs att regeringen gör reformer, och därför behövs dessa tillkännagivanden.

Herr talman! Kristdemokraterna tror avslutningsvis att det krävs många olika åtgärder för att sänka trösklarna in i arbete för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, så att de kan få en egen lön och försörja sig själva. Detta måste vara målet framför att låta människor valsa runt bland olika utbildningar som inte leder till arbete.

Jag ser därför fram emot att regeringen snarast återkommer med förslag på förändringar som gör att människor som behöver stöd ut i arbetslivet verkligen får rätt stöd. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 20.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.22 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 19 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 1 juni

TU16 Cykelfrågor

Punkt 2 (Infrastruktur och förutsättningar för ökad cykling)

1. utskottet

2. res. 4 (V)

3. res. 6 (KD)

Förberedande votering:

20 för res. 4

14 för res. 6

258 avstod

57 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Prot. 2016/17:120
7 juni

Huvudvotering:
155 för utskottet
20 för res. 4
117 avstod
57 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 99 S, 38 SD, 16 MP, 2 -
För res. 4: 20 V
Avstod: 72 M, 19 C, 12 L, 14 KD
Frånvarande: 14 S, 11 M, 9 SD, 9 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

Punkt 3 (En sammanhängande cykelinfrastruktur över kommungränser)

1. utskottet
2. res. 8 (L)
Votering:
176 för utskottet
12 för res. 8
105 avstod
56 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 99 S, 38 SD, 17 MP, 20 V, 2 -
För res. 8: 12 L
Avstod: 72 M, 19 C, 14 KD
Frånvarande: 14 S, 11 M, 9 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

Punkt 4 (Trafiksäkerhet och trafikregler för cykling)

1. utskottet
2. res. 9 (M, C, KD)
3. res. 10 (SD)
Förberedande votering:
105 för res. 9
40 för res. 10
148 avstod
56 frånvarande
Kammaren biträdde res. 9.
Huvudvotering:
136 för utskottet
105 för res. 9
52 avstod
56 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 99 S, 17 MP, 20 V
För res. 9: 72 M, 19 C, 14 KD
Avstod: 38 SD, 12 L, 2 -
Frånvarande: 14 S, 11 M, 9 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

Punkt 7 (Elcyklar)

1. utskottet
2. res. 13 (M, C, L, KD)

Votering:

176 för utskottet

117 för res. 13

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 38 SD, 17 MP, 20 V, 2 -

För res. 13: 72 M, 19 C, 12 L, 14 KD

Frånvarande: 14 S, 11 M, 9 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU17 Järnvägs- och kollektivtrafikfrågor

Punkt 1 (Järnvägsmarknaden)

1. utskottet
2. res. 1 (M, C, L, KD)

Votering:

176 för utskottet

117 för res. 1

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 38 SD, 17 MP, 20 V, 2 -

För res. 1: 72 M, 19 C, 12 L, 14 KD

Frånvarande: 14 S, 11 M, 9 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

Punkt 3 (Drift och underhåll)

1. utskottet
2. res. 3 (M, C, L, KD)

Votering:

176 för utskottet

117 för res. 3

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 38 SD, 17 MP, 20 V, 2 -

För res. 3: 72 M, 19 C, 12 L, 14 KD

Frånvarande: 14 S, 11 M, 9 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

Punkt 4 (Järnvägens signalsystem - ERTMS)

1. utskottet
2. res. 4 (SD, C, L)

Votering:

222 för utskottet

71 för res. 4

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2016/17:120
7 juni

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 99 S, 72 M, 17 MP, 20 V, 14 KD
För res. 4: 38 SD, 19 C, 12 L, 2 -
Frånvarande: 14 S, 11 M, 9 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

Punkt 5 (Banavgifter)

1. utskottet

2. res. 5 (M)

Votering:

181 för utskottet

71 för res. 5

40 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 17 MP, 19 C, 20 V, 12 L, 14 KD

För res. 5: 71 M

Avstod: 38 SD, 2 -

Frånvarande: 14 S, 12 M, 9 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

Punkt 6 (Vissa skyddsfrågor)

1. utskottet

2. res. 8 (SD)

Votering:

136 för utskottet

40 för res. 8

117 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 17 MP, 20 V

För res. 8: 38 SD, 2 -

Avstod: 72 M, 19 C, 12 L, 14 KD

Frånvarande: 14 S, 11 M, 9 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

Punkt 7 (Längre och tyngre tåg)

1. utskottet

2. res. 9 (M, C, L, KD)

Votering:

176 för utskottet

117 för res. 9

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 38 SD, 17 MP, 20 V, 2 -

För res. 9: 72 M, 19 C, 12 L, 14 KD

Frånvarande: 14 S, 11 M, 9 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UbU22 En skyldighet att erbjuda lovskola

Punkt 1 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

253 för utskottet

40 för res. 1

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 72 M, 17 MP, 19 C, 20 V, 12 L, 14 KD

För res. 1: 38 SD, 2 -

Frånvarande: 14 S, 11 M, 9 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

Punkt 2 (Rätten till lovskola m.m.)

1. utskottet

2. res. 2 (M, C, L, KD)

Votering:

176 för utskottet

117 för res. 2

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 38 SD, 17 MP, 20 V, 2 -

För res. 2: 72 M, 19 C, 12 L, 14 KD

Frånvarande: 14 S, 11 M, 9 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

KU23 Förebyggande av våldsbejakande extremism

Punkt 1 (Nationell samordnare som permanent myndighet och ökad samverkan)

1. utskottet

2. res. 1 (SD, -)

Votering:

255 för utskottet

37 för res. 1

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 72 M, 2 SD, 17 MP, 19 C, 20 V, 12 L, 14 KD

För res. 1: 35 SD, 2 -

Frånvarande: 14 S, 11 M, 10 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

Punkt 8 (Individer som lämnar extremistiska miljöer, återvändare och kunskapshöjande åtgärder)

1. utskottet

2. res. 7 (SD, -)

3. res. 8 (V)

Förberedande votering:

40 för res. 7

21 för res. 8

231 avstod

57 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Ola Johansson (C) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

232 för utskottet

40 för res. 7

20 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 72 M, 17 MP, 19 C, 12 L, 13 KD

För res. 7: 38 SD, 2 -

Avstod: 20 V

Frånvarande: 14 S, 11 M, 9 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 3 KD, 1 -

Punkt 12 (Uppföljning av rapport om utsatta områden)

1. utskottet

2. res. 10 (SD, -)

Votering:

233 för utskottet

41 för res. 10

19 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 72 M, 17 MP, 19 C, 12 L, 14 KD

För res. 10: 38 SD, 1 V, 2 -

Avstod: 19 V

Frånvarande: 14 S, 11 M, 9 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

Emma Wallrup (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU12 Granskning av meddelande om EU:s stöd till förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU28 Vissa frågor om kommersiell radio
Kammaren biföll utskottets förslag.

KU25 Verksamhetsredogörelser för riksdagens nämnder
Kammaren biföll utskottets förslag.

KU26 Indelning i utgiftsområden

Punkt 1 (Ändring i fördelningen av ändamål och verksamheter på utgiftsområden när det gäller etableringsuppdraget)

1. utskottet

2. res. (SD, -)

Votering:

252 för utskottet

40 för res.

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 S, 72 M, 17 MP, 19 C, 20 V, 12 L, 14 KD

För res.: 1 S, 37 SD, 2 -

Frånvarande: 14 S, 11 M, 10 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

Tomas Eneroth (S) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU32 Redovisning av skatteutgifter 2017

Punkt 1 (Redovisning av skatteutgifter 2017)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

158 för utskottet

135 för res. 1

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 72 M, 38 SD, 19 C, 12 L, 14 KD, 2 -

För res. 1: 98 S, 17 MP, 20 V

Frånvarande: 14 S, 11 M, 9 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

Marie Granlund (S) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Prot. 2016/17:120
7 juni

Punkt 2 (Jämförelsenorm för skatteutgiftsredovisning m.m.)

1. utskottet
2. res. 2 (SD)

Votering:

252 för utskottet

40 för res. 2

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 72 M, 17 MP, 18 C, 20 V, 12 L, 14 KD

För res. 2: 38 SD, 2 -

Frånvarande: 14 S, 11 M, 9 SD, 8 MP, 4 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

CU18 Skärpt ansvar för fartygsvrak

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Lagstiftningens framtida utformning)

1. utskottet

2. res. (C)

Votering:

274 för utskottet

19 för res.

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 72 M, 38 SD, 17 MP, 20 V, 12 L, 14 KD, 2 -

För res.: 19 C

Frånvarande: 14 S, 11 M, 9 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

AU13 Insatsen Förberedande och orienterande utbildning

Punkt 2 (Resurser till andra insatser än Förberedande och orienterande utbildning)

1. utskottet

2. res. (S, MP, V)

Votering:

159 för utskottet

134 för res.

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 72 M, 38 SD, 19 C, 12 L, 14 KD, 2 -

För res.: 97 S, 17 MP, 20 V

Frånvarande: 14 S, 11 M, 9 SD, 8 MP, 3 C, 1 V, 7 L, 2 KD, 1 -

Tomas Eneroth (S) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2016/17:197 Anpassningar till EU:s nya förordningar om medicinteknik – del 1

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående proposition skulle förlängas till och med *onsdagen den 20 september*.

EU-dokument

KOM(2017) 262 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av den rättsliga ramen för den europeiska solidaritetskåren och om ändring av förordningarna (EU) nr 1288/2013, (EU) nr 1293/2013, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 1305/2013, (EU) nr 1306/2013 och beslut nr 1313/2013/EU

KOM(2017) 282 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/1/EG om användning av fordon hyrda utan förare för godstransporter på väg

Motion

med anledning av prop. 2016/17:191 Tydligare befogenheter för polisen när beslut om avvisning eller utvisning verkställs

2016/17:3748 av Christina Höj Larsen m.fl. (V)

§ 22 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 2 juni

2016/17:553 Myggbekämpning vid nedre Dalälven

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till miljöminister *Karolina Skog* (MP)

2016/17:554 Fikru Maru

av *Désirée Pethrus* (KD)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2016/17:555 Soldaters ekonomiska situation

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2016/17:556 Företrädare för kommande pliktpersonal

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2016/17:557 Fikru Maru

av *Ulla Andersson* (V)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2016/17:558 Förnyelse av körkortet för FN-svenskar i Somalia

av *Kerstin Lundgren* (C)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

den 5 juni

- 2016/17:559 Riksdagens tillkännagivande om generell tillståndsplikt**
av *Jenny Petersson* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)
- 2016/17:560 Införande av ett alterneringsår**
av *Christian Holm Barenfeld* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)
- 2016/17:561 Ett ökat antal arbetslösa**
av *Erik Andersson* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

§ 23 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 2 juni

- 2016/17:1515 Återbetalningskrav av bistånd som finansierar terrorism**
av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)
- 2016/17:1516 Villkorande av bistånd till Palestina**
av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

den 5 juni

- 2016/17:1517 Allas möjlighet att göra militärtjänst**
av *Lotta Olsson* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)
- 2016/17:1518 Möjligheterna att skydda totalförsvarets intressen**
av *Hans Wallmark* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)
- 2016/17:1519 Byggstart för fyrspår mellan Uppsala och Stockholm**
av *Gunnar Hedberg* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)
- 2016/17:1520 Elektroniska betalningar**
av *Lotta Olsson* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)
- 2016/17:1521 Fjärrundervisning**
av *Lotta Finstorp* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)
- 2016/17:1522 Djurpolisens arbetsuppgifter**
av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:1523 Insatserna hos externa aktörerav *Annika Qarlsson* (C)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:1524 Tidsplanen för tilläggsdirektiven till Arbetsmarknadsutredningenav *Annika Qarlsson* (C)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:1525 En ny elkabel mellan Gotland och fastlandetav *Per Åsling* (C)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2016/17:1526 De rikas skatteflyktav *Jamal El-Haj* (S)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1527 Trygghet i socialt utsatta områdenav *Lars-Arne Staxäng* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:1528 Förföljelsen av kristna i Egyptenav *Robert Halef* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:1529 Sveriges agerande gentemot EU-domstolen avseende svenskt snusav *Jan R Andersson* (M)

till statsrådet Ann Linde (S)

2016/17:1530 Jobb och egen försörjning för föräldrar till utrikes födda eleverav *Ida Drougge* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:1531 Försöksverksamhet med gårdsförsäljningav *Sten Bergheden* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:1532 Tillgänglighet på nattågav *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:1533 Fortbildning för digital kompetensav *Betty Malmberg* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2016/17:1534 Pedagogik och digitala hjälpmedelav *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2016/17:1535 Utsatthet för enskild medborgare vid publiceringav *Lars Beckman* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2016/17:1536 Dåliga resultat för införandet av krav på personalliggareav *Lars Beckman* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:1537 Byggstart av infrastrukturprojektav *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

Prot. 2016/17:120
7 juni

2016/17:1538 Straffbeskattning på landsbygden

av *Lars Beckman* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:1539 Bosättningslagen

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 24 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 2 juni

2016/17:1391 Internationella studenter

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2016/17:1405 Mittuniversitets lokalisering och framtida utveckling

av *Per Åsling* (C)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2016/17:1404 Fler platser för östkyrkliga studier

av *Aron Modig* (KD)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

§ 25 Kammaren åtskildes kl. 16.18.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med § 16 anf. 35 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 18 anf. 50 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.22 och

av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Avsägelse.....	1
§ 3 Anmälan om ny riksdagsledamot.....	1
§ 4 Anmälan om ersättare.....	2
§ 5 Anmälan om kompletteringsval.....	2
§ 6 Meddelande om frågestund.....	2
§ 7 Anmälan om faktapromemoria.....	2
§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott.....	2
§ 9 Ärenden för bordläggning.....	3
§ 10 En skyldighet att erbjuda lovskola.....	3
Utbildningsutskottets betänkande 2016/17:UbU22.....	3
Anf. 1 MARIA STOCKHAUS (M).....	3
Anf. 2 STEFAN JAKOBSSON (SD).....	5
Anf. 3 MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	6
Anf. 4 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik.....	6
Anf. 5 MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	6
Anf. 6 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik.....	7
Anf. 7 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S).....	7
Anf. 8 MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	9
Anf. 9 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S) replik.....	10
Anf. 10 MARIA STOCKHAUS (M) replik.....	10
Anf. 11 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S) replik.....	11
Anf. 12 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik.....	11
Anf. 13 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S) replik.....	11
Anf. 14 STEFAN JAKOBSSON (SD) replik.....	12
Anf. 15 ROZA GÜCLÜ HEDIN (S) replik.....	12
(Beslut fattades under § 20).....	13
§ 11 Förebyggande av våldsbejakande extremism och	
Granskning av meddelande om EU:s stöd till	
förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism.....	13
Konstitutionsutskottets betänkande 2016/17:KU23.....	13
Konstitutionsutskottets utlåtande 2016/17:KU12.....	13
Anf. 16 JONAS MILLARD (SD).....	13
Anf. 17 MIA SYDOW MÖLLEBY (V).....	14
Anf. 18 ANDREAS NORLÉN (M).....	16
Anf. 19 VERONICA LINDHOLM (S).....	21
Anf. 20 AGNETA BÖRJESSON (MP).....	22
Anf. 21 PER-INGVAR JOHNSSON (C).....	24
Anf. 22 TUVE SKÅNBERG (KD).....	25
Anf. 23 PATRICK RESLOW (-).....	26
(Beslut fattades under § 20.).....	28
§ 12 Behandlingen av riksdagens skrivelser.....	28
Konstitutionsutskottets betänkande 2016/17:KU21.....	28
Anf. 24 ANDREAS NORLÉN (M).....	28
Anf. 25 LAILA NARAGHI (S).....	31
Anf. 26 PATRICK RESLOW (-).....	34
Anf. 27 AGNETA BÖRJESSON (MP).....	34

(Beslut fattades under § 20.)	35
§ 13 Vissa frågor om kommersiell radio.....	36
Konstitutionsutskottets betänkande 2016/17:KU28	36
Anf. 28 BERIT HÖGMAN (S)	36
Anf. 29 ANNICKA ENGBLOM (M)	37
Anf. 30 FREDRIK ERIKSSON (SD)	38
Anf. 31 AGNETA BÖRJESSON (MP)	40
(Beslut fattades under § 20.)	40
§ 14 Verksamhetsredogörelser för riksdagens nämnder	40
Konstitutionsutskottets betänkande 2016/17:KU25	40
(Beslut fattades under § 20.)	40
§ 15 Indelning i utgiftsområden	41
Konstitutionsutskottets betänkande 2016/17:KU26	41
Anf. 32 FREDRIK ERIKSSON (SD)	41
Anf. 33 ANDREAS NORLÉN (M)	42
(Beslut fattades under § 20.)	43
§ 16 Redovisning av skatteutgifter 2017	43
Skatteutskottets betänkande 2016/17:SkU32	43
Anf. 34 JÖRGEN HELLMAN (S)	43
Anf. 35 DAVID LÅNG (SD)	45
Anf. 36 RASMUS LING (MP)	47
Anf. 37 PER ÅSLING (C)	48
Anf. 38 MARIA MALMER STENERGARD (M)	50
Anf. 39 JÖRGEN HELLMAN (S) replik.....	51
Anf. 40 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	52
Anf. 41 JÖRGEN HELLMAN (S) replik.....	52
Anf. 42 MARIA MALMER STENERGARD (M) replik	52
(Beslut fattades under § 20.)	53
§ 17 Skärpt ansvar för fartygsvrak.....	53
Civilutskottets betänkande 2016/17:CU18.....	53
Anf. 43 OLA JOHANSSON (C).....	53
Anf. 44 FARADJ KOLIEV (S).....	54
Anf. 45 OLA JOHANSSON (C) replik.....	55
Anf. 46 FARADJ KOLIEV (S) replik.....	55
Anf. 47 OLA JOHANSSON (C) replik.....	56
Anf. 48 FARADJ KOLIEV (S) replik.....	56
Anf. 49 LARS BECKMAN (M)	56
(Beslut fattades under § 20.)	57
§ 18 Insatsen Förberedande och orienterande utbildning	57
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2016/17:AU13	57
Anf. 50 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	57
Anf. 51 ALI ESBATI (V)	58
Anf. 52 NIKLAS WYKMAN (M).....	60
Anf. 53 ALI ESBATI (V) replik	62
Anf. 54 NIKLAS WYKMAN (M) replik.....	63
Anf. 55 ALI ESBATI (V) replik	63
Anf. 56 NIKLAS WYKMAN (M) replik.....	64
Anf. 57 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	64
Anf. 58 NIKLAS WYKMAN (M) replik.....	65
Anf. 59 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	65

Anf. 60 NIKLAS WYKMAN (M) replik	66	Prot. 2016/17:120
Anf. 61 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	66	7 juni
Anf. 62 FREDRIK CHRISTENSSON (C)	68	-----
Anf. 63 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	69	
(Beslut fattades under § 20.)	71	
Ajournering	71	
Återupptaget sammanträde	71	
§ 19 Beslut om ärenden som slutdebatterats den 1 juni	71	
TU16 Cykelfrågor	71	
TU17 Järnvägs- och kollektivtrafikfrågor	73	
§ 20 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens		
sammanträde	75	
UbU22 En skyldighet att erbjuda lovskola	75	
KU23 Förebyggande av våldsbejakande extremism	75	
KU12 Granskning av meddelande om EU:s stöd till		
förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism	76	
KU21 Behandlingen av riksdagens skrivelser	77	
KU28 Vissa frågor om kommersiell radio	77	
KU25 Verksamhetsredogörelser för riksdagens nämnder	77	
KU26 Indelning i utgiftsområden	77	
SkU32 Redovisning av skatteutgifter 2017	77	
CU18 Skärpt ansvar för fartygsvrak	78	
AU13 Insatsen Förberedande och orienterande utbildning	78	
§ 21 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	79	
§ 22 Anmälan om interpellationer	79	
§ 23 Anmälan om frågor för skriftliga svar	80	
§ 24 Anmälan om skriftliga svar på frågor	82	
§ 25 Kammaren åtskildes kl. 16.18	82	